

ISSN 2286-8658 (Print) ISSN 2672-9598 (Online)

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Lampang Rajabhat University Journal

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2569

Volume 15 No.1 January - June 2026

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

119 ถ.ลำปาง-แม่ทะ ต.ชมพู อ.เมือง จ.ลำปาง 52100

โทรศัพท์ 054-237399 ต่อ 3832 มือถือ 083-1563928

โทรสาร 054-241038

<http://www.rsc.lpru.ac.th>

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (Lampang Rajabhat University Journal)

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ISSN 2286-8658 (Print) ISSN 2672-9598 (Online)
เป็นวารสารระดับชาติที่ทุกบทความได้รับการกลั่นกรองจากคณะกรรมการ (Peer Review) ซึ่งเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อย่างน้อยบทความละ 3 ท่าน

วัดสุประสงค์

เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่เป็นองค์ความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้องของคณาจารย์ นักศึกษา ตลอดจนนักวิชาการอิสระ เพื่อนำไปสู่ประโยชน์ต่อบุคคล สังคมและประเทศชาติ โดยครอบคลุมสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ ด้านการเมืองการปกครอง รัฐประศาสนศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ด้าน ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาต่างประเทศ ดนตรี สังคมศึกษา การพัฒนาชุมชน ศิลปะและการออกแบบ บริหารธุรกิจ ด้านการจัดการ การตลาด บัญชี คอมพิวเตอร์ธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ การเงินการธนาคาร ธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจต่างประเทศ และการจัดการโลจิสติกส์ ครุศาสตร์ ด้านเทคโนโลยี การศึกษา การบริหารการศึกษา การศึกษาปฐมวัย จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว หลักสูตร และการสอน วัดและประเมินผลทางการศึกษา ศิลปศาสตร์ ด้านนิเทศศาสตร์ และการท่องเที่ยว เป็นต้น

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม

กำหนดปิดรับต้นฉบับ

ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) กำหนดออกเดือนมิถุนายน ปิดรับ 30 ธันวาคม

ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) กำหนดออกเดือนธันวาคม ปิดรับ 30 มิถุนายน

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ฉัตรทิศา

คุณยศยิ่ง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปณตนนท์

ເຄີຍຮປຣະກາກຸລ

กองบรรณาธิการ : (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก Peer Review)

ศ.เกียรติคุณ ดร.มนัส สุวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ยุพิน จันทร์เรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ศ.กิตติคุณ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา		รศ.เอนก ชิตเกษร	มหาวิทยาลัยพายัพ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต		ผศ.ดร.กมลทิพย์ คำใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.กุลวรา สุวรรณพิมพ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ศ.ดร.อานันท์ กาญจนพันธุ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.เกศริน มนูญผล	
ศ.ดร.กนกอร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	
ศ.ดร.เมฆม สอดส่องภักษ์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	ผศ.ดร.ชูศรี สุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
รศ.ดร.กรกาญจน์ อรุณรัตน์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.นฤนาถ ศรภักย์วานิช	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.กิตติมา ปรีดีติลล	สำนักงานการศึกษาเอกชน	รศ.ดร.ธนวิทย์ บุตรอุดม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี
รศ.ดร.เกียรติสุดา ศรีสุข	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.ปัญญาติ ชำนาญกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
รศ.ดร.ฉัตรนภา พรหมมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์	ผศ.ดร.บุษยากร ตีระพฤติกุลชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์	รศ.ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ.ดร.ชูชีพ พุทธประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.ปานฉัตร อาการักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
รศ.ดร.นิตยา สุวรรณศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์	ผศ.ดร.มลิวัลย์ สมศักดิ์	
รศ.ดร.ปรมัตถ์ คำเอก	มหาวิทยาลัยศิลปากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	
รศ.ดร.กรไชย พรหมสัชรกร	มหาวิทยาลัยนครพนม	รศ.ดร.รัศมี ต้นเจริญ	
รศ.ดร.ประจักษ์ สายแสง	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	
รศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	ผศ.ดร.วรรณรัตน์ ใจจนวิเชียร	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รศ.ดร.ปราณี ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	ผศ.ดร.วัชรีย์ ร่วมคิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
รศ.ดร.พิทยาภรณ์ มานะจติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	ผศ.ดร.วิไลวรรณ วิภาจักษณ์กุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
รศ.ดร.พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	รศ.ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
รศ.ดร.เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	รศ.ดร.ศุภวรรณ เล็กวิไล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.มนตรี พิริยะกุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ผศ.ดร.สมบัติ เวชกามา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
รศ.ดร.ยุพร ริมชลการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	ผศ.ดร.สมาน พูแสง	เกษียณอายุราชการ
รศ.ดร.สนม ครุฑเมือง	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์	ผศ.ดร.สิทธิชัย สาเอี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
รศ.ดร.สมคิด พรหมจ้อย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	รศ.ดร.สุนทรพจน์ คำรงค์พานิช	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.สุกัญญา เอ็มอรรถธรรม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	รศ.ดร.เสกสรรค์ แยมพินิจ	
รศ.ดร.สิริโฉม พิเชษฐบุญเกียรติ		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย		รศ.ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒนา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร.อินดา ศิริวรรณ		ผศ.ดร.อิราวัฒน์ ชมระกา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย		ผศ.ดร.อุดม คำชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
รศ.ดร.จำเนียร บุญมาก	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	รศ.ดร.อุไรวรรณ หาญวงศ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กองบรรณาธิการ : (ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน Peer Review)

รศ.ดร.	บุญเหลือ	ใจมโน	ผศ.ดร.	ณัฐนันท์	ฐิตยาปราโมทย์
รศ.ดร.	ปองปรารณ	สุนทรเภสัช	ผศ.ดร.	ชุดิگانต์	รักธรรม
รศ.ดร.	พรชนก	ทองลาด	ผศ.ดร.	นภาพรรณ	เนตรประดิษฐ์
รศ.ดร.	ไพฑูรย์	อินตะขัน	ผศ.ดร.	ธนากร	สิริสุคันธา
รศ.ดร.	พิสิทธ์	ณอน บัวกนก	ผศ.ดร.	ปราโมทย์	พรหมขันธ
รศ.ดร.	อัมเรศ	เนตาสีทธิ์	ผศ.ดร.	ปรารณนา	โกวิทย์างกูร
รศ.	พฤกษา	เครือแสง	ผศ.ดร.	วิยดา	แหล่มตระกูล
รศ.	สมชาย	เมืองมูล	ผศ.ดร.	อนุรักษ์	อาทิตย์กวิน

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางฉบับนี้ ดำเนินการมาเป็นปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2569 โดยยังคงมุ่งมั่นที่จะเป็นสื่อกลางการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการที่ครอบคลุมศาสตร์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของอาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา ตลอดจนนักวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้ที่สนใจและการใช้ประโยชน์ของบุคคล สังคม ท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป

ภายในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 6 บทความ เนื้อหาโดยรวมของบทความสะท้อนถึง ผลการวิจัยหรือมุมมองที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา การตลาด การเงิน – การบัญชี กฎหมาย การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคุณภาพชีวิต

กองบรรณาธิการวารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่าน นักวิจัย นักศึกษา นักวิชาการ หรือผู้สนใจทั่วไป จะได้รับข้อมูลทางวิชาการที่เป็นประโยชน์จากวารสารฉบับนี้ ท้ายนี้ ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกฝ่าย ที่ทำให้วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางสามารถดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องและพร้อมที่จะพัฒนาสู่วารสารที่มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

รองศาสตราจารย์ธิดิมา คุณยศยิ่ง
บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

1.	ตำรับอาหารริมคลองลาดพร้าว: การยกระดับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของชุมชน หลังมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	สุชาดา ทองอ้น	1
2.	รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดความยากจน เชิงบูรณาการ: กรณีศึกษา อำเภองาว จังหวัดลำปาง	ดวงใจ พุททวงศ์	13
3.	ผลกระทบของนโยบายเศรษฐกิจสหรัฐฯ ต่อผลตอบแทนส่วนเกิน กรณีศึกษา บริษัทที่จัด ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และปิโตรเคมี	นิรุทธิ์ ชัยโชค	25
4.	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และตราสินค้า 'ข้าวดอกหัวโขนกล้วยไข่' กลุ่มโอท็อปวิไลเจ บ้านวังพระธาตุ จังหวัดกำแพงเพชร	เพ็ญศรี ยวงแก้ว	38
5.	ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการจัดซื้อจัด จ้างสีเขียวไปปฏิบัติของเทศบาลนครอุดรธานี	ภุริทัต สีสาคณ์	49
6.	แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	สุรเชษฐ์ บุญรักษ์	59

CONTENTS

		Page
Research Articles		
1.	Lat Phrao Canal Local Cuisine: Elevating Indigenous Wisdom towards Creative Economy in the Community behind Chandrakasem Rajabhat University	<i>Suchada Thongaon</i> 1
2.	An Integrated Poverty Eradication Driving Model: A Case Study of Ngao District, Lampang Province	<i>Duangjai Bhudhawongs</i> 13
3.	The Impact of U.S. Economic Policy on Abnormal Returns: Evidence from Packaging and Petrochemical Firms Listed on the Stock Exchange of Thailand	<i>Nirut Chaichok</i> 25
4.	Product, Packaging, and Branding Development of ‘Khao Tok Hua Khon Klui Khai’ by the Wang Phrathat OTOP Village Group, Kamphaeng Phet	<i>Pensri Youngkeaew</i> 38
5.	Organizational Factors Affecting Green Public Procurement Policy Implementation in Udon Thani Municipality	<i>Phuritit Leelas</i> 49
6.	Guidelines for Developing the Research Ability of Undergraduate Students in the Bachelor of Education Program, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University	<i>Surachet Boonyarug</i> 59

ตำรับอาหารริมคลองลาดพร้าว: การยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์
ของชุมชนหลังมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Lat Phrao Canal Local Cuisine: Elevating Indigenous Wisdom towards
Creative Economy in the Community behind

Chandrakasem Rajabhat University

สุชาดา ทองอ้น¹, อัญธิสร สิริทรัพย์เจริญ², สายชล ทองคำ³, นภาพันธ์ โชคอำนวยพร⁴
และชาริสา แสงทองอร่าม^{5*}

(Suchada Thongaon¹, Aunthisorn Sirisupjarean², Saichon Tongkam³

Napapan Chokumnoporn⁴ and Charisa Sangthongaram^{5*})

^{1,2,3,4,5*} สาขาวิชาการประกอบอาหารและการจัดการงานครัว คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

^{1,2,3,4,5*} Department of Culinary Art and Kitchen Management, Faculty of Science,

Chandrakasem Rajabhat University

อีเมลผู้แต่งหลัก : charisa.s@chandra.ac.th เบอร์โทร : 09 7232 8969

วันที่รับบทความ 28 มกราคม 2569

Received: Jan. 28, 2026

วันที่รับแก้ไขบทความ 12 มิถุนายน 2569

Revised: Jun. 12, 2026

วันที่ตอบรับบทความ 23 มิถุนายน 2569

Accepted: Jun. 23, 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปและวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นริมคลองลาดพร้าวของชุมชนหลังมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พัฒนารับอาหารท้องถิ่น ประเมินการยอมรับของผู้บริโภค และเตรียมความพร้อมของชุมชนในการประกอบอาหารเพื่อจำหน่าย อันนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ผ่านการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การพัฒนาตำรับ การประเมินการยอมรับ และการอบรมสมาชิกชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีวัฒนธรรมการประกอบอาหารที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น วิธีการปรุงเรียบง่าย และมีการเกื้อกูลกันในวิถีชีวิต จากการสำรวจพบเมนูอาหารท้องถิ่น 87 เมนูอาหารคาว และ 48 เมนูอาหารหวาน ก่อนคัดเลือกเมนูเด่น 25 เมนู (อาหารคาว 20 เมนู และอาหารหวาน 5 เมนู) จัดทำเป็นคู่มือตำรับมาตรฐานเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์ ผลการทดสอบการยอมรับพบว่าผู้บริโภคให้คะแนนความชอบในระดับชอบเล็กน้อยถึงชอบมาก สะท้อนศักยภาพในการต่อยอดเชิงธุรกิจ นอกจากนี้มีการอบรมสมาชิก จำนวน 10 คน พบว่า มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นด้านการประกอบอาหาร สุขภาพ และการจำหน่ายออนไลน์ ส่งผลให้สามารถนำเมนูต้นแบบไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนและสร้างรายได้เสริม ซึ่งสะท้อนบทบาทของวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในฐานะทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: เศรษฐกิจสร้างสรรค์; การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม; อาหารท้องถิ่น; ริมคลองลาดพร้าว; ชุมชนหลังมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Abstract

This research aimed to investigate the general context and local food culture along the Ladprao Canal community, located behind Chandrakasem Rajabhat University in Chatuchak District, Bangkok, Thailand. It also sought to develop standardized local food recipes, assess consumer acceptance, and prepare community members for food production and commercialization, leading to the development of a creative economy. The study employed a Participatory Action Research (PAR) approach through interviews, focus group discussions, recipe development, sensory evaluation, and community training. The findings revealed that the community's food culture is based on the use of local ingredients, simple cooking methods, and strong social cohesion in food sharing practices. A total of 87 savory dishes and 48 desserts were identified, from which 25 representative recipes (20 savory and 5 desserts) were selected and developed into a standardized recipe handbook for commercial production. The sensory evaluation results showed that the developed dishes received overall liking scores ranging from slightly like to very much like, indicating their potential for commercial development. In addition, training provided to 10 community members enhanced their knowledge and skills in food preparation, food hygiene, and online marketing. This enabled them to further develop prototype dishes into community products and generate supplementary income. The study highlights local food culture as cultural capital that can be effectively transformed into a creative economy through community participation.

Keywords: Creative economy development; Participatory action research; Local food; Cultural capital; Community-based development

บทนำ

อาหารท้องถิ่นไทยเป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์ โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอาหารท้องถิ่นให้กับเยาวชน การพัฒนาตำรับอาหารท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถใช้ต่อยอดในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการทำวิจัยพัฒนาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารท้องถิ่น ซึ่งช่วยสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน (กติกา กลิ่นจันทร์แดง และคณะ, 2568) อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อถ่ายทอดไปยังคนรุ่นหลังให้เกิดความภาคภูมิใจและการพัฒนาด้านอาหาร โดยการจัดการความรู้ที่เป็นระบบด้านอาหารของชุมชน รวมถึงการเสริมสร้างจุดแข็งของอาหารไทย (นิปติเมาะ หะยิหามะ, 2565) อดีตชุมชนริมคลองลาดพร้าวเป็นพื้นที่ชานเมืองกรุงเทพมหานครที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับสายน้ำและการเกษตร โดยคลองเป็นแหล่งอาหารสำคัญของชุมชน ต่อมามีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาตั้งถิ่นฐานส่งผลให้ชุมชนมีการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2564) ชุมชนยังคงสืบทอดภูมิปัญญาด้านอาหารท้องถิ่นผ่านการประกอบอาหารและการแปรรูปวัตถุดิบ ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น อย่างไรก็ตาม

การผลิตอาหารท้องถิ่นยังประสบปัญหาด้านมาตรฐานการผลิต ส่งผลให้คุณภาพและรสชาติไม่สม่ำเสมอ รวมถึงสมาชิกบางส่วนยังขาดทักษะในการประกอบอาหาร (พัชนี น้อยจาด, สัมภาษณ์, 2562) จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น พบว่า วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นริมคลองลาดพร้าวนับเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับชุมชน ทั้งในด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์อาหาร การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น สำหรับเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และภูมิปัญญา ภายใต้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (ปัญชา พจมานะวงศ์ และคณะ, 2562) การพัฒนาเมืองแห่งอาหารในกรุงเทพมหานครอาศัยทุนทางวัฒนธรรมและธุรกิจอาหารเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่ผ่านมายังขาดการเชื่อมโยงภูมิปัญญาอาหารของชุมชนเมืองริมคลองกับการสร้างมูลค่าเพิ่มบนฐานทุนวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาและพัฒนาตำรับอาหารริมคลองลาดพร้าวในฐานะทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่สะท้อนอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อยกระดับสู่การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืนพร้อมทั้งประเมินศักยภาพในการยกระดับองค์ความรู้ท้องถิ่นสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความยั่งยืนของชุมชนเมืองในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจและรวบรวมองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นริมคลองลาดพร้าวของชุมชนหลังมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์และพัฒนาตำรับอาหารท้องถิ่นริมคลองลาดพร้าวของชุมชนหลังมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินการยอมรับของตำรับอาหารท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น ในกลุ่มผู้บริโภคและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
4. เพื่อพัฒนาและเตรียมความพร้อมของคนในชุมชนในการประกอบอาหารท้องถิ่นเพื่อการจำหน่าย อันนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของชุมชน

ขอบเขต

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่น เพื่อนำมากรอบแนวคิดในการศึกษาวัฒนธรรมอาหารของชุมชนหลังมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมริมคลองลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยครอบคลุมกระบวนการสำรวจข้อมูลชุมชนองค์ความรู้อาหารท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ การปฏิบัติการประกอบอาหารและการประเมินคุณลักษณะทางประสาทสัมผัส ตลอดจนการจัดทำคู่มือสูตรอาหารท้องถิ่นมาตรฐานและการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่คนในชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

กรอบความคิด/สมมติฐานการวิจัย

Input	Output
- วัฒนธรรมภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่น รีมคลองลาดพร้าว - เขตพื้นที่จตุจักร กรุงเทพมหานคร - วัตถุดิบท้องถิ่น อาหารท้องถิ่นของชุมชนริมคลองลาดพร้าว - แนวคิดและส่วนร่วมของคนในชุมชน - แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์	- ข้อมูลวัฒนธรรม ภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่นริมคลองลาดพร้าว - ตำรับอาหารท้องถิ่นริมคลองลาดพร้าว รวบรวมในรูปแบบของหนังสือ - เมนูอาหารท้องถิ่นสร้างสรรค์เพื่อสุขภาพของชุมชนริมคลองลาดพร้าว

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ คนในชุมชนหลังมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมริมคลองลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์ สันทนา กลุ่ม และสนทนา รายบุคคล ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ 1) เป็นสมาชิกชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 10 ปี 2) มีความรู้หรือประสบการณ์ในการประกอบ หรือถ่ายทอดอาหารท้องถิ่น และ 3) สนใจเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) สืบหาข้อมูลชุมชน โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ปราชญ์อาหารท้องถิ่น จำนวน 10 คน 2) คัดเลือกผู้แทนชุมชนเพื่อร่วมสนทนากลุ่ม ระดมความคิดเห็นและรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่น 3) คัดเลือกเมนูอาหารท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ร่วมกันระหว่างนักวิจัยและชุมชน 4) ดำเนินการประกอบอาหารโดยปราชญ์และคนในชุมชน จำนวน 17 คน พร้อมสังเกตการณ์และประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม โดยใช้แบบประเมิน 9-point Hedonic Scale 5) จัดทำคู่มือสูตรอาหารท้องถิ่นมาตรฐาน 25 ตำรับ เพื่อใช้เป็นแนวทางการผลิตเชิงพาณิชย์ 6) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนครอบคลุมด้าน สุขอนามัยอาหาร การบริการ และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการจำหน่าย ทั้งนี้กระบวนการ PAR ของงานวิจัยประกอบด้วย 4 ระยะ ได้แก่ (1) การวางแผน โดยสำรวจบริบทและวิเคราะห์ศักยภาพ เมนูอาหาร (2) การปฏิบัติ โดยทดลองปรุงและพัฒนาเมนูให้เหมาะกับตลาด (3) การสังเกต โดยประเมินการยอมรับของผู้บริโภค และ (4) การสะท้อนผล โดยคัดเลือกเมนูที่มีศักยภาพปรับปรุงสูตร และวางแนวทางการพัฒนาเชิงพาณิชย์รวมถึงการต่อยอด ผ่านการจัดทำตำรับมาตรฐานและการเตรียมความพร้อมชุมชนสู่การจำหน่ายจริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทชุมชน และวัฒนธรรมอาหาร แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม แบบสอบถามการคัดเลือกตำรับอาหาร แบบบันทึกข้อมูลการปฏิบัติการประกอบอาหาร แบบประเมินคุณภาพทางประสาท การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับข้อมูลการสำรวจใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์ ตรีความ

จัดหมวดหมู่ของข้อมูลเทียบกับทฤษฎี ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเป็นผลการทดสอบการยอมรับของผู้บริโภคทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งใช้การวางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block Design และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตามวิธี Turkey's test กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย (Validity and Reliability) เครื่องมือวิจัยผ่านกระบวนการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าเฉลี่ย 0.85 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ ($IOC \geq 0.50$) จากนั้นนำไปทดลองใช้กลุ่มตัวอย่างนอกพื้นที่จำนวน 5 คน เพื่อปรับปรุงความชัดเจนของภาษาก่อนใช้จริง

4. การบูรณาการข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการบูรณาการข้อมูลแบบลำดับขั้น โดยเริ่มจากการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วจึงนำผลที่ได้ไปออกแบบและกำหนดทิศทางของการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในขั้นถัดไป จากการสัมภาษณ์ สันทนา กลุ่ม และการสังเกตการณ์มาใช้ในการคัดเลือกเมนูอาหาร 25 ตำรับที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการทดสอบการยอมรับเชิงปริมาณด้วย 9-point Hedonic Scale ในขั้นต่อไป ผลการทดสอบเชิงปริมาณถูกนำมาอธิบายและตีความร่วมกับบริบทวัฒนธรรมที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสมบูรณ์และลึกซึ้ง กระบวนการบูรณาการนี้ช่วยให้สามารถอธิบายได้ว่าเหตุใดเมนูบางตำรับจึงได้รับความนิยมสูงหรือต่ำ โดยอ้างอิงทั้งรสชาติและเนื้อสัมผัส (เชิงปริมาณ) และความผูกพันอัตลักษณ์ชุมชน และบริบทการบริโภค

ผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจข้อมูลทั่วไป และวัฒนธรรมอาหารของชุมชน พื้นที่หลังมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้ผลสรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และวัฒนธรรมอาหารของชุมชนริมคลองลาดพร้าว

ข้อมูลสำรวจ	ผลการสำรวจ
1. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน	ชุมชนหลังมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ตั้งอยู่ซอยเสือใหญ่ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พื้นที่ประมาณ 7 ไร่ แบ่งออกเป็น 40 และ 83 หลัง มีครอบครัวประมาณ 132 ครอบครัว และมีประชากรประมาณ 447 คน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน	ภายในชุมชนเป็นสังคมเมือง อาศัยอยู่กันเป็นครอบครัวละ 3 - 5 คน โดยจะมีพ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย อยู่ร่วมกัน สมัยก่อนมีวัฒนธรรมแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนและธรรมชาติ เช่น ประเพณีทำบุญนา และการแห่นางแมว ขอฟน ทำให้มีการรวมตัวกันของคนในชุมชน และเกิดวัฒนธรรมทางด้านอาหาร อีกทั้งปัจจุบันมีคนพลัดถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่จึงทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และวัฒนธรรมอาหารของชุมชนริมคลองลาดพร้าว (ต่อ)

ข้อมูลสำรวจ	ผลการสำรวจ
3. วัตถุดิบที่ใช้ในการทำอาหารของชุมชน	ในอดีตวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารหาได้จากครอบครัวเรือน ผักสมุนไพร ตะลิงปลิง มะอึก และจากการทำนา และคลองลาดพร้าว เช่น กุ้ง ปลา เป็นต้น
4. วิธีการทำอาหารของชุมชน	มีลักษณะคล้ายคลึงกับการทำอาหารในภาคกลาง ซึ่งมีการใช้กะทิในการทำแกงต่าง ๆ รสชาติอาหารมีรสเผ็ด เค็ม เปรี้ยว หวาน ครบรส สมัยก่อนมีการทำน้ำปลาไว้ใช้โดยใช้ปลาที่หาได้จากคลองทำปลาร้า ใส่สับปะรดเพื่อชูกลิ่น และหมักในโอ่งขนาดเล็ก มีการทำกะปิ และทำกุ้งแห้งไว้ใช้ประกอบอาหาร
5. รูปแบบการบริโภคอาหารของคนในชุมชน	ในอดีตอยู่เป็นครอบครัวใหญ่ มีการช่วยกันทำอาหารในครอบครัว โดยทำอาหาร 1 ครั้ง สามารถรับประทานได้ 3 มื้อ
6. อาหารที่คนในชุมชนนิยมทำกันในช่วงเทศกาล	- งานปีใหม่/สงกรานต์/ทำบุญ ได้แก่ ต้มยำ แกงส้ม แกงคั่ว ขนมจีน น้ำพริก แกงเขียวหวาน ลาบหมู ข้าวเหนียวแดง ทองหยิบ ทองหยอด ข้าวต้มมัด - งานศพ ได้แก่ ข้าวต้มทรงเครื่องหมู ปลา กุ้งแห้ง

จากตารางที่ 1 พบว่า ในอดีตวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารของชุมชนริมคลองลาดพร้าวสามารถหาได้จากครอบครัวเรือน วิธีการประกอบอาหารคล้ายคลึงกับการทำอาหารของภาคกลาง โดยนิยมใช้กะทิในอาหารประเภทแกงต่าง ๆ รสชาติอาหารครบรส คนในชุมชนมีการผลิตเครื่องปรุงใช้เองภายในครัวเรือน ซึ่งวัตถุดิบล้วนมาจากทรัพยากรในคลองลาดพร้าว การบริโภคอาหารของชุมชนในอดีตเป็นลักษณะครอบครัวขนาดใหญ่ สมาชิกในครัวเรือนจะช่วยกันประกอบอาหารโดยทำอาหารเพียงหนึ่งครั้งแล้วรับประทานร่วมกันตลอดทั้งวัน

2. ผลของการศึกษาเพื่อพัฒนาตำรับอาหารมาตรฐานชุมชนริมคลองลาดพร้าว โดยมีผลวิจัยดังนี้คัดเลือกตำรับอาหาร จากการสำรวจเมนูตำรับอาหารของชุมชนริมคลองลาดพร้าว พบว่า จำนวนเมนูอาหารควา 87 เมนู หวาน 50 เมนู จากนั้นคัดเลือกเมนูอาหาร โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก ได้แก่ 1. มีชื่อเสียงหรือเป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอก 2. อาหารที่ใช้ในประเพณีหรือพิธีกรรมทางศาสนา 3. อาหารตามฤดูกาล 4. ใช้วัตถุดิบเฉพาะจากแหล่งธรรมชาติในท้องถิ่น 5. อาหารเพื่อสุขภาพ มีสรรพคุณทางยา 6. เป็นอาหารที่ครัวเรือนกินเป็นประจำ 3 วันต่อสัปดาห์ขึ้นไป 7. ขั้นตอนการประกอบไม่ซับซ้อน 8. ส่งเสริมรสชาติของมื้ออาหาร 9. เหมาะสำหรับทุกเพศ ทุกวัย และทำการวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะ จุดเด่น และอัตลักษณ์ของแต่ละเมนู จำนวนตำรับที่คัดเลือกมาพัฒนา 25 ตำรับ ได้แก่ อาหารควา 20 อย่าง อาหารหวาน 5 อย่าง สรุปรายชื่อเมนูอาหารได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายชื่อเมนูอาหารท้องถิ่นริมคลองลาดพร้าว

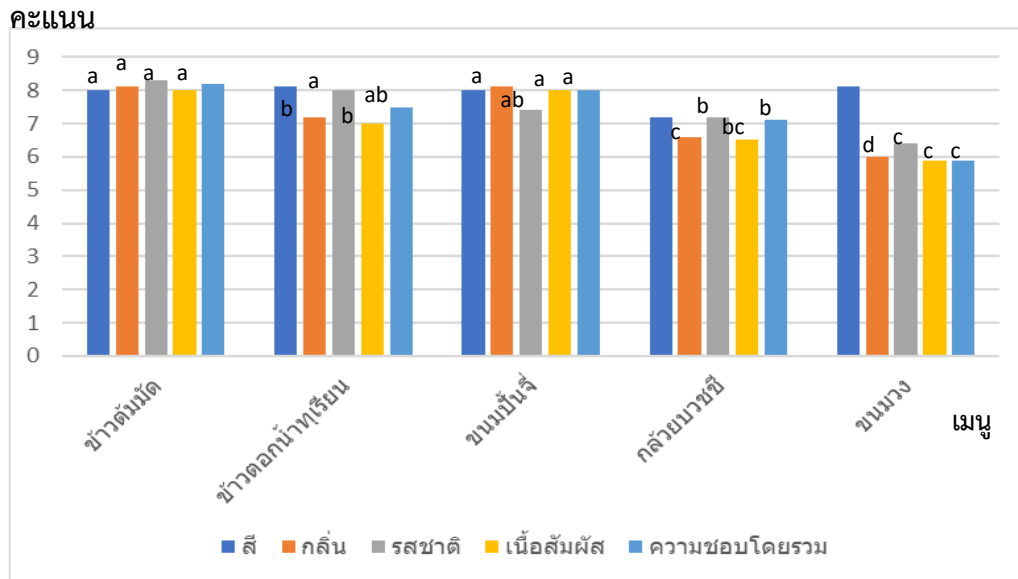
เมนูตำรับอาหารของชุมชนริมคลองลาดพร้าว	
เมนูคาว	เมนูหวาน
1. วุ้นเส้นแกงร้อน 2. แกงเผ็ดเปิดอย่าง 3. แกงกล้วยไก่บ้าน (ไข่อ่อน) 4. แกงฟักทองปลาย่าง 5. ต้มส่ายบัวปุดเค็ม 6. ต้มกะทิปลาช่อนใส่หัวปลี 7. ยำไก่หัวปลี 8. ยำปูเค็ม 9. หัวไชโป๊ผัดกะทิ 10. ขนมจีนน้ำยำน้ำพริก 11. ปลาตะเพียนต้มเค็ม 12. แกงอ่อมใบยอปลาดุก 13. น้ำพริกกะปิใส่มะอึก 14. แกงคั่วสับปลากัง 15. ฉู่ฉี่ปลาหมอ 16. ต้มสับปะรด 17. แกงส้มปลาหมอ 18. ห่อหมกกระทะ 19. ยำมะม่วง 20. ขนมจีนชาน้ำเงี้ยว	1. ข้าวต้มมัด 2. ข้าวตอกน้ำกะทิทุเรียน 3. ขนมปังจี 4. กล้วยบวชชี 5. ขนมวง

3. ผลการประเมินตำรับอาหารมาตรฐานของชุมชนริมคลองลาดพร้าว เมื่อทำการปฏิบัติการประกอบอาหารท้องถิ่นริมคลองลาดพร้าวร่วมกับคนในชุมชน แต่ละเมนูอาหารมีการจดบันทึกส่วนผสมและขั้นตอนการทำ โดยแต่ละเมนูทำทั้งหมด 3 ซ้ำ จากนั้นทำการสุ่มสุตรอาหารทั้งในส่วนของการปริมาณส่วนผสม และขั้นตอนการทำจากนั้นนำอาหารแต่ละเมนูไปประเมินผล

ตารางที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส โดยการให้คะแนนความชอบคุณลักษณะต่าง ๆ ของตำรับอาหารคาวท้องถิ่นริมคลองลาดพร้าว

ตำรับอาหารคาว	คะแนนความชอบคุณลักษณะ				
	สี	กลิ่น	รสชาติ	เนื้อสัมผัส	ความชอบโดยรวม
วุ้นเส้นแกงร้อน	7.5±1.2 ^{abcd}	7.0±0.4 ^{cd}	6.7±1.0 ^{cd}	8.1±1.2 ^{ab}	7.4±1.5 ^{bcd}
แกงเผ็ดเปิดอย่าง	8.1±1.0 ^{abc}	7.0±0.4 ^{cd}	7.1±1.0 ^{abcd}	8.1±1.2 ^{ab}	8.0±1.4 ^{ab}
แกงกล้วยไก่บ้าน (ไข่อ่อน)	8.3±1.2 ^a	8.5±1.2 ^{ab}	8.3±1.1 ^a	8.7±0.7 ^a	8.8±0.8 ^a
แกงฟักทองปลาย่าง	8.3±1.0 ^a	8.9±0.3 ^a	7.6±1.2 ^{abc}	8.1±1.0 ^{ab}	8.3±1.0 ^{ab}
ต้มกะทิปลาช่อนใส่หัวปลี	6.1±0.6 ^e	6.1±0.5 ^e	6.2±0.6 ^d	7.1±0.7 ^{bcd}	6.1±0.6 ^d
ยำไก่หัวปลี	7.3±1.4 ^{bcd}	8.0±1.1 ^b	6.9±1.0 ^{bcd}	8.0±1.1 ^{ab}	7.9±1.0 ^{ab}
ขนมจีนน้ำยำน้ำพริก	8.2±0.9 ^{ab}	8.2±1.0 ^b	8.1±1.0 ^{ab}	7.9±1.1 ^{ab}	8.3±0.9 ^{ab}
ปลาตะเพียนต้มเค็ม	8.0±1.0 ^{abcd}	8.1±0.6 ^b	8.0±0.7 ^{ab}	7.0±0.8 ^{bcd}	7.7±0.5 ^{abc}
ยำปูเค็ม	6.4±0.8 ^e	6.4±0.7 ^{de}	7.1±1.1 ^{abcd}	6.4±0.7 ^{cd}	6.5±1.0 ^{cd}
แกงอ่อมใบยอปลาดุก	7.3±1.0 ^{bcd}	6.5±0.6 ^{cde}	6.5±0.5 ^{cd}	6.1±1.0 ^d	6.2±0.7 ^d
น้ำพริกกะปิใส่มะอึก	7.2±1.3 ^{cd}	7.0±0.9 ^{cd}	7.5±1.3 ^{abc}	7.2±0.8 ^{bcd}	7.2±1.2 ^{bcd}
แกงคั่วสับปลากัง	7.8±0.9 ^{abcd}	7.0±0.9 ^{cd}	6.5±0.7 ^{cd}	7.2±0.8 ^{bcd}	7.2±1.2 ^{bcd}
ฉู่ฉี่ปลาหมอ	8.0±1.3 ^{abcd}	8.0±1.3 ^b	7.2±1.1 ^{abcd}	8.0±1.3 ^{ab}	8.0±1.4 ^{ab}
ต้มสับปะรด	8.2±0.9 ^{ab}	8.3±1.1 ^{ab}	8.1±1.2 ^{ab}	8.3±1.0 ^{ab}	8.3±0.9 ^{ab}
แกงส้มปลาหมอ	7.2±0.9 ^{cd}	7.2±1.1 ^c	7.3±1.1 ^{abcd}	8.2±0.9 ^{ab}	7.1±0.6 ^{bcd}
ห่อหมกกระทะ	7.3±1.0 ^{bcd}	7.1±0.3 ^{cd}	7.1±0.9 ^{abcd}	7.1±0.7 ^{bcd}	7.1±1.1 ^{bcd}
ยำมะม่วง	8.1±1.1 ^{abc}	8.0±1.0 ^b	8.0±1.3 ^{ab}	8.2±1.1 ^{ab}	8.2±1.1 ^{ab}
ขนมจีนชาน้ำเงี้ยว	8.1±0.9 ^{abc}	8.3±1.0 ^{ab}	8.1±1.2 ^{ab}	8.3±0.8 ^{ab}	8.3±0.8 ^{ab}

หมายเหตุ ตัวอักษรที่แตกต่างกันในแนวคอลัมน์ หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

หมายเหตุ ตัวอักษรที่แตกต่างกัน หมายถึง ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p \leq 0.05$)

ภาพที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสและความชอบโดยรวมของตำรับอาหารหวานท้องถิ่นริมคลองลาดพร้าว

จากตารางที่ 3 พบว่า อาหารท้องถิ่นริมคลองลาดพร้าวประเภทอาหารคาว ผู้ทดสอบให้คะแนนความชอบในแต่ละด้าน โดยมีคะแนนความชอบเฉลี่ยในช่วงชอบเล็กน้อยจนถึงชอบมาก (6.1 - 8.8 คะแนน) และจากภาพที่ 2 พบว่า ผู้ทดสอบชิมให้คะแนนความชอบในแต่ละคุณลักษณะทุกตำรับอาหารหวานอยู่ในระดับชอบปานกลางถึงชอบมาก (7.1 - 8.2 คะแนน) มีเพียงขนมวงที่มีคะแนนความชอบในแต่ละด้านเฉลี่ยอยู่ในระดับเฉย ๆ ถึงชอบมาก เนื่องจากมีเนื้อสัมผัสค่อนข้างนักวิจัยชุมชนและผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกท่านต่างมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ควรมีการปรับปรุงสูตรขนมวงใหม่ จากการปรับปรุงสูตรขนมวง ผู้ทดสอบชิมให้คะแนนความชอบในแต่ละคุณลักษณะอยู่ในระดับชอบเล็กน้อยถึงชอบมาก

สร้างสรรค์ ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) จนเกิดมูลค่าเพิ่มใน 3 มิติ ได้แก่ มิติผลิตภัณฑ์ (ได้รับมาตรฐาน 25 รายการที่ผ่านการยอมรับทางประสาทสัมผัส) มิติวัฒนธรรม (การสืบทอดและบันทึกภูมิปัญญาอาหารในรูปแบบหนังสือคู่มือ) และมิติเศรษฐกิจ (การเตรียมความพร้อมสมาชิกชุมชน 10 คนสู่การจำหน่ายจริง) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่มที่เชื่อมโยงทุนทางวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างบูรณาการ

อภิปรายผล

การดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับอาหารริมคลองลาดพร้าวได้ข้อค้นพบดังนี้ (1) การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นริมคลองลาดพร้าว วัตถุดิบในการประกอบอาหารในอดีตวัตถุดิบส่วนใหญ่หาได้ง่ายจากครัวเรือน แต่ปัจจุบันต้องซื้อวัตถุดิบตามท้องตลาดสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรถ ชันสี และคณะ (2567) ศึกษากระดับภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่นในจังหวัดลำปางพบว่าดั้งเดิมมีการใช้วัตถุดิบที่หาง่ายในท้องถิ่นเช่นกัน โดยมีขั้นตอนการทำอาหารไม่ยุ่งยาก การศึกษาข้อมูลชุมชนตลอดจน storytelling นั้นจะเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรม และมูลค่าทางเศรษฐกิจ (Ardjomandi, 2025) (2) การพัฒนาตำรับอาหารมาตรฐานพบว่า ผู้บริโภคให้การยอมรับเมนูอาหารทั้งหมดที่ทำการพัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเมนูที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นและมีรสชาติสอดคล้องกับความคุ้นเคยของผู้บริโภค แนวทางดังกล่าวสามารถสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการพัฒนาอาหารท้องถิ่นสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์สามารถประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นได้เป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การค้นหาทุนทางวัฒนธรรม การพัฒนาเมนู การสร้างมูลค่าเพิ่ม การทดสอบตลาด และการขยายผล โดยสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงวัฒนธรรม นวัตกรรม และตลาดเข้าด้วยกัน (จิรภา สุขชนวนิช, 2566) (3) การเตรียมความพร้อมชุมชนสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยจัดทำเป็นคู่มือตำรับมาตรฐาน และพัฒนาเมนูอาหารเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสมบัติ กันบุตร และคณะ (2565) ที่พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดกำแพงเพชรเน้นการแปรรูปให้สะดวกต่อการบริโภคและมีอายุการเก็บรักษานาน พร้อมทั้งมีการสาธิตการผลิตและพัฒนาตราสินค้าเพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน ทั้งนี้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้นมีบทบาทสำคัญในการแปลง “ทุนทางวัฒนธรรมด้านอาหารท้องถิ่น” ให้เป็น “ทุนทางเศรษฐกิจ” อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Salman and Ramsis (2025) ที่อธิบายว่า PAR ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงความรู้และการปฏิบัติผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของ Wan (2024) ที่มองว่าทุนทางวัฒนธรรมสามารถต่อยอดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ และแนวคิด value creation ที่เน้นการแปลงสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับตลาด ซึ่งกลไกดังกล่าวประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การสกัดทุนทางวัฒนธรรมผ่านการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและการสนทนากลุ่ม การสร้างมาตรฐานและยกระดับผ่านการปฏิบัติการประกอบอาหารและการประเมินทางประสาทสัมผัส จนเกิดตำรับมาตรฐานที่สามารถทำซ้ำได้ และการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์ผ่านการออกแบบผลิตภัณฑ์ การฝึกอบรม และการเชื่อมโยงสู่ช่องทางการตลาดออนไลน์ ทั้งนี้วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นของชุมชนริมคลองลาดพร้าวสะท้อนทุนทางวัฒนธรรมที่มีรากฐานจากวิถีชีวิตริมน้ำและการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น แม้จะปรับเปลี่ยนตามบริบทสังคมเมือง แต่ยังคงอัตลักษณ์ที่สามารถนำมาพัฒนาและต่อยอดได้ โดยมีกระบวนการวิจัย

เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) มีบทบาทสำคัญในการรวบรวมองค์ความรู้ พัฒนารับอาหาร และยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์มาตรฐาน แปรลงทุนทางวัฒนธรรมไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยที่ผู้บริโภคให้การยอมรับในระดับปานกลางถึงสูงต่อเมนูที่พัฒนาโดยคงความเป็นอัตลักษณ์ควบคู่กับการปรับให้สอดคล้องกับผู้บริโภคพร้อมสมัย สะท้อนศักยภาพเชิงพาณิชย์ของอาหารท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. การจำหน่ายอาหารท้องถิ่นเชิงพาณิชย์ควรมีการเพิ่มเติมทักษะในการจำหน่ายอาหาร
2. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างแท้จริงและยั่งยืนในชุมชนควรมีแนวทางขับเคลื่อน อาจอยู่ในรูปแบบของโครงการวิจัยต่อเนื่อง หรือกิจกรรมการสนับสนุนจากภาครัฐ และเอกชน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารและทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
3. การสร้างมาตรฐานการทำอาหารริมคลองท้องถิ่น ต้องมีความปลอดภัย และผลักดันการใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น เข้ามาใช้ประยุกต์ใช้ในการประกอบอาหารเพื่อการจัดจำหน่าย

เอกสารอ้างอิง

- กติกา กลิ่นจันทร์แดง, อานรรต ใจสำราญ และณภัทร สำราญราษฎร์. (2568). แนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างสร้างสรรค์ กรณีศึกษา ตำบลด่านจาก อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 4(1), 47-61.
- จิรภา สุขวนนิช. (2566). เศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์*, 1(3), 1-12.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2564). บ้านใหม่-ชีวิตใหม่ของชาวชุมชนริมคลองลาดพร้าว-เปรมประชากร ฯ. https://web.codi.or.th/20210716-25758/?utm_source=chatgpt.com
- บัญชา พงษ์มานะวงศ์, ยุวัฒน์ วุฒิเมธี และศรัณย์ รัตนสิทธิ์. (2562). การพัฒนารูปแบบเมืองแห่งอาหารการกินด้วย แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ (สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 5(2), 74-88.
- นิปาตีเมาะ หะยีหามะ. (2565). แนวทางการสืบสาน อนุรักษ์ วัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านเพื่อความยั่งยืน. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 9(2), 100-111.
- พัชนี น้อยจาด. ปราชญ์ชุมชน. สัมภาษณ์. (2562).
- สมบัติ กันบุตร, น้ำฝน รักประยูร, รัฐพงศ์ ปกแก้ว และสุภารัตน์ อำนาง. (2565). การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์โดยการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์ชุมชนนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 11(1), 112-122.
- อรรถ ชันสี, คงศักดิ์ ศรีแก้ว, กิรติญา สอนเนย และจิราพัทธ์ แก้วศรีทอง. (2567). การยกระดับภูมิปัญญาอาหารพื้นบ้านด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดลำปาง. *วารสารศิลปการจัดการ*, 8(3), 128-146.

อัญธิศร สิริทรัพย์เจริญ และณภาพันท์ โชคอำนวยพร. (2568). การพัฒนาตำรับขนมหวานท้องถิ่น
เพื่อผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนตำบลห้วยงู อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท.
ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 27(1), 36.

Ardjomandi, A. (2025). The role of narrative and storytelling in designing for long-term
emotional engagement in product design. *International Journal of Science
and Research Archive*, 15(01), 1647-1655. <https://doi.org/10.30574/ijrsra.2025.15>.

Salman, M. Y., and Ramsis, M. (2025). Use of participatory action research (PAR) to
develop participatory monitoring, evaluation, and learning practices.
Development in Practice, 35(8), 1334-1341. <https://doi.org/10.1080/09614524.2025.2511965>

Wan, B. (2024). The Impact of Cultural Capital on Economic Growth Based on Green
Low-Carbon Endogenous Economic Growth Model. *Sustainability*, 16(5),
1781. <https://doi.org/10.3390/su16051781>

รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดความยากจนเชิงบูรณาการ:
กรณีศึกษา อำเภอองาว จังหวัดลำปาง

An Integrated Poverty Eradication Driving Model:
A Case Study of Ngao District, Lampang Province

ดวงใจ พุทธวงศ์^{1*}, จารุวรรณ ลิ้มป๋ไพบูลย์², รัชฎาภรณ์ ทองแป้น³, อนันต์ อุปสอด⁴, วิศว์ เศรษฐกร⁵,
นราธิป วงษ์ปัน⁶, ณรงค์ คชภักดี⁷, กาญจนา รัตนธีรวิเชียร⁸ และวีระ พันอินทร์⁹

(Duangjai Bhudhawongs^{1*}, Charuwan Limphaiboon², Ratchadaporn Thongpaen³,
Anan Upsod⁴, Wit Setthakorn⁵, Narathip Wongpun⁶, Narong Kotchabhakdi⁷,
Kanjana Rattanateerawichien⁸ and Weera Punin⁹)

^{1*,4,5} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ^{2,8}คณะวิทยาการจัดการ ³คณะครุศาสตร์

⁶คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ^{7,9}คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

^{1*,4,5}Faculty of Humanities and Social Sciences, ^{2,8}Faculty of Management Science,

³Faculty of Education, ⁶ Faculty of Industrial Technology, ^{7,9} Faculty of Science

Lampang Rajabhat University

อีเมลผู้แต่งหลัก : dunagjaipille@yahoo.com เบอร์โทร : 08 6116 8855

วันที่รับบทความ 1 กันยายน 2568

Received: Sep. 1, 2025

วันที่รับแก้ไขบทความ 27 พฤษภาคม 2569

Revised: May. 27, 2026

วันที่ตอบรับบทความ 2 มิถุนายน 2569

Accepted: Jun. 2, 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยใช้นวัตกรรมพร้อมใช้และเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อยกระดับอาชีพและรายได้ และ (2) ศึกษาโอกาสและยกระดับฐานะทางสังคมของครัวเรือนยากจนด้วยการเข้าถึงทักษะ ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อเชื่อมโยงสู่ห่วงโซ่การผลิต ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดำเนินการใน 10 ตำบลของอำเภอองาว จังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมายคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย (1) ครัวเรือนยากจนในระบบ TPMap และระบบ DSS ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 304 ครัวเรือน (2) ผู้ประกอบการในพื้นที่ และ (3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณนำมาวิเคราะห์ด้วยระบบ DSS และนำเสนอในรูปแบบกราฟ

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยสนับสนุนให้เกิด “ระบบที่เลี้ยง” ซึ่งมีแกนนำชุมชนจิตอาสาเป็นกลไกหลัก ขับเคลื่อนผ่านกิจกรรม 3 ระดับเพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ได้แก่ OM เสริม สำหรับกลุ่มอยู่ยาก ที่เน้นผลิตเพื่อยังชีพ OM รอง สำหรับกลุ่มอยู่พอได้ ที่เน้นการแปรรูปเพิ่มมูลค่าผลผลิต ก่อเกิดรายได้ และ OM หลัก สำหรับกลุ่มอยู่ดี ที่เน้นการรวมกลุ่มอาชีพสู่ห่วงโซ่การผลิต การดำเนินงานใช้ต้นทุนทรัพยากรพื้นที่ผสมภูมิปัญญาและนวัตกรรม โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลัก และคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับอำเภอให้การสนับสนุน ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาทักษะ และยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะคือ ส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชนร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การจัดการความยากจน; โมเดลแก้จน; การยกระดับฐานะทางสังคม

Abstract

This research aims to 1) develop a poverty alleviation model using ready-to-use innovations and appropriate technology to enhance livelihoods and income, and 2) study opportunities and improve the social status of poor households by providing access to skills, knowledge, technology, and innovation to connect them to production chains. A mixed-methods approach combining quantitative and qualitative research was employed in 10 sub-districts of Ngao District, Lampang Province. Target groups were specifically selected, including (1) 304 poor households registered in the TPMAP and Lampang Rajabhat University's DSS systems, (2) local entrepreneurs, and (3) relevant agencies. Research tools included questionnaires, in-depth interviews, and focus group discussions. Qualitative data were analyzed thematically and presented descriptively, while quantitative data were analyzed using the DSS system and presented graphically. The findings revealed that the poverty alleviation model supports a "mentorship system" with volunteer community leaders as the core mechanism. This system drives activities across three levels to reduce expenses and increase income: OM-Supplement for the most vulnerable, focusing on subsistence production; OM-Secondary for those with basic needs met, emphasizing value-added processing of products for income generation; and OM-Primary for those who are self-sufficient, focusing on occupational group formation for production chain integration. The operations utilized local resources combined with local wisdom and innovation, with local administrative organizations as the primary agency and the District Poverty Alleviation Committee providing support. Consequently, target groups developed skills and improved their quality of life. The recommendation is to promote community leader roles in collaboration with relevant agencies to concretely address poverty in the area.

Keywords: Poverty Eradication; Poverty Alleviation Model; Social Mobility

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาความยากจน จากรายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2567 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า จำนวนคนจนเพิ่มขึ้นเป็น 3.43 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.89 ของประชากรทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นจากปี 2566 อยู่ที่ 3.41% ปัญหาความยากจนของประเทศไทยมีลักษณะกระจุกตัวในพื้นที่ชนบท ภาคเกษตรกรรม กระจายอยู่ในบางจังหวัดในภาคพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ซึ่งสัมพันธ์กับโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาภาคเกษตรรายย่อย

รายได้ไม่แน่นอน ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และโอกาสทางการศึกษา รวมถึง ข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการของภาครัฐ โดยหนึ่งในนโยบายของรัฐที่ใช้ในการแก้ปัญหาความยากจนคือ บูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการช่วยเหลือปัญหาของประชาชนได้อย่าง “ตรงเป้า” รวมถึงการพัฒนาศักยภาพครัวเรือนยากจนให้สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน โดยการใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่และฐานข้อมูลครัวเรือนในการระบุปัญหา TMAP (Thai People Map and Analytics Platform)

อำเภอฮาวเป็น 1 ใน 13 อำเภอของจังหวัดลำปาง มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,815 ตารางกิโลเมตร โดยมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาและป่าไม้คิดเป็นร้อยละ 80 ของพื้นที่ทั้งหมด ส่งผลให้พื้นที่ราบสำหรับการทำเกษตรกรรมมีจำกัด ทั้งนี้ อำเภอฮาวมีพื้นที่การเกษตรประมาณ 101,003.51 ไร่ โดยประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การปลูกข้าว ข้าวโพด และมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของพื้นที่ จากแผนพัฒนาอำเภอฮาว 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับทบทวนปี พ.ศ. 2567 ระบุว่า พื้นที่ประสบปัญหาสำคัญหลายประการ ได้แก่ การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ การขาดการเพิ่มมูลค่าผลผลิต และการไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน รวมถึงการส่งเสริมอาชีพที่ยังไม่ครบวงจร ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ยังไม่เข้มแข็ง และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ในด้านโครงสร้างประชากร อำเภอฮาวประกอบด้วย 10 ตำบล มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 20,971 ครัวเรือน หรือมีประชากร 51,531 คน โดยมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมสูงวัย ซึ่งส่งผลต่อกำลังแรงงานและศักยภาพในการผลิตของพื้นที่ นอกจากนี้ จากข้อมูลการสำรวจครัวเรือนยากจนในช่วงปี พ.ศ. 2565 – 2566 พบว่า อำเภอฮาวมีจำนวนคนจนมากเป็นอันดับที่ 3 ของจังหวัดลำปาง รองจากอำเภอเมืองลำปางและอำเภอเถิน ซึ่งทั้งสองพื้นที่ดังกล่าวได้มีการศึกษาวิจัยไปแล้ว ขณะที่อำเภอฮาวยังขาดการศึกษาเชิงลึกในประเด็นดังกล่าว

ปัญหาความยากจนของอำเภอฮาวมีลักษณะเป็น “ปัญหาเชิงโครงสร้างหลายมิติ” กล่าวคือ ประชาชนยังคงพึ่งพาภาคเกษตรกรรมที่มีรายได้ไม่แน่นอน มีข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ และได้รับผลกระทบจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม แม้ว่าภาครัฐจะมีการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพและการเกษตรอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบว่า ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การพัฒนาอาชีพและรายได้ยังไม่สามารถยกระดับได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังพบช่องว่างสำคัญในด้านข้อมูลเชิงลึกระดับครัวเรือน การวิเคราะห์ศักยภาพของทรัพยากรในพื้นที่ และรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนยังขาดความแม่นยำและไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การแก้ไข ปัญหาความยากจนในอำเภอฮาวจึงจำเป็นต้องดำเนินการในลักษณะบูรณาการ ทั้งในด้านการพัฒนา เศรษฐกิจฐานราก การสร้างอาชีพเสริม การพัฒนาทักษะของประชาชน และการเพิ่มศักยภาพในการ ใช้ทรัพยากรของชุมชน ควบคู่กับการพัฒนากลไกในการเข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

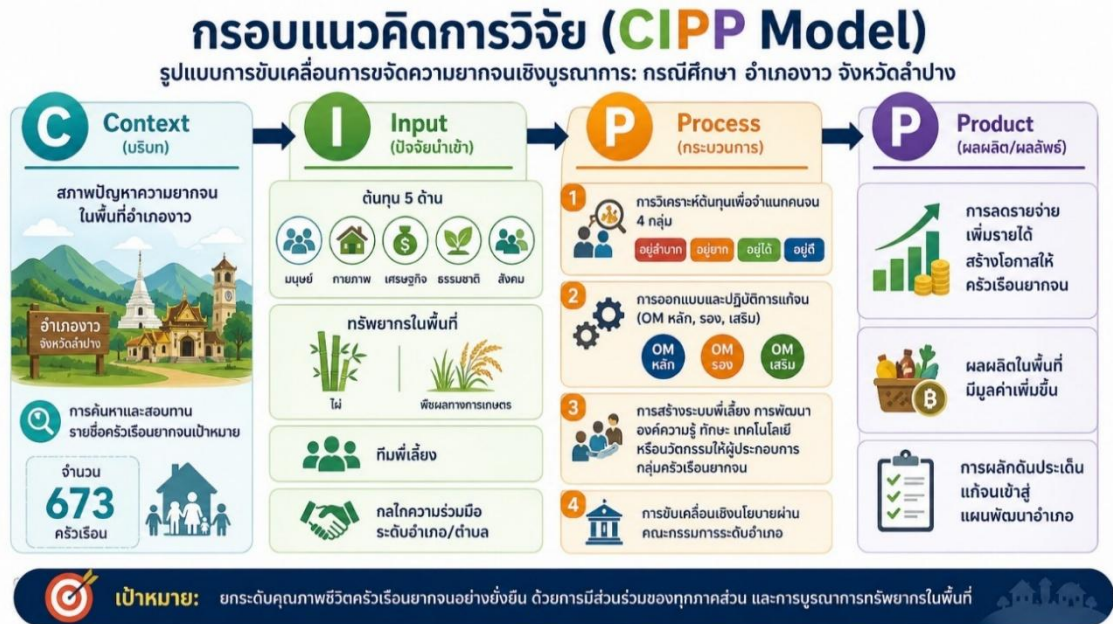
1. เพื่อพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนผ่านนวัตกรรมพร้อมใช้/ เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate technology) เพื่อยกระดับครัวเรือนยากจนให้มีอาชีพ รายได้
2. เพื่อศึกษาโอกาส และยกระดับฐานะทางสังคม (Social Mobility) ของครัวเรือนยากจนด้วยการเข้าถึง ทักษะ ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม นำเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิต (Pro-poor Value Chain) อย่างเป็นรูปธรรม

ขอบเขตการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยแบ่งขอบเขตการดำเนินงานออกเป็น 3 ด้าน

1. ด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) ครัวเรือนยากจนในระบบ TPMAP และ DSS ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 673 ครัวเรือน ซึ่งผ่านกระบวนการค้นหาและสอบทาน และคัดกรองโดยนักวิจัยร่วมกับผู้นำชุมชน ตามเกณฑ์ความพร้อมด้านร่างกายและความสมัครใจ คัดเลือกเข้าร่วมโครงการในพื้นที่ 10 ตำบล อำเภอฮ้าง จำนวน 304 ครัวเรือน 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มอาชีพในพื้นที่ คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากความสมัครใจและศักยภาพ ในการรองรับครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิต จำนวน 8 กลุ่ม 3) ตัวแทนหน่วยงานระดับอำเภอ และตำบล คัดเลือกแบบเจาะจงได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ พัฒนาการอำเภอ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ด้านพื้นที่ดำเนินงาน ดำเนินการในพื้นที่ 10 ตำบลในอำเภอฮ้าง ได้แก่ ตำบลหลวงเหนือ ตำบลหลวงใต้ ตำบลบ้านโป่ง ตำบลบ้านร้อง ตำบลปงเตา ตำบลนาแก ตำบลบ้านฮ่อน ตำบลบ้านแหง ตำบลบ้านหวด และตำบลแม่ตึบ
3. ด้านเนื้อหาการวิจัย แบ่งประเด็นการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการส่งเสริม ยกระดับความเป็นอยู่ของครัวเรือนยากจน ประกอบด้วย กิจกรรม 3 ประเภท ได้แก่ OM (Operating Model) เสริม OM รอง และ OM หลัก

กรอบความคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบความคิดการวิจัย (OpenAI, 2026)

กรอบความคิดการวิจัยนี้ประยุกต์ใช้แนวคิด CIPP Model โดยเริ่มจาก Context การทบทวนบริบทพื้นที่ ตรวจสอบรายชื่อครัวเรือนยากจน เพื่อจัดทำฐานข้อมูลที่ต้องและเป็นปัจจุบัน ต่อมา Input การวิเคราะห์ข้อมูลทุนการดำรงชีพ 5 ด้าน ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนกายภาพ ทุนเศรษฐกิจ ทุนธรรมชาติ และทุนสังคม พร้อมจำแนกครัวเรือนออกเป็น 4 ระดับ (อยู่ลำบาก อยู่ยาก อยู่ได้ และอยู่ดี) และจัดระบบ “ทีมพี่เลี้ยง” เพื่อให้คำปรึกษาและเชื่อมโยงเครือข่ายในพื้นที่ ในขั้น Process การออกแบบการช่วยเหลือผ่านปฏิบัติการแก้จน (Operating Model: OM) โดยใช้ศักยภาพทรัพยากรในพื้นที่ เช่น ไม้และผลผลิตทางการเกษตร แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระดับ ได้แก่ OM เสริม OM รอง และ OM หลัก ควบคู่กับการพัฒนาความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และทักษะของผู้เกี่ยวข้อง และขั้น Product มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนยากจนผ่านการสร้างอาชีพและรายได้ พร้อมขับเคลื่อนเชิงนโยบายโดยจัดตั้งคณะกรรมการระดับอำเภอเพื่อติดตาม และบูรณาการสู่แผนพัฒนาพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) ด้วยแบบสอบถาม แล้วนำผลลัพธ์ที่ได้ไปออกแบบเครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) หรือรูปแบบ Explanatory Sequential Design (การวิจัยแบบลำดับขั้นอธิบายผล) โดยนำแนวคิด CIPP Model มาประยุกต์ใช้ดำเนินการในพื้นที่ 10 ตำบลของอำเภอจาง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ (1) แบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลครัวเรือนเป้าหมายจากฐานข้อมูล TPMAP และ DSS ครอบคลุมข้อมูลส่วนบุคคลและทุน 5 ด้าน (ทุนมนุษย์ ทุนกายภาพ เศรษฐกิจ ธรรมชาติ และสังคม) (2) การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน และแนวทางแก้ไขปัญหามาจากผู้บริหารและผู้นำชุมชน (3) การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานระดับอำเภอและตำบล และ (4) การสังเกตพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพของครัวเรือนยากจน เครื่องมื่อดังกล่าวข้างต้นได้รับการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม พบว่า มีค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) เท่ากับ 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้ความเห็นตรงกันว่าข้อคำถามสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ 100% มีค่า I-CVI = 1.0 โดยผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้คะแนนตรงกันว่า ข้อคำถามนั้นเหมาะสมหรือถูกต้อง

2. วิธีการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 4 วิธี ได้แก่ (1) แบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์ ดำเนินการเก็บข้อมูลครัวเรือนยากจนในพื้นที่เป้าหมาย โดยผู้นำชุมชนและผู้ช่วยนักวิจัย ได้แก่ อสม. อพม. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นักวิจัย มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ (1.1) จัดเวทีระดับตำบลเพื่อชี้แจง โครงการและตรวจสอบรายชื่อครัวเรือนยากจน (1.2) อบรมการใช้แบบสอบถามและการบันทึกภาพ พร้อมฝึกด้วย Timestamp Camera (1.3) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง (1.4) คั่นข้อมูลผลการสำรวจ แก่พื้นที่ (2) การสัมภาษณ์ ดำเนินการทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยบันทึกข้อมูล ความคิดเห็นลงในระบบคอมพิวเตอร์ (3) การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวบรวมข้อมูลผ่านการ บันทึกเสียงและการบันทึกเชิงเอกสารจากการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ (4) การสังเกตการณ์ บันทึกข้อมูลพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนยากจนลงในสมุดบันทึก และนำมาวิเคราะห์ ร่วมกับนักวิจัยและผู้นำชุมชนในพื้นที่

3. การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยนำข้อมูลเข้าสู่ระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) เพื่อประมวลผลและประเมินศักยภาพทุนการดำรงชีพ 5 มิติ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนกายภาพ ทุนเศรษฐกิจ ทุนทรัพยากรธรรมชาติ และทุนสังคม โดยคำนวณดัชนี ทุนการดำรงชีพ (Livelihood Capital Index) จากผลรวมถ่วงน้ำหนักของทุนทั้ง 5 ด้านในสัดส่วน เท่ากัน (0.2) ตามสมการ ทุนการดำรงชีพ = (ทุนมนุษย์ $\times$ 0.2) + (ทุนกายภาพ $\times$ 0.2) + (ทุนเศรษฐกิจ $\times$ 0.2) + (ทุนทรัพยากรธรรมชาติ $\times$ 0.2) + (ทุนสังคม $\times$ 0.2) โดยใช้ตัวชี้วัดรวมทั้งสิ้น 37 ตัวชี้วัด เพื่อจำแนกสถานะครัวเรือนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ อยู่ลำบาก (1.00–<1.75) อยู่ยาก (1.75–<2.50) อยู่พอได้ (2.50–<3.25) และอยู่ดี (3.25–≤4.00) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากการ สัมภาษณ์และการประชุม นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดหมวดหมู่ และสังเคราะห์เพื่อนำเสนอ ในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนาอย่างเป็นระบบ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การประมวลผลผ่านระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) และสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะและการกระจายของข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดความยากจนเชิงบูรณาการ: กรณีศึกษา อำเภองาว จังหวัดลำปาง นำเสนอตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนผ่านนวัตกรรมพร้อมใช้/ เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate technology) เพื่อยกระดับครัวเรือนยากจนให้มีอาชีพ รายได้

การพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่อำเภองาว เริ่มจากการค้นหาและสอบถามข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อจัดทำฐานข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการวิเคราะห์สถานการณ์พบครัวเรือนยากจนจำนวน 673 ครัวเรือน หรือประชากร 1,700 คน โดยจำแนกเป็นครัวเรือนจากฐาน TPMAPI ปี พ.ศ. 2564 – 2565 จำนวน 169 ครัวเรือน ครัวเรือนที่ได้จากเวทีสอบถามในช่วงปีเดียวกันจำนวน 262 ครัวเรือน และครัวเรือนที่ได้จากเวทีสอบถาม ปี พ.ศ. 2566 จำนวน 242 ครัวเรือน ข้อมูลทั้งหมดถูกนำเข้าสู่อระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (DSS: Decision Support System) เพื่อการวิเคราะห์เชิงลึก และใช้เป็นฐานในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหความยากจนที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (แสดงดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงต้นทุน 5 ด้าน จำนวนครัวเรือนยากจนในระบบ จำแนกตามกลุ่ม (ผู้วิจัย)

ทุน 5 ด้าน	จำนวน (ครัวเรือน)				
	อยู่ลำบาก	อยู่ยาก	อยู่พอได้	อยู่ดี	รวม (ครัวเรือน)
1. ทุนมนุษย์	117	304	251	1	673
2. ทุนกายภาพ	106	395	172	0	673
3. ทุนเศรษฐกิจ	266	225	173	9	673
4. ทุนธรรมชาติ	158	510	5	0	673
5. ทุนทางสังคม	242	300	129	2	673

จากตารางข้างต้น อธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้ ครัวเรือนยากจนในอำเภองาวจำนวน 673 ครัวเรือน ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม “อยู่ลำบาก” และ “อยู่ยาก” รองลงมาคือ “อยู่พอได้” และ “อยู่ดี” ซึ่งมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย สะท้อนว่าการยกระดับคุณภาพชีวิตจำเป็นต้องมุ่งเน้นกลุ่มอยู่ยากเป็นสำคัญ เมื่อพิจารณาศักยภาพทุน 5 ด้าน พบว่า ทุนมนุษย์และทุนกายภาพส่วนใหญ่อยู่ในระดับ “อยู่ยาก” และ “อยู่พอได้” ทุนเศรษฐกิจอยู่ในระดับ “อยู่ลำบาก” และ “อยู่ยาก” ขณะที่ทุนธรรมชาติและทุนทางสังคมอยู่ในระดับ “อยู่ยาก” และ “อยู่ลำบาก” การประเมินทุนครัวเรือนพิจารณาจากโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรในแต่ละมิติ ได้แก่ ทุนธรรมชาติ (การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและผลกระทบจากภัยพิบัติ) ทุนทางสังคม (ระบบเกื้อกูล การมีส่วนร่วม และกตিকাชุมชน) ทุนเศรษฐกิจ (รายได้ รายจ่าย เงินออม หนี้สิน และทรัพย์สินเพื่อการผลิต) ทุนกายภาพ (ที่อยู่อาศัย และการเข้าถึงสาธารณูปโภคและข้อมูลข่าวสาร) และทุนมนุษย์ (สุขภาพ การศึกษา สวัสดิการ และอาชีพ) โดยค่าเฉลี่ยศักยภาพทุนเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ได้แก่ ทุนธรรมชาติ ทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ ทุนกายภาพ และทุนมนุษย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การออกแบบการช่วยเหลือครัวเรือนยากจน และการคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ โดยพิจารณาจากศักยภาพ ความพร้อม และความสมัครใจ อธิบายผลการวิจัยตามกรอบแนวคิด CIPP Model ดังนี้

Context (C): การค้นหา สอบทานครัวเรือนยากจนในพื้นที่อำเภองาว พบว่า มีความแตกต่างด้านศักยภาพ ทุน และระดับความเปราะบาง โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและครัวเรือนที่มีข้อจำกัดด้านแรงงาน จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และศักยภาพของแต่ละครัวเรือน ทั้งนี้แต่ละตำบลมีลักษณะกิจกรรมที่แตกต่างกันตามทรัพยากรและความพร้อมของพื้นที่

Input (I): การนำผลการวิเคราะห์ทุน 5 ด้าน มาประยุกต์ใช้โดยใช้ทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้ เทคโนโลยี และเครือข่ายความร่วมมือระดับตำบลและอำเภอ ร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ กลุ่มแปรรูปเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่ตำบลบ้านอ่อน ชุนงาวฟาร์ม และศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่บ้านแม่พร้าว ทำหน้าที่เป็นทีมพี่เลี้ยงถ่ายทอดความรู้และพัฒนาทักษะให้ครัวเรือนเป้าหมาย พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพต่อเนื่องผ่านการฝึกอบรมด้านการแปรรูป การบริหารกลุ่ม และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ครอบคลุมสินค้า เช่น เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่ ไม้กวาดดอกหญ้า ผลิตภัณฑ์มะขามป้อม โคมล้านนา ตุงพื้นเมือง น้ำพริกจิ้งหรีด และผลิตภัณฑ์จากกล้วย เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน

Process (P): ดำเนินการผ่านกิจกรรมปฏิบัติการแก้จน (Operating Model: OM) 3 ระดับ ได้แก่

(1) OM เสริม มุ่งกลุ่ม “อยู่ยาก” เช่น ครัวเรือนผู้สูงอายุ ส่งเสริมการปลูกผัก (ผักกาด คะน้า ผักบุ้ง มะเขือ พริก) และเลี้ยงสัตว์ (กบ ไก่ ปลา) เพื่อบริโภคในครัวเรือน ลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้

(2) OM รอง มุ่งกลุ่ม “อยู่พอได้” ซึ่งมีฐานทุนสำหรับการดำรงชีพแต่ยังไม่เพียงพอต่อความมั่นคง โดยเฉพาะเมื่อเผชิญความผันผวนทางเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องเสริมภูมิคุ้มกันและยกระดับความเป็นอยู่ผ่านการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ เช่น กบ จิ้งหรีด ปลาดุก และปลาซิว เพื่อเพิ่มรายได้และลดความเปราะบาง

(3) OM หลัก มุ่งพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนและผู้ประกอบการให้เป็นกลไกหลักในการกระจายรายได้ โดยดึงกลุ่ม “อยู่พอได้” ที่มีศักยภาพและฐานทุนเพียงพอเข้ามามีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงถ่ายทอดองค์ความรู้ รับซื้อผลผลิต (เช่น ลำไย กล้วย และจิ้งหรีด) และเชื่อมโยงตลาด เพื่อให้ครัวเรือนยากจนสามารถเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตได้อย่างเป็นรูปธรรม เน้นการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านการจัดการ การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ สนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน

Product (P): การดำเนินงานก่อให้เกิดผลลัพธ์ 4 มิติ ดังนี้ (1) ด้านเศรษฐกิจ ครัวเรือน 304 ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น (กลุ่มเป้าหมาย 219 และประชาชนทั่วไป 85 ครัวเรือน) คิดเป็นร้อยละ 58.68 เฉลี่ย 1,518.96 บาทต่อเดือน และ อปท. นำกิจกรรมบรรจุในแผนพัฒนาอำเภอ (พ.ศ. 2567 – 2568) (2) ด้านวิชาการและเครือข่าย เกิดความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก มทร.ล้านนา ลำปาง ทัศนสถานฯ และค่ายทหาร ในการพัฒนาและถ่ายทอดนวัตกรรม พร้อมเชื่อมโยง OM กับโรงเรียนในพื้นที่ (3) ด้านสังคม เกิดความร่วมมือ อปท.-ชุมชน เช่น กองทุนช่วยเหลือผู้ยากไร้ โรงเรียนผู้สูงอายุ และศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (4) ด้านสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรอย่าง

คุ่มค่า เช่น เศษไม้ไฟทำถ่านไร่คว้น เศษพืชทำวัสดุเพาะเห็ด เลี้ยงไส้เดือนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และพัฒนา ศูนย์เพาะพันธุ์พืชเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน

2. การศึกษาโอกาส และยกระดับฐานะทางสังคม (Social Mobility) ของครัวเรือน ยากจนด้วยการเข้าถึง ทักษะ ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม นำเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิต (Pro-poor Value Chain) อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการศึกษาตามกรอบแนวคิด CIPP Model พบว่า Context (C) พื้นที่มีศักยภาพด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะ “ไม้” และผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นฐานอาชีพ และรายได้ พร้อมยกระดับฐานะทางสังคมผ่านเศรษฐกิจฐานราก

Input (I) มีการบูรณาการองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ร่วมกับการพัฒนา ศักยภาพแกนนำชุมชน กลุ่มวิสาหกิจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านหลักสูตร “นักบริหารจัดการเชิง พื้นที่” (ARM) เพื่อเพิ่มทักษะและโอกาสในการพัฒนาอาชีพ

Process (P) ดำเนินงานแบบห่วงโซ่คุณค่าทรัพยากรไม้ ครอบคลุมต้นน้ำ (เพาะปลูก) กลางน้ำ (แปรรูปและเพิ่มมูลค่า รวมถึงใช้วัสดุเหลือใช้ผลิตถ่าน) และปลายน้ำ (ตลาดและการ จำหน่าย) ควบคู่การพัฒนาทักษะการแปรรูปผลผลิต และเชื่อมโยงสู่ Pro-poor Value Chain

Product (P) เกิดนักบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (ARM) จำนวน 40 คน และนักจัดการงาน พัฒนาพื้นที่ (ADM) ที่ร่วมขับเคลื่อนการแก้จน มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ การพัฒนาผู้ประกอบการ จัดตั้งตลาดชุมชน และการขยายผลกิจกรรม ส่งผลให้ครัวเรือนยากจนเข้าถึงความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เกิดโอกาสทางเศรษฐกิจและการยกระดับฐานะทางสังคมอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

ประเด็นผลลัพธ์	ผลเชิงปริมาณ (Quantitative Results)	ผลเชิงคุณภาพ (Qualitative Results)
ข้อมูลพื้นฐานครัวเรือน ยากจน	ครัวเรือนยากจน 673 ครัวเรือน (1,700 คน) แยกเป็น TP MAP 169 ครัวเรือน, เวทีสอบทาน 262 และ 242 ครัวเรือน	เกิดฐานข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบ ร่วมกับชุมชน มีความถูกต้อง และใช้ กำหนดมาตรการช่วยเหลือได้ตรง เป้าหมาย
มิติด้านเศรษฐกิจ	ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น 304 ครัวเรือน (ยากจน 219, ทัวไป 85) เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 58.68 พร้อม พัฒนาทักษะแปรรูปผลผลิต	ครัวเรือนเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตในบทบาท ผู้ผลิต-แปรรูป-จำหน่าย เกิดการ กระจายรายได้ และเกิดกลุ่มอาชีพ เช่น ไฮโดรโปนิิกส์
มิติเชิงนโยบาย ด้านวิชาการและเครือข่าย	ความร่วมมือ 6 หน่วยงาน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มทร. ล้านนา ลำปาง มทบ.32 ท้นทสสถานฯ และสถานศึกษา 2 แห่ง	เกิดการบูรณาการองค์ความรู้ เทคโนโลยี และภูมิปัญญาสู่การปฏิบัติจริง เชื่อมโยง การเรียนการสอน และบรรจุใน แผนพัฒนาท้องถิ่น (2567-2568)
มิติด้านสังคม	เกิดกลไกพื้นที่ 2 ตำบล (บ้านอ้อน บ้านหวด) และนักจัดการพื้นที่ ARM 40 คน และขยายสู่พื้นที่อื่น	เสริมทุนทางสังคมผ่านกองทุนช่วยเหลือ คนยากไร้ฯ พันฟูศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง แกนนำพื้นที่มีจิตอาสา

อภิปรายผล

การแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นประเด็นซับซ้อนที่ต้องอาศัยความร่วมมือเชิงบูรณาการจากทุกภาคส่วน สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการและการมีส่วนร่วม ที่สะท้อนกระบวนการค้นหาและสอบถามครัวเรือนยากจนก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงชุมชน เป็นฐานสำคัญของการสร้างความเป็นเจ้าของข้อมูลและการกำหนดแนวทางที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานของศศิวิมล คำเมือง (2567) ที่ชี้ว่าความสำเร็จของการนำนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจนไปสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและการจัดตั้งกลไกเชิงสถาบัน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกหลักในระดับพื้นที่ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับข้อเสนอของจันทมร สีหาบุญลี (2566) ที่เน้นการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมเชิงพื้นที่ และแนวคิดของมนัส สุวรรณ (2549) ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ “เจ้าของปัญหา” ซึ่งผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นผ่านบทบาทของผู้นำชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายอย่างชัดเจน ในเชิงโครงสร้างทุนการดำรงชีพ ผลการศึกษาพบว่าครัวเรือนยากจนในพื้นที่อำเภองาวมีศักยภาพทุน 5 ด้านตามแนวคิด Livelihood Model โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ได้แก่ ทุนธรรมชาติ ทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ ทุนกายภาพ และทุนมนุษย์ ซึ่งสะท้อนข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ผลดังกล่าวแตกต่างจากการศึกษาของทิวากร เหล่าลือชา (2567) ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารที่มีลำดับทุนต่างออกไป สะท้อนให้เห็นว่า “บริบทเชิงพื้นที่” เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดโครงสร้างทุนและลักษณะปัญหาความยากจน เมื่อพิจารณาภายใต้กรอบแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (SLF) ความสามารถของครัวเรือนในการพัฒนากลยุทธ์การดำรงชีพขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงทุนทั้ง 5 ด้าน โดยเฉพาะทุนเศรษฐกิจและทุนกายภาพ หากมีข้อจำกัด จะลดทางเลือกและเพิ่มความเปราะบางต่อความยากจน ดังนั้น แนวทางพัฒนาในอำเภองาวที่ใช้ทุนเดิมควบคู่กับการเสริมศักยภาพในมิติที่ขาดแคลนจึงสอดคล้องกับ SLF และช่วยเสริมความยืดหยุ่นของครัวเรือน

นอกจากนี้ การดำเนินงานสะท้อนแนวคิด “ห่วงโซ่คุณค่าเพื่อคนจน” โดยเชื่อมโยงครัวเรือนยากจนสู่การผลิต แปรรูป และการตลาด ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างรายได้และยกระดับฐานะทางสังคม อย่างไรก็ตาม มิติด้านการตลาดยังเป็นข้อจำกัดหลัก ทั้งด้านช่องทางจำหน่าย และการเข้าถึงตลาดภายนอก สอดคล้องกับการศึกษาของกานต์ วัฒนะประทีป และคณะ ที่พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังขาดทักษะด้านการตลาด การกำหนดราคา และการใช้ช่องทางออนไลน์ ดังนั้นควรพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ ขยายช่องทางจำหน่าย สร้างเครือข่าย และกลไกตลาดกลางในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบาย

- 1) กำหนดการจัดความยากจนเป็นวาระแห่งชาติ พร้อมจัดทำแผนระยะสั้น กลาง และยาว
- 2) บูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนของทุกหน่วยงานให้เป็นเอกภาพ
- 3) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยหลักในการขับเคลื่อน โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนงบประมาณรวมถึงบุคลากรอย่างเพียงพอ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เชิงปฏิบัติการ

- 1) หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคนในพื้นที่ ควรมีทัศนคติเชิงบวก เข้าใจนโยบาย และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นเอกภาพ
- 2) บูรณาการระบบการจัดเก็บข้อมูลครัวเรือนยากจน ยากไร้ และเปราะบางเพื่อลดความซ้ำซ้อน
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกแบบองค์รวม ครอบคลุมทุกมิติ และสอดคล้องบริบทพื้นที่ เพื่อคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการพัฒนาอาชีพอย่างเหมาะสม
- 4) จัดให้มีกลไกและระบบติดตามตรวจสอบที่เชื่อมโยงการช่วยเหลือครัวเรือนยากจนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ วัฒนะประทีป และคณะ. (2566). แนวทางการส่งเสริมช่องทางการตลาดที่สร้างสรรค์ของกลุ่มวิสาหกิจตำบลเกาะหลัก อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 12(2), 28–37.
- กิตติศักดิ์ สมุทธารักษ์ และคณะ. (2567). การพัฒนาระบบสนับสนุนพื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์เพื่อจัดการความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม พื้นที่จังหวัดลำปาง. กรุงเทพมหานคร: หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.).
- จันทมร สีหาบุญลี. (2566). การแก้ไขปัญหาความยากจนในบริบทของประเทศไทย. *วิจัยปริทัศน์*, 41(ธันวาคม 2566), 1–11.
- ทิวากร เหล่าลือชา. (2567). การพัฒนาพื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์เมืองชายแดนแบบบูรณาการพหุภาคีเพื่อจัดการความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม กรณีศึกษาจังหวัดมุกดาหาร (SRA) ด้วยแนวคิด “คุยกันทั้งจังหวัด” ระยะที่ 1. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 8(3), 34–45.
- มนัส สุวรรณ. (2549). ชนบทกับปัญหาความยากจน: มุมมองเชิงนิเวศวิทยามนุษย์. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*, 31(4), 1137–1150.
- ศศิวิมล คำเมือง. (2567). ประสิทธิภาพการปฏิบัติตามนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดพิษณุโลก. *Journal of Roi Kaensarn Academe*, 9(7), 364–379.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2568). รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2567. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ที่ว่าการอำเภอองาว. (2567). แผนพัฒนาอำเภอองาว 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570) ฉบับทบทวน ปี พ.ศ. 2567. https://www2.lampang.go.th/lp_document/district-plan-2567/

OpenAI. (2023). *ChatGPT* (April 25 version) [Large language model]. <https://chat.openai.com>

ผลกระทบของนโยบายเศรษฐกิจสหรัฐฯ ต่อผลตอบแทนส่วนเกิน
กรณีศึกษา บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
กลุ่มอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และปิโตรเคมี

The Impact of U.S. Economic Policy on Abnormal Returns:
Evidence from Packaging and Petrochemical Firms Listed on the Stock
Exchange of Thailand

นิรุตต์ ชัยโชค^{1*}, ธนภัทร กันทาวงศ์² และอัครเดช ฉวีรักษ์³

Nirut Chaichok^{1*}, Thanaphat Kuntawong² and Aukkaradej Chaveerug³

^{1*,2,3}สาขาวิชาบัญชี หลักสูตร บัญชีคุณวุฒิบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

^{1*,2,3}Accounting Doctor of Accountancy Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

อีเมลผู้แต่งหลัก : em_nirut_c@365.crru.ac.th เบอร์โทร : 08 7156 4722

วันที่รับบทความ 24 เมษายน 2568

Received: Apr. 24, 2025

วันที่รับแก้ไขบทความ 15 มิถุนายน 2569

Revised: Jun. 15, 2026

วันที่ตอบรับบทความ 22 มิถุนายน 2569

Accepted: Jun. 22, 2026

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายเศรษฐกิจของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ต่อผลตอบแทนส่วนเกิน (Abnormal Returns) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และปิโตรเคมี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เหตุการณ์ (Event Study) ในช่วงหน้าต่างเหตุการณ์ระหว่างวันที่ $t-10$ ถึง $t+10$ ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิของราคาปิดรายวันของหลักทรัพย์และดัชนีตลาด

ผลการศึกษาพบว่า อัตราผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ย (AAR) และอัตราผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยสะสม (CAAR) ในช่วงเหตุการณ์ส่วนใหญ่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม ภายหลังการประกาศนโยบายเศรษฐกิจพบว่า ค่า CAAR มีแนวโน้มลดลง สะท้อนถึงการตอบสนองเชิงลบของตลาดที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แม้ผลลัพธ์จะไม่สามารถยืนยันได้ในเชิงสถิติ

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ตลาดเกิดใหม่หรือบริษัทขนาดเล็กอาจมีการตอบสนองต่อปัจจัยภายนอกในระดับจำกัด ทั้งนี้ การไม่มีนัยสำคัญทางสถิติอาจเกิดจากข้อจำกัดด้านจำนวนเหตุการณ์และขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งส่งผลต่อพลังในการทดสอบทางสถิติ การศึกษานี้มีส่วนช่วยเติมเต็มวรรณกรรมเกี่ยวกับผลกระทบของนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ในบริบทของประเทศไทย

คำสำคัญ: นโยบายเศรษฐกิจของสหรัฐฯ; ผลตอบแทนส่วนเกิน; การวิเคราะห์เหตุการณ์

Abstract

This study aims to examine the impact of the economic policies of President Donald Trump on the Abnormal Returns of firms listed on the Stock Exchange of Thailand, focusing on the packaging and petrochemical industry. The event study

methodology is employed, with an event window ranging from $t-10$ to $t+10$. Secondary data consisting of daily closing prices of stocks and market index are utilized.

The empirical results reveal that the Average Abnormal Return (AAR) and Cumulative Average Abnormal Return (CAAR) are statistically insignificant across most of the event window. However, following the policy announcements, the CAAR exhibits a downward trend, indicating a negative market reaction consistent with the initial hypothesis, although not statistically significant.

These findings suggest that emerging markets or smaller firms may exhibit limited responsiveness to external economic policies. The lack of statistical significance may be attributed to limitations in the number of events and sample size, which reduce the statistical power of the analysis. This study contributes to the literature by providing empirical evidence on the impact of international economic policies on stock returns in the context of Thailand.

Keywords: U.S. Economic Policy; Abnormal Returns; Event Study Analysis

บทนำ

นโยบายเศรษฐกิจของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ มีลักษณะเด่นที่สำคัญ เช่น นโยบายกีดกันทางการค้า (Trade Protectionism) การลดภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Tax Cut) และนโยบายการเงินที่เน้นการกระตุ้นเศรษฐกิจ นโยบายเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก รวมถึงประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย โดยเฉพาะในด้านการเคลื่อนไหวของตลาดทุน และผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับสหรัฐอเมริกา (Nguyen & Tran, 2021) ขณะเดียวกัน การใช้กำแพงภาษี (Tariff Barriers) เป็นเครื่องมือหลักในนโยบายการค้าระหว่างประเทศ ถูกนำมาใช้เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศจากการแข่งขันของสินค้านำเข้า และควบคุมดุลการค้า นโยบายดังกล่าวส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักลงทุนในตลาดทุน โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ที่มีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจสหรัฐฯ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความผันผวนของราคาหลักทรัพย์และการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ (Chen, Parsley, & Yang, 2020)

ตลาดทุน (Capital Market) เป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินจากผู้มีเงินทุนส่วนเกินไปยังผู้ที่ต้องการเงินทุนในระยะยาว และมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศทั้งในด้านการลงทุน การสร้างงาน และการขยายตัวของภาคธุรกิจ (World Bank, 2022) ในประเทศไทย การซื้อขายหลักทรัพย์ดำเนินการผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมในตลาด (สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต., 2566) อีกทั้งตลาดหลักทรัพย์ยังถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ซึ่งมีบทบาทในการสนับสนุนการระดมทุนของภาคธุรกิจ และการกระจายความมั่งคั่งในสังคม โดยดัชนีราคาหลักทรัพย์ เช่น SET Index ถูกใช้เป็นตัวชี้วัดสถานะตลาดทุนและสะท้อนภาพรวมของเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน (Chantararat & Chinsuchart, 2023; SET, 2023)

ในบริบทของตลาดทุนไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และปิโตรเคมีถือเป็นหนึ่งในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญเชิงโครงสร้าง เนื่องจากมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับห่วงโซ่อุปทานทั้งในประเทศและระดับโลก โดยเฉพาะในภาคการผลิต การส่งออก และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าอุปโภคบริโภค นอกจากนี้ อุตสาหกรรมปิโตรเคมียังมีความอ่อนไหวต่อราคาน้ำมันและนโยบายการค้าระหว่างประเทศ ขณะที่อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ได้รับผลกระทบจากต้นทุนวัตถุดิบและความต้องการของตลาดโลก ดังนั้น นโยบายเศรษฐกิจของประเศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐอเมริกา จึงมีศักยภาพในการส่งผ่านผลกระทบมายังอุตสาหกรรมเหล่านี้ ทั้งในด้านต้นทุนการผลิต ความสามารถในการแข่งขัน และความเชื่อมั่นของนักลงทุน ซึ่งอาจสะท้อนออกมาในรูปของการเปลี่ยนแปลงของผลตอบแทนหลักทรัพ์ในตลาดทุน

จากประเด็นข้างต้น เห็นได้ว่านโยบายเศรษฐกิจของประเศมหาอำนาจสามารถสร้างผลกระทบในวงกว้างต่อระบบเศรษฐกิจและตลาดทุนของประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาผลกระทบของนโยบายเศรษฐกิจสหรัฐฯ ต่อประเทศตลาดเกิดใหม่ในระดับมหภาค เช่น การเปลี่ยนแปลงของดัชนีตลาดหลักทรัพ์หรือกระแสเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ (Chen et al., 2020; Nguyen & Tran, 2021) แต่ยังคงขาดการศึกษาเชิงลึกในระดับจุลภาคที่มุ่งเน้นผลกระทบต่อผลตอบแทนส่วนเกินของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และปิโตรเคมี ซึ่งมีความอ่อนไหวต่อปัจจัยภายนอกและมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ

ช่องว่างดังกล่าวนำไปสู่คำถามวิจัยที่สำคัญว่า นโยบายเศรษฐกิจของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนส่วนเกินของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และปิโตรเคมีที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพ์แห่งประเทศไทยอย่างไร งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบดังกล่าว โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เหตุการณ์ (Event Study) เพื่ออธิบายการตอบสนองของราคาหลักทรัพ์ต่อการประกาศนโยบายเศรษฐกิจของสหรัฐฯ และเติมเต็มช่องว่างในวรรณกรรมวิชาการที่ยังขาดคำอธิบายเชิงประจักษ์ในบริบทของประเทศไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความผิดปกติเฉลี่ยของราคาหลักทรัพ์จากผลกระทบจากการประกาศนโยบายเศรษฐกิจของ โดนัลด์ ทรัมป์
2. เพื่อศึกษาความผิดปกติเฉลี่ยสะสมของราคาหลักทรัพ์จากผลกระทบจากการประกาศนโยบายเศรษฐกิจของ โดนัลด์ ทรัมป์

ขอบเขต

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

รวบรวมข้อมูล ทุติยภูมิ ใช้แบบ time series data จากผลตอบแทนของหลักทรัพ์ในตลาดหลักทรัพ์แห่งประเทศไทย ที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศนโยบายเศรษฐกิจของ โดนัลด์ ทรัมป์ โดยเก็บข้อมูลรายวันของราคาปิดรายวัน (closing price) ของหลักทรัพ์ที่ได้รับผลกระทบ ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2567 พบว่ามีจำนวน 35 บริษัท โดยใช้ฐานข้อมูลจาก ตลาดหลักทรัพ์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th)

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Market Hypothesis - EMH) โดย Fama (1970) ระบุว่า ในตลาดที่มีประสิทธิภาพ ราคาหลักทรัพย์จะสะท้อนข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่ในตลาด และตอบสนองต่อข่าวสารใหม่ ๆ อย่างรวดเร็วและแม่นยำ รวมถึงการประกาศนโยบายเศรษฐกิจจากประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ที่อาจมีผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ทำนองเดียวกับข่าวสารใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่อตลาดหุ้น การตอบสนองของราคาหุ้นจะเกิดขึ้นทันทีและสะท้อนข้อมูลใหม่ที่ได้รับ โดยไม่สามารถคาดการณ์ผลตอบแทนเกินปกติในระยะยาวได้

การที่ตลาดปรับตัวได้รวดเร็วและแม่นยำนี้เป็นลักษณะสำคัญของตลาดที่มีประสิทธิภาพ ทฤษฎี EMH จึงอธิบายว่า เหตุใดราคาหุ้นถึงสะท้อนข้อมูลใหม่ในลักษณะที่ไม่สามารถคาดเดาได้ล่วงหน้า โดยเฉพาะเมื่อเกิดการประกาศนโยบายหรือข่าวเศรษฐกิจที่มีผลกระทบใหญ่ต่อตลาดหุ้น สอดคล้องกับทฤษฎีการตอบสนองของตลาด (Market Reaction Theory) ที่กล่าวถึง การปรับราคาหลักทรัพย์ตามการรับข้อมูลใหม่ในระยะสั้น งานวิจัยต่าง ๆ ได้ศึกษาการตอบสนองของราคาหุ้นต่อข่าวสารใหม่ ๆ ในตลาดที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ในตลาดที่มีประสิทธิภาพ ราคาหลักทรัพย์สะท้อนข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่ในตลาด และตอบสนองต่อข่าวสารใหม่ ๆ อย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น การศึกษาของ Fama (1991) พบว่า เมื่อมีการประกาศข้อมูลใหม่ เช่น การประกาศนโยบายเศรษฐกิจหรือข่าวสำคัญ ราคาหุ้นปรับตัวทันทีและไม่สามารถคาดเดาผลตอบแทนเกินปกติในระยะยาวได้

ในงานวิจัยของ MacKinlay (1997) ที่ศึกษาผลกระทบจากข่าวเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงิน พบว่า ราคาหุ้นตอบสนองต่อข่าวสารใหม่ในทันที สะท้อนถึงการมีประสิทธิภาพในตลาด โดยสามารถประมวลผลข้อมูลใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่สามารถคาดการณ์ผลตอบแทนในระยะยาวได้

Kothari & Warner (2007) ได้ศึกษาการตอบสนองของตลาดต่อเหตุการณ์ที่มีผลกระทบสูง โดยเฉพาะการประกาศข่าวเศรษฐกิจหรือการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่สำคัญ พบว่า เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้ราคาหุ้นปรับตัวทันทีภายในระยะเวลาสั้น ๆ สอดคล้องกับทฤษฎีการตอบสนองของตลาด ที่ระบุว่าตลาดปรับราคาหุ้นตามข้อมูลใหม่ที่ได้รับในระยะสั้น

การศึกษาผลกระทบจากการประกาศนโยบายเศรษฐกิจของโดนัลด์ ทรัมป์ ในตลาด SET เป็นอีกตัวอย่างที่สามารถทดสอบทฤษฎีนี้ได้ จากการประกาศนโยบายเศรษฐกิจใหม่ ๆ โดยทรัมป์ เช่น นโยบายด้านการค้าระหว่างประเทศ อาจส่งผลกระทบต่อตลาดหุ้นในระยะสั้น ราคาหุ้นในตลาด SET สะท้อนข้อมูลใหม่ที่ได้รับทันที สามารถอธิบายได้จาก EMH และทฤษฎีการตอบสนองของตลาด ที่กล่าวว่า ราคาหุ้นปรับตัวตามข่าวสารใหม่ ๆ ในระยะสั้น โดยไม่สามารถคาดการณ์ผลตอบแทนเกินปกติในระยะยาวได้

ผลตอบแทนเกินปกติ (Abnormal Returns) ตามการนิยามของ Brown & Warner (1985) คือความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริงของหลักทรัพย์กับผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับตามปกติ (normal return) คำนวณโดยใช้โมเดลตลาด (Market Model) เพื่อหาผลตอบแทนที่คาดหวังในช่วงเวลาที่ไม่มีเหตุการณ์พิเศษเกิดขึ้น โมเดลนี้ช่วยแยกแยะผลกระทบจากเหตุการณ์หรือข่าวสารเฉพาะเจาะจงได้

Herwany et al. (2021) และ Kushandar & Bintari (2020) พบว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น การควบรวมกิจการ การย้ายตลาด หรือการถูกปรับเข้า/ออกจากดัชนีหุ้นต่าง ๆ มักส่งผลต่อผลตอบแทนเกินปกติอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจเป็นทั้งเชิงบวกหรือเชิงลบ การศึกษาของ Chandra (2018) พบว่า การเปลี่ยนแปลงในดัชนีหุ้นยังส่งผลให้เกิดผลตอบแทนเกินปกติ ซึ่งอาจเป็นลบ หากการปรับออกจากดัชนีหมายถึงการขาดความเชื่อมั่นจากนักลงทุน หรือเป็นบวกหากการย้ายขึ้นไปยังดัชนีที่มีการยอมรับสูงขึ้น

ในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่ผลกระทบจากการถูกปรับออกจากดัชนี SET100 เป็นหนึ่งในดัชนีสำคัญของตลาด SET การปรับออกจากดัชนี SET100 มักทำให้บริษัทสูญเสียความน่าเชื่อถือจากนักลงทุน อาจสะท้อนผ่านผลตอบแทนเกินปกติที่มีค่าเป็นลบ ในขณะที่การถูกปรับเข้าดัชนี SET100 มักส่งผลให้เกิดผลตอบแทนเกินปกติในเชิงบวก เนื่องจากมีสภาพคล่องที่สูงขึ้นและได้รับความสนใจจากนักลงทุนมากขึ้น

การคำนวณผลตอบแทนเกินปกติในงานวิจัยนี้ใช้โมเดลตลาด โดยเปรียบเทียบผลตอบแทนของหุ้นที่ถูกปรับออกจากดัชนี SET100 กับผลตอบแทนที่คาดหวังจากการคำนวณตามโมเดลตลาด ในช่วงเวลาก่อนและหลังการประกาศ การคำนวณนี้ช่วยระบุผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการถูกปรับออกจากดัชนี SET100 ได้ชัดเจน

งานวิจัยของ Kothari & Warner (2007) ที่ศึกษาผลกระทบจากการย้ายบริษัทเข้าและออกจากดัชนีหุ้นหลักในสหรัฐ พบว่า การปรับเปลี่ยนในดัชนีหุ้นส่งผลให้เกิดผลตอบแทนเกินปกติที่มีความนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะการปรับออกจากดัชนีที่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อราคาหุ้น

การศึกษาผลกระทบของการถูกปรับออกจากดัชนี SET100 ในงานวิจัยนี้สามารถยืนยันหรือทดสอบแนวคิดของ EMH ได้ ว่าตลาดตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อการประกาศข่าวสารเช่นนี้ และราคาหุ้นจะสะท้อนผลกระทบจากการถูกปรับออกจากดัชนีในระยะสั้น ซึ่งทำให้ไม่สามารถหาผลตอบแทนเกินปกติในระยะยาวจากการคาดการณ์เหตุการณ์นี้ได้

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

1. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศนโยบายเศรษฐกิจของโดนัลด์ ทรัมป์ ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลจากชุดข้อมูลรายวัน (Time Series Data) โดยเก็บข้อมูลราคาปิด (Closing Price) ของหลักทรัพย์ที่ได้รับผลกระทบในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2567 ประกอบด้วยบริษัท จำนวน 35 แห่งในอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และปิโตรเคมี รวมทั้งสิ้น 35 หลักทรัพย์ ข้อมูลดังกล่าวถูกรวบรวมจากฐานข้อมูลของเว็บไซต์ www.set.or.th

2. ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผลตอบแทนของหลักทรัพย์ที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศนโยบายเศรษฐกิจของโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งประกอบด้วยหลักทรัพย์ในอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และปิโตรเคมี รวมทั้งสิ้น 35 หลักทรัพย์

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความผิดปกติของราคาหลักทรัพย์ในช่วงที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศนโยบายเศรษฐกิจของโดนัลด์ ทรัมป์3. วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาเหตุการณ์ (Event Study) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการประกาศนโยบายเศรษฐกิจของโดนัลด์ ทรัมป์ ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2567 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าการประกาศนโยบายนี้ส่งผลกระทบต่อความผิดปกติของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือไม่ การศึกษานี้กำหนดกรอบระยะเวลาการศึกษา (Event Window) ตั้งแต่วันที่ -10 ถึง +10 วัน (10 วันก่อนและ 10 วันหลังเหตุการณ์) เพื่อครอบคลุมผลกระทบจากข่าวที่ประกาศ ข้อมูลที่ใช้จะศึกษาหลักทรัพย์ในอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ปิโตรเคมี และเคมีภัณฑ์จำนวน 35 บริษัท ระหว่างวันที่ 10 มิถุนายน 2567 ถึง 20 พฤศจิกายน 2567 รวมเป็นระยะเวลา 110 วัน

1) สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยของงานนี้ตั้งอยู่บนการใช้ช่วงเวลา Event Window จากการศึกษาของ กุลธิดา วรรณวิสูตร (2563) และ Campbell and Lo (1997) ดังนี้:

H0: ผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยของหลักทรัพย์ (AAR) ในแต่ละวันเท่ากับ 0 หรือไม่พบความผิดปกติของผลตอบแทนในช่วงที่มีการประกาศนโยบายเศรษฐกิจของโดนัลด์ ทรัมป์

H1: ผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยของหลักทรัพย์ (AAR) ในแต่ละวันไม่เท่ากับ 0 หรือพบความผิดปกติของผลตอบแทนในช่วงที่มีการประกาศนโยบายเศรษฐกิจของโดนัลด์ ทรัมป์

H0: ผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยสะสม (CAAR) ของหลักทรัพย์ในแต่ละวันเท่ากับ 0 หรือไม่พบความผิดปกติในช่วงที่มีการประกาศนโยบายเศรษฐกิจ

H1: ผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยสะสม (CAAR) ของหลักทรัพย์ในแต่ละวันไม่เท่ากับ 0 หรือพบความผิดปกติของผลตอบแทนในช่วงที่มีการประกาศนโยบายเศรษฐกิจ

2) การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้คำนวณผลตอบแทน (Actual Return) ผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากตลาด (Expected Return of Market) ตามทฤษฎีแบบจำลองตลาด (Market Model) ผลตอบแทนเกินปกติ (Abnormal Return) ผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ย (Average Abnormal Return) ผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยสะสม (Cumulative Average Abnormal Return) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยการทดสอบแบบ t (t-test)

1. ผลตอบแทน (Actual Return)
2. ผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากตลาด (Expected Return of Market) ตามทฤษฎีแบบจำลองตลาด (Market Model)
3. ผลตอบแทนเกินปกติ (Abnormal Return)
4. ผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ย (Average Abnormal Return)
5. ผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยสะสม (Cumulative Average Abnormal Return)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 อัตราผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยและอัตราผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยสะสม ของกลุ่มหลักทรัพย์อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์

Daily AARs, CAARs, and t-value for the pre & post-event period				
Pre-Post event				
Day	AAR	AAR t-value	CAAR	CAAR t-value
t-10	-0.001818921	-0.262199663	-0.001837094	-0.083743256
t-9	-0.003540796	-0.510410151	-1.81737E-05	-0.000873255
t-8	0.000576174	0.083056124	0.003522623	0.179531013
t-7	-0.003269038	-0.471235804	0.002946449	0.160534462
t-6	0.003675216	0.529786917	0.006215487	0.365778248
t-5	-0.000834823	-0.120340767	0.002540271	0.163762083
t-4	-0.002780668	-0.400836763	0.003375094	0.243261959
t-3	0.002454059	0.353755667	0.006155762	0.512317927
t-2	0.002600604	0.374880313	0.003701703	0.377315723
t-1	0.001101098	0.1587247	0.001101098	0.1587247
T	-0.001217266	-0.17547032	-0.001217266	-0.17547032
t+1	-0.005495005	-0.792111711	-0.005495005	-0.792111711
t+2	0.00532816	0.768060748	-0.000166845	-0.017006599
t+3	0.002466838	0.355597708	0.002299992	0.191418603
t+4	-0.005831026	-0.84054956	-0.003531033	-0.254501408
t+5	-0.002008597	-0.289541756	-0.005539631	-0.357119989
t+6	-0.011092764	-1.599035642	-0.016632395	-0.978808024
t+7	-0.005234121	-0.754504981	-0.021866516	-1.19137622
t+8	-0.002646343	-0.381473549	-0.024512859	-1.249301675
t+9	-0.000843153	-0.121541613	-0.025356012	-1.218366786
t+10	0.007816995	1.126829468	-0.017539017	-0.799509455

*** : sig at $\alpha = 0.01$, ** : sig at $\alpha = 0.05$, * : sig at $\alpha = 0.10$

ตารางที่ 1 พบว่า พิจารณาภาพรวมของอัตราผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ย (AAR) ในช่วงก่อนเกิดเหตุการณ์ ตั้งแต่วันที่ t-10 ถึงวันที่ t พบว่า ค่าผลตอบแทนมีทั้งค่าบวกและค่าลบสลับกันไป สะท้อนถึงความผันผวนของตลาดในช่วงก่อนการประกาศนโยบาย โดยวันที่ให้ผลตอบแทนเป็นบวกมากที่สุดคือวันที่ t-6 ขณะที่วันที่ให้ผลตอบแทนเป็นลบมากที่สุดคือวันที่ t-9 แสดงให้เห็นว่า นักลงทุนยังไม่มีทิศทางการตอบสนองที่ชัดเจนต่อข้อมูลข่าวสารก่อนการเกิดเหตุการณ์

ภายหลังการเกิดเหตุการณ์ (Post-event) ตั้งแต่วันที่ t+1 ถึง t+10 พบว่า อัตราผลตอบแทนเกินปกติยังคงมีทั้งค่าบวกและค่าลบ โดยมีแนวโน้มของผลตอบแทนเชิงลบมากขึ้นในหลายช่วงเวลา เช่น วันที่ t+1, t+4, t+6, t+7, t+8 และ t+9 ขณะที่บางวันยังคงมีผลตอบแทนเป็นบวก เช่น วันที่

t+2, t+3 และ t+10 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสะสม (CAAR) พบว่ามีแนวโน้มปรับตัวลดลงต่อเนื่องหลังเหตุการณ์ สะท้อนถึงทิศทางเชิงลบของตลาดภายหลังการประกาศนโยบายเศรษฐกิจ

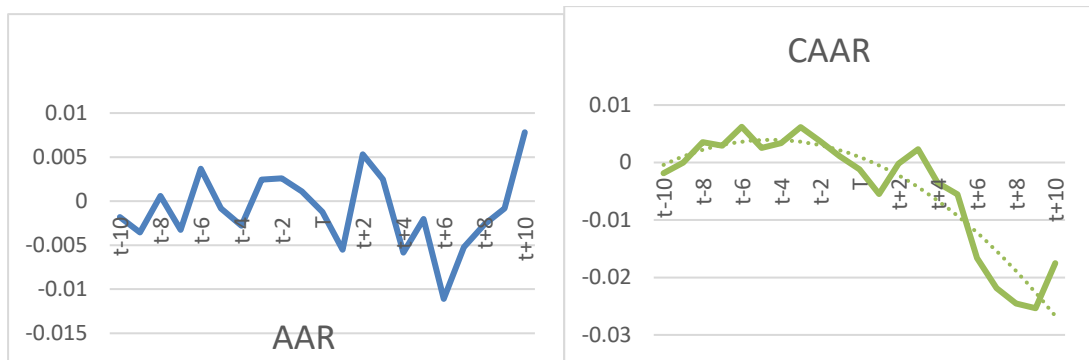
แม้ว่าผลการทดสอบทางสถิติจะพบว่า ค่า AAR และ CAAR ส่วนใหญ่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับที่กำหนด แต่ทิศทางของผลตอบแทนเกินปกติยังคงเป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ กล่าวคือ ตลาดมีแนวโน้มตอบสนองเชิงลบต่อเหตุการณ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การที่ผลลัพธ์ไม่ปรากฏนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดของการศึกษา เช่น จำนวนเหตุการณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่มีค่อนข้างจำกัด รวมถึงจำนวนบริษัทในกลุ่มตัวอย่างที่มีไม่มาก ซึ่งอาจส่งผลต่อพลังในการทดสอบทางสถิติ (statistical power) และทำให้ไม่สามารถตรวจพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญได้อย่างชัดเจน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายเศรษฐกิจและการต่างประเทศของการประกาศนโยบายของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ เช่น การประกาศนโยบาย America First การปรับขึ้นภาษีนำเข้าในช่วงสงครามการค้ากับจีน และการเปลี่ยนแปลงในข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ ล้วนก่อให้เกิดความผันผวนในตลาดทุนและเพิ่มระดับ ความไม่แน่นอนเชิงนโยบาย (policy uncertainty) นักลงทุนจึงมีแนวโน้มลดการถือครองสินทรัพย์เสี่ยง และโยกย้ายเงินลงทุนไปยังสินทรัพย์ปลอดภัย เช่น ทองคำ หรือพันธบัตรรัฐบาล ส่งผลให้ราคาหุ้นเฉลี่ยในตลาดลดลงในช่วงเวลาดังกล่าว (Bouoiyour & Selmi, 2017; Zhang et al., 2023; Zhao & Park, 2024)

ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ Efficient Market Hypothesis (EMH) ที่เสนอโดย Fama (1970) ซึ่งระบุว่าราคาหุ้นจะสะท้อนข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ทันที ดังนั้น การตอบสนองเชิงลบของตลาดต่อเหตุการณ์ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ จึงสะท้อนให้เห็นว่าตลาดประเมินข่าวดังกล่าวว่าเป็นข่าวร้าย (Bad News) ต่อมูลค่าของบริษัทและต่อเศรษฐกิจในอนาคต

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยล่าสุดเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง (political events) และผลตอบแทนผิดปกติ (abnormal return) ที่ชี้ว่าเหตุการณ์เชิงการเมืองสามารถสร้างผลตอบแทนผิดปกติในระยะสั้น ได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกรณีที่เหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความไม่แน่นอนต่อทิศทางนโยบายเศรษฐกิจหรือการค้า (Gala et al., 2023; Mo et al., 2024; Shao et al., 2024) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่าราคาหุ้นปรับตัวลดลงทันทีภายหลังการประกาศข่าวของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์

โดยสรุป ผลการวิเคราะห์ Event Window ยืนยันได้ว่า เหตุการณ์ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ เป็นปัจจัยเชิงลบที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของตลาดและราคาหุ้นในระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ แสดงถึงความอ่อนไหวของตลาดทุนต่อข่าวสารทางการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งมีนัยต่อพฤติกรรมของนักลงทุนและการกำหนดกลยุทธ์การลงทุนในอนาคต

ภาพที่ 1 ผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยของหลักทรัพย์ (AAR) และผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยสะสมของหลักทรัพย์ (CAAR)

ที่มา: ผู้วิจัยคำนวณและจัดทำจากข้อมูลราคาหุ้นรายวันของบริษัทตัวอย่าง โดยใช้วิธีการศึกษาเหตุการณ์ (Event Study) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการประกาศนโยบายเศรษฐกิจของ دونالد ทรัมป์ ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2567 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าการประกาศนโยบายนี้ส่งผลกระทบต่อความผิดปกติของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือไม่ การศึกษานี้กำหนดกรอบระยะเวลาการศึกษา (Event Window) ตั้งแต่วันที่ -10 ถึง +10 วัน (10 วันก่อนและ 10 วันหลังเหตุการณ์) เพื่อครอบคลุมผลกระทบจากข่าวที่ประกาศ ข้อมูลที่ใช้จะศึกษาหลักทรัพย์ในอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ จำนวน 35 บริษัท ระหว่างวันที่ 10 มิถุนายน 2567 ถึง 20 พฤศจิกายน 2567 รวมเป็นระยะเวลา 110 วัน

เมื่อวิเคราะห์จากภาพที่ 1 แสดงอัตราผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ย (AAR) และอัตราผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยสะสม (CAAR) ในช่วงก่อนและหลังเหตุการณ์ (t-10 ถึง t+10) พบว่า ก่อนเกิดเหตุการณ์ ค่า CAAR มีการเคลื่อนไหวทั้งในทิศทางบวกและลบ โดยในบางช่วงมีแนวโน้มเป็นบวก สะท้อนถึงการคาดการณ์ของนักลงทุนที่ยังไม่ชัดเจน ขณะที่ค่า AAR มีความผันผวนสลับกันไปในแต่ละวัน

ภายหลังการประกาศนโยบายเศรษฐกิจ พบว่า ค่า CAAR มีแนวโน้มลดลงและเคลื่อนไหวต่ำกว่าศูนย์ในหลายช่วงเวลา แสดงถึงทิศทางการตอบสนองเชิงลบของตลาด แม้ว่าในบางวันค่า AAR จะยังคงเป็นบวก อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาทางสถิติพบว่า ทั้ง AAR และ CAAR ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับที่กำหนด

ผลลัพธ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า แม้ทิศทางของผลตอบแทนเกินปกติจะเป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ในเชิงลบหลังเหตุการณ์ แต่ยังไม่สามารถสรุปได้อย่างชัดเจนในเชิงสถิติ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านจำนวนเหตุการณ์และขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งส่งผลต่อพลังในการทดสอบทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์เชิงประจักษ์จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ค่าอัตราผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ย (Average Abnormal Return: AAR) และอัตราผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยสะสม (Cumulative Average Abnormal Return: CAAR) ในช่วงเหตุการณ์ (Event Window) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับที่กำหนด ส่งผลให้ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานว่าง (H_0) ได้ กล่าวคือ การประกาศนโยบาย

เศรษฐกิจของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อผลตอบแทนส่วนเกินของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และปิโตรเคมีในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้นโยบายเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาจะเป็นปัจจัยภายนอกที่มีความสำคัญในระดับโลก แต่ผลกระทบที่ส่งผ่านมายังบริษัทจดทะเบียนในตลาดเกิดใหม่อาจมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในกรณีของบริษัทที่มีขนาดเล็กหรือมีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในระดับจำกัด ซึ่งอาจทำให้การตอบสนองของราคาหลักทรัพย์ต่อข่าวสารดังกล่าวไม่ชัดเจนหรือไม่รุนแรงเพียงพอที่จะก่อให้เกิดผลตอบแทนเกินปกติอย่างมีนัยสำคัญ

ผลศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Panday and Kumari (2021) ซึ่งพบว่า เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจและนโยบายจากต่างประเทศไม่ได้ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในกลุ่มบริษัทขนาดเล็ก หรือในตลาดเกิดใหม่ (emerging markets) เนื่องจากข้อจำกัดด้านการเปิดรับข้อมูล (information integration) และระดับการเชื่อมโยงกับตลาดทุนโลกที่ยังไม่สูงมากเมื่อเทียบกับตลาดพัฒนาแล้ว (developed markets) นอกจากนี้ นักลงทุนในตลาดเกิดใหม่อาจให้ความสำคัญกับปัจจัยภายในประเทศมากกว่าปัจจัยภายนอก ส่งผลให้การตอบสนองต่อข่าวสารจากต่างประเทศมีลักษณะจำกัด

นอกจากการศึกษาผลกระทบของนโยบายการค้าและมาตรการทางการคลังแล้ว วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องยังให้ความสำคัญกับผลกระทบของการประกาศนโยบายการเงิน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยนโยบาย (Interest Rate Announcements) ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวของตลาดทุนอย่างมีนัยสำคัญ การประกาศอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลาง เช่น ธนาคารกลางสหรัฐฯ (Federal Reserve) ส่งผลโดยตรงต่ออัตราคิดลด (discount rate) ต้นทุนทางการเงิน และการประเมินมูลค่าหลักทรัพย์ของนักลงทุน

Bernanke and Kuttner (2005) พบว่า การประกาศการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารกลางสหรัฐฯ มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อผลตอบแทนของตลาดหุ้น โดยเฉพาะในกรณีที่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแตกต่างจากที่ตลาดคาดการณ์ไว้ (unexpected changes) ซึ่งจะนำไปสู่การปรับตัวของราคาหลักทรัพย์ในทันที สอดคล้องกับแนวคิดของตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Market Hypothesis: EMH) ที่ระบุว่าราคาหลักทรัพย์สะท้อนข้อมูลใหม่อย่างรวดเร็ว

สำหรับบริบทของตลาดเกิดใหม่ งานวิจัยจำนวนหนึ่งพบว่า การตอบสนองของตลาดหุ้นต่อการประกาศนโยบายการเงินจากประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐอเมริกา อาจมีความแตกต่างจากตลาดพัฒนาแล้ว โดยขึ้นอยู่กับระดับการเปิดรับเงินทุนระหว่างประเทศและโครงสร้างของตลาดทุน (Panday & Kumari, 2021) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ตลาดเกิดใหม่อาจมีการตอบสนองต่อข่าวสารจากต่างประเทศในระดับที่จำกัด หรือไม่ปรากฏนัยสำคัญทางสถิติ

การศึกษาผลกระทบของการประกาศนโยบายเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายการค้า การคลัง หรือการเงิน เช่น การประกาศอัตราดอกเบี้ย จึงมีความสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมของผลตอบแทนหลักทรัพย์ในระยะสั้น และเป็นพื้นฐานสำคัญของการใช้วิธีการวิเคราะห์เหตุการณ์ (Event Study) ในการทดสอบการตอบสนองของตลาดทุนต่อข้อมูลข่าวสารใหม่

ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสนับสนุนแนวคิดที่ว่า ผลกระทบของนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่อผลตอบแทนส่วนเกินของหลักทรัพย์ อาจแตกต่างกันไปตามบริบทของตลาดทุนและลักษณะของบริษัท โดยในกรณีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและกลุ่มอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และปิโตรเคมี ผลกระทบดังกล่าวอาจไม่รุนแรงเพียงพอที่จะสะท้อนในรูปของผลตอบแทนเกินปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. พิจารณาปัจจัยแวดล้อมอื่นที่อาจส่งผลกระทบ เช่น การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางสหรัฐฯ หรือเหตุการณ์ระดับโลกอื่น ๆ เพื่อแยกผลกระทบจากนโยบายทรัมป์อย่างชัดเจน
2. ศึกษาผลกระทบในอุตสาหกรรมเฉพาะเจาะจง เช่น อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกปศุสัตว์ หรืออุตสาหกรรมเทคโนโลยี เพื่อประเมินผลกระทบที่มีต่อแต่ละอุตสาหกรรม
3. ขยายช่วงเวลาการศึกษา (Long-Term Event Study) ควรขยายระยะเวลาในการศึกษาผลกระทบระยะยาว โดยใช้วิธีการศึกษาผลกระทบระยะยาว (Long-Term Event Study) เพื่อดูแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นหลังการประกาศนโยบาย

เอกสารอ้างอิง

- กุลธิดา วรรณวิสูตร. (2563). การศึกษาผลตอบแทนเกินปกติของหลักทรัพย์ที่มีการย้ายตลาดหลักทรัพย์จาก MAI สู่ SET. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 16(52), 45–60.
- Bernanke, B. S., & Kuttner, K. N. (2005). What explains the stock market's reaction to Federal Reserve policy? *The Journal of Finance*, 60(3), 1221–1257.
<https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.2005.00760.x>
- Bouoiyour, J., & Selmi, R. (2017). The price of political uncertainty: Evidence from the 2016 U.S. presidential election and the U.S. stock markets. *Research in International Business and Finance*, 39, 485–498.
<https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2016.09.013>
- Campbell, J. Y., Lo, A. W., & MacKinlay, A. C. (1997). *The econometrics of financial markets*. Princeton University Press.
- Chandra, P. (2018). *Investment analysis and portfolio management* (6th ed.). McGraw-Hill Education.
- Chantararat, S., & Chinsuchart, N. (2023). Capital market development and economic growth in Thailand. *Asian Economic Journal*, 37(2), 145–162.
- Chen, T. (2020). Country herding in the global market. *Journal of Behavioral Finance*, 21(2), 174–185.
- Chen, Y., Parsley, D., & Yang, J. (2020). Global financial linkages and stock market comovements. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 64, 101–120.

- Fama, E. F. (1970). Efficient capital markets: A review of theory and empirical work. *The Journal of Finance*, 25(2), 383–417. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1970.tb00518.x>
- Gala, V. D., Pagliardi, G., & Zenios, S. A. (2023). Global political risk and international stock returns. *Journal of Empirical Finance*, 72, 78–102. <https://doi.org/10.1016/j.jempfin.2023.02.004>
- Herwany, A., Febrian, E., Anwar, M., & Gunardi, A. (2021). The influence of the COVID-19 pandemic on stock market returns in Indonesia. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(3), 39–47.
- Kothari, S. P., & Warner, J. B. (2007). Econometrics of event studies. In B. E. Eckbo (Ed.), *Handbook of corporate finance: Empirical corporate finance*, 1., 3–36. Elsevier.
- Kusnandar, D. L., & Bintari, V. I. (2020). Comparative analysis of abnormal return and trading volume activity before and during COVID-19 pandemic in Indonesia. *International Journal of Scientific and Technology Research*, 9(2), 358–363.
- MacKinlay, A. C. (1997). Event studies in economics and finance. *Journal of Economic Literature*, 35(1), 13–39.
- Mo, T., Mengmeng, H., Chen, H., Li, K., & Ouyang, Y. (2024). Tail risk spillovers between economic policy uncertainty and stock market returns: Evidence based on TENET approach. *Finance Research Letters*, 69(Part B), Article 106204. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.106204>
- Nguyen, T. H., & Tran, Q. T. (2021). The impact of U.S. economic policy on emerging stock markets. *Emerging Markets Review*, 46, 100–118.
- Panday, P., & Kumari, V. (2021). Impact of global economic events on stock returns: Evidence from emerging markets. *Journal of Economic Studies*, 48(5), 1023–1040.
- Shao, H., Wang, D., & Zhou, B. (2024). Economic policy uncertainty on stock market risk contagion: A network-based approach. *Frontiers in Physics*, 11, Article 1094659. <https://doi.org/10.3389/fphy.2023.1094659>
- Ullah, A., Zhao, X., Ye, C., & Kamal, M. A. (2024). Impact of economic policy uncertainty shocks on China's stock market development: Evidence from nonlinear autoregressive distributed lag and spectral causality approaches. *SAGE Open*, 14(3). <https://doi.org/10.1177/21582440241266026>
- Zhang, Y., Chen, X., & Li, J. (2023). The effects of Trump's trade war on U.S. financial markets. *Journal of International Money and Finance*, 134, Article 102842. <https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2023.102842>

Zhao, M., & Park, H. (2024). Research on the dynamic interrelationship between economic policy uncertainty and stock market returns. *Journal of Risk and Financial Management*, 17(8), 347. <https://doi.org/10.3390/jrfm17080347>.

**การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และตราสินค้า ‘ข้าวตอกหัวโขนกล้วยไข่’
กลุ่มโอท็อปวิลเลจบ้านวังพระธาตุ จังหวัดกำแพงเพชร**
**Product, Packaging, and Branding Development of ‘Khao Tok Hua Khon
Kluai Khai’ by the Wang Phrathat OTOP Village Group,
Kamphaeng Phet**

เพ็ญศรี ยวงแก้ว^{1*}, พัทธภรณ์ อารีเอื้อ² และบุญชรสมิ์ กิรีติพนธ์³
(Pensri Youngkeaw^{1*}, Phattraphon Ariuea² and Pucharas Keeratipornnipat³)

^{1*,2,3}คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

^{1*,2,3}Management Science Faculty, Kamphaeng Phet Rajabhat University

อีเมลผู้แต่งหลัก : pizzy.spygirl@gmail.com เบอร์โทร : 08 6925 0409

วันที่รับบทความ 25 มิถุนายน 2568

Received: Jun. 25, 2025

วันที่รับแก้ไขบทความ 10 พฤษภาคม 2569

Revised: May. 10, 2026

วันที่ตอบรับบทความ 12 พฤษภาคม 2569

Accepted: May. 12, 2026

บทคัดย่อ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารพื้นถิ่นเป็นแนวทางในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ข้าวตอกหัวโขนกล้วยไข่ เป็นขนมโบราณที่พบในชุมชนบ้านวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง จังหวัดกำแพงเพชร โดยผลิตภัณฑ์เดิมมีข้อจำกัด ได้แก่ ขนาดชิ้นใหญ่ มีน้ำตาลสูง บรรจุภัณฑ์ปิดไม่สนิท ไม่มีตราสินค้า และไม่มีช่องทางการจำหน่ายออนไลน์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผลิตภัณฑ์ 2) พัฒนาบรรจุภัณฑ์ 3) พัฒนตราสินค้าและช่องทางการตลาด 4) ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค การวิจัยใช้วิธีแบบผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูล 15 คน ทำการวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกับผู้บริโภคจำนวน 333 คน เพื่อประเมินความพึงพอใจในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้มีการปรับปรุงโดยใช้กล้วยไข่เป็นส่วนผสมเพื่อเพิ่มความหวานตามธรรมชาติ ลดปริมาณน้ำตาล ปรับขนาดผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสม การออกแบบบรรจุภัณฑ์แบบปิดสนิทที่ช่วยรักษาคุณภาพอาหาร และพัฒนาตราสินค้าพร้อมช่องทางการจำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์ และอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยอาหาร 2) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ทำเป็นถุงซิปล็อคด้านหน้าสีใส ด้านหลังเป็นสีเงิน เพื่อยืดอายุการเก็บรักษา รักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และมีภาพลักษณ์ที่น่าดึงดูดใจ 3) การพัฒนาตราสินค้าผลิตภัณฑ์ด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพิ่มช่องทางการติดต่อผ่านเพจเฟซบุ๊ก และคิวอาร์โค้ด ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 4) การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.50$) โดยพบว่า ด้านสินค้าและบริการอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขายอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ข้าวตอกหัวโขนกล้วยไข่; ผลิตภัณฑ์ชุมชน; บรรจุภัณฑ์อาหาร; การสร้างตราสินค้า

Abstract

The development of local food products is an important approach to increasing the value of community products and generating sustainable income. Khao Tok Hua Khon Kluai Khai is a traditional dessert found in the Ban Wang Phra That community, Trairung Subdistrict, Kamphaeng Phet Province. The original product had several limitations, including large piece sizes, high sugar, inadequately sealed packaging, the absence of a brand identity, and a lack of online marketing channels. This research aimed to: 1) develop the product, 2) improve the packaging, 3) develop branding and marketing channels, and 4) evaluate consumer satisfaction. The study employed a mixed-methods approach. Qualitative research was conducted through in-depth interviews with 15 key informants, and the data were analyzed using content analysis. Quantitative research was conducted using questionnaires with 333 consumers to evaluate satisfaction in terms of product, price, distribution channels, and promotion. Data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation.

The results found that: 1) Product development involved modifying the original recipe by incorporating Kluai Khai bananas to enhance natural sweetness and reduce the amount of added sugar, as well as adjusting the product size to be more appropriate. The packaging was redesigned to be tightly sealed in order to preserve food quality. In addition, a brand identity and online distribution channels were developed, and the product met food safety standards. 2) Packaging development resulted in a zip-lock pouch with a transparent front and a silver back, which helps extend shelf life, maintain product quality, and create an attractive appearance. 3) Brand development incorporated local identity and expanded communication channels through a Facebook page and QR code, resulting in a 20% increase in income. 4) Consumer satisfaction evaluation indicated that overall satisfaction was at the highest level ($\bar{x} = 4.50$). As product and service were at a high level, while price, distribution channels and promotion were at the highest level.

Keywords: Khao Tok Hua Khon Kluai Khai; Community product; Food packaging; Branding

บทนำ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมและสร้างรายได้ให้กับชุมชน การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนให้สามารถยกระดับผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานหรือมีคุณภาพสู่แพลตฟอร์มออนไลน์เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น และการสร้างศักยภาพทางวิชาการและวิชาชีพที่สามารถส่งเสริมชุมชนให้มีการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงาน

ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) ขนมห้าวตอกเป็นขนมโบราณที่เต็มไปด้วยคุณค่าและมีความสำคัญทางวัฒนธรรมมาตั้งแต่สมัยโบราณ ข้าวตอกทำมาจากข้าวเปลือกที่นำเมล็ดนำไปคั่วให้ข้าวบานออก สีขาว และมีรสชาติหอมกรอบ นอกจากจะเป็นขนมแล้วข้าวตอกยังมีความหมายและสัญลักษณ์ที่ดีงามเนื่องจากในอดีตได้นำมาใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา และงานมงคลต่าง ๆ เช่น การไหว้ครู การบูชาพระ และการโปรยในงานแต่งงาน เนื่องจากชาวไทยเชื่อว่าข้าวตอกเป็นสิ่งมงคลที่นำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรือง อุดมสมบูรณ์ และความสุข ปัจจุบันขนมข้าวตอกยังคงเป็นที่นิยมรับประทานกันอย่างแพร่หลาย และมีการแปรรูปเป็นขนมชนิดต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร, 2566)

กลุ่มโอท็อปวิลเลจบ้านวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร มีการผลิตสินค้าภายในกลุ่มที่หลากหลาย เช่น ข้าวตอกหัวโชน ขนมไข่หงส์ ขนมบัวลอย ขนมสาคุ และขนมถุงทองเพื่อจัดจำหน่าย ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 15 คน โดยอาจารย์สุขศรี สิทธิเป็นประธานกลุ่ม และเป็นผู้คิดค้นในการนำข้าวตอกหัวโชนมาพัฒนา ปัญหาที่เกิดขึ้นคือรูปแบบผลิตภัณฑ์เดิมมีขนาดใหญ่ ใช้ปริมาณน้ำตาลมาก บรรจุภัณฑ์ปิดไม่สนิท และการไม่มีตราสินค้า และช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการร่วมกับชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาดังกล่าว

จากการสำรวจพบว่าการผลิตข้าวตอกหัวโชนของชุมชนมีข้อจำกัด ได้แก่ รูปแบบผลิตภัณฑ์มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ใช้น้ำตาลในปริมาณสูง บรรจุภัณฑ์ยังปิดสนิท ไม่มีตราสินค้าที่ชัดเจน ยังไม่มีระบบการจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ยังไม่สามารถแข่งขันในตลาดสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในเชิงบูรณาการ ทั้งด้านสูตรผลิตภัณฑ์ ความปลอดภัยอาหาร บรรจุภัณฑ์ การสร้างตราสินค้า และการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่
2. เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่
3. เพื่อพัฒนาตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่

ขอบเขตประชากร กลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ในการเก็บข้อมูล

1. ข้อมูลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่
2. ข้อมูลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่
3. ข้อมูลการพัฒนาตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่

แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกกลุ่มโอท็อปวิลเลจบ้านวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร และผู้ที่เกี่ยวข้อง 15 คน ทำการคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยผู้นำชุมชน

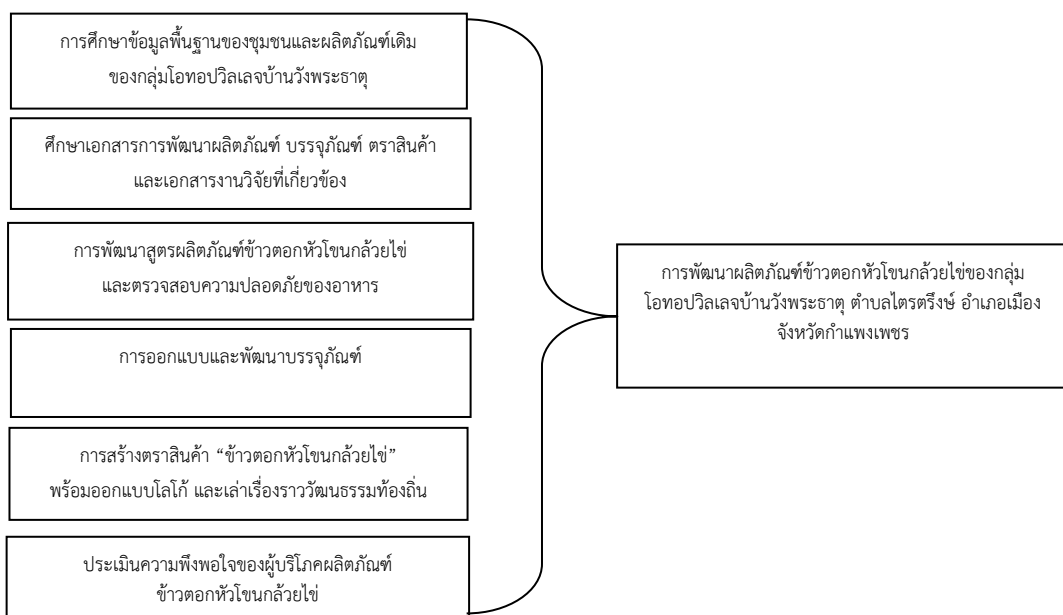
2 คน สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตข้าวดอกหัวโขน 8 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารพื้นถิ่น 2 คน และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน 3 คน พื้นที่ในการเก็บข้อมูล ศูนย์โอท็อปวิลเลจบ้านวังพระธาตุ

4. ข้อมูลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคข้าวผลิตภัณฑ์ดอกหัวโขนกล้วยไข่

ประชากร ได้แก่ ผู้บริโภคข้าวดอกหัวโขนกล้วยไข่ ข้อมูลปี 2567 จำนวน 1,870 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ข้าวดอกหัวโขนกล้วยไข่ของกลุ่มโอท็อปวิลเลจบ้านวังพระธาตุ จำนวน 333 คน (Taro Yamane, 1973) สุ่มตัวอย่างโดยวิธีบังเอิญ จากผู้บริโภคในตลาดชุมชน แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ งานกิจกรรมชุมชน พื้นที่ในการเก็บข้อมูล จังหวัดกำแพงเพชร

กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการสนทนากลุ่ม และเชิงปริมาณใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญกับผู้บริโภค มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวดอกหัวโขนกล้วยไข่

แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกกลุ่มโอท็อปวิลเลจบ้านวังพระธาตุ ที่เป็นผู้ผลิตข้าวดอกหัวโขนกล้วยไข่และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง

ขอบเขตตัวแปรที่ทำการศึกษา ได้แก่ ข้อมูลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวดอกหัวโขนกล้วยไข่ และการตรวจสอบความปลอดภัยของอาหารผ่านมาตรฐาน

เครื่องมือการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบตรวจสอบความปลอดภัยของอาหาร

การหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ 3 คน และวิธีการทดสอบอ้างอิง FDA BAM Online, 2011 (U.S. Food and Drug Administration, 2011)

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และทำการเปรียบเทียบมาตรฐานผลิตภัณฑ์อ้างอิง FDA BAM, 2011 (U.S. Food and Drug Administration, 2011)

วิธีการเก็บข้อมูล ทำการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูลและส่งผลิตภัณฑ์ตรวจสอบความปลอดภัยอาหาร

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลหึ่งปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่

แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกกลุ่มโอท็อปวิลเลจบ้านวังพระธาตุ ที่เป็นผู้ผลิตข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่และผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง

ขอบเขตตัวแปรที่ทำการศึกษา ได้แก่ ข้อมูลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่ เครื่องมือการวิจัย การสนทนากลุ่ม

การหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ 3 คน

วิธีการเก็บข้อมูล การบันทึกเสียง และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่

แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกกลุ่มโอท็อปวิลเลจบ้านวังพระธาตุ ที่เป็นผู้ผลิตข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่และผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง

ขอบเขตตัวแปรที่ทำการศึกษา ได้แก่ ข้อมูลการพัฒนาตราสินค้าข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่ เครื่องมือการวิจัย การสนทนากลุ่ม โดยการบันทึกเสียง เพื่อยืนยันผลการวิจัย

การหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ 3 คน

วิธีการเก็บข้อมูล บันทึกเสียงเพื่อยืนยันผลการวิจัย และสร้างข้อสรุปจากการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่

ประชากร ได้แก่ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่ ปี 2567 จำนวน 1,870 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่ของกลุ่มโอท็อปวิลเลจบ้านวังพระธาตุ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญกับผู้บริโภค 333 คน (Taro Yamane, 1973)

ขอบเขตตัวแปรที่ทำการศึกษา ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย

เครื่องมือการวิจัย แบบสอบถาม มีโครงสร้าง 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็นต่อส่วนประสมทางการตลาด และความพึงพอใจผู้บริโภค

การหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ 3 คน นำมาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา ทดสอบกับกลุ่มทดลอง โดยมีค่า IOC = 0.80 และค่า Cronbach's Alpha = 0.87

วิธีการเก็บข้อมูล ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปของค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่ของกลุ่มโอทอปวิเลจบ้านวังพระธาตุ ตำบลไตรตรัง อำเภอมะเข่ จังหวัดกำแพงเพชร ได้ทำการปรับปรุงโดยทำการปั้นข้าวตอกให้มีขนาดพอดีคำ ทานง่าย ปรับปรุงรสชาติโดยใช้กล้วยไข่ผสมเข้ากับข้าวตอกเพื่อเพิ่มความหวานธรรมชาติ และทำให้ผลิตภัณฑ์มีรสสัมผัสนุ่ม

รูปแบบผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์แบบเดิม

ผลิตภัณฑ์แบบใหม่

ภาพที่ 1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่แบบเดิมและแบบใหม่

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความปลอดภัยของข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่

ลำดับ	รายการทดสอบ	ผลการทดสอบ	หน่วย	ผ่านมาตรฐาน
1	Total Viable Count	2.4×10^3	CFU/g	ผ่าน
2	Total Yeast and Mold Count	2.0×10^1	CFU/g	ผ่าน

ที่มา : ศูนย์ส่งเสริมและตรวจสอบการผลิตตามมาตรฐานความปลอดภัยทางอาหาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2568

ผลการตรวจสอบมาตรฐานการตรวจสอบความปลอดภัยของอาหารต้องมีจุลินทรีย์ทั้งหมดน้อยกว่า 1×10^5 โคโลนี ต่อตัวอย่าง 1 กรัม ยีสต์และราทั้งหมดน้อยกว่า 100 โคโลนี ต่อตัวอย่าง 1 กรัม พบว่า ผ่านการตรวจสอบทั้งสองรายการ โดยมีจุลินทรีย์ทั้งหมด 2.4×10^3 โคโลนี ยีสต์

และราทั้งหมดอยู่ที่ 2.0×10^1 โคโลนี ใช้วิธีการทดสอบอ้างอิง FDA BAM online, 2011 โดยการนำตัวอย่างข้าวตอกหัวโขนกล้วยไข่ส่งตรวจกับศูนย์ส่งเสริมและตรวจสอบการผลิตตามมาตรฐานความปลอดภัยทางอาหาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1. ผลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ข้าวตอกหัวโขนกล้วยไข่จากเดิมเป็นกล่องมีฝาพลาสติกใสครอบ ปัญหาคือ ฝาครอบปิดไม่สนิททำให้มดเข้ามากินอาหาร และอากาศเข้าง่าย ทำการแก้ปัญหาเข้ามาในบรรจุภัณฑ์โดยทำเป็นถุงซิปล็อคด้านหน้าสี่ใส ด้านหลังเป็นสีเงิน เพื่อยืดอายุการเก็บรักษา รักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์และมีภาพลักษณ์ที่น่าดึงดูดใจผู้บริโภค

รูปแบบบรรจุภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์แบบเดิม

บรรจุภัณฑ์แบบใหม่

ภาพที่ 2 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโขนกล้วยไข่แบบเดิมและแบบใหม่

2. ผลการพัฒนาตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโขนกล้วยไข่ ปัญหาคือ ตราสินค้าเดิมชื่อ “ข้าวตอกหัวโขน” มีช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นแบบออฟไลน์เพียงอย่างเดียว ทำการแก้ปัญหาโดยการทำตราสินค้าใหม่ชื่อ “ข้าวตอกหัวโขนกล้วยไข่” ทำการเพิ่มช่องทางการติดต่อผ่านเพจเฟซบุ๊ก และคิวอาร์โค้ดเพื่อเพิ่มการจัดจำหน่ายออนไลน์ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20

รูปแบบตราสินค้า

รูปแบบเดิม

รูปแบบใหม่

ภาพที่ 3 การพัฒนาตราสินค้าแบบเดิมและแบบใหม่

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคจำนวน 333 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 - 40 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพค้าขาย รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.50$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) ด้านสินค้าและบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.30$) 2) ด้านราคา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.40$) 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.45$) และ 4) ด้านการส่งเสริมการขาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.50$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สรุป “ก่อน-หลัง” ของการพัฒนา

ลำดับ	รายการ	ก่อนพัฒนา	หลังพัฒนา
1	ขนาดผลิตภัณฑ์	ขึ้นใหญ่	ปรับขนาดเล็กลง
2	ความหวาน	ใช้น้ำตาลสูง	ใช้กล้วยไข่เพิ่มความหวาน
3	บรรจุภัณฑ์	ถุงธรรมดา	ถุงซีลปิดสนิท
4	ตราสินค้า	ไม่มี	มีโลโก้
5	ช่องทางการจัดจำหน่าย	หน้าร้านชุมชน	หน้าร้าน และออนไลน์

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของผู้บริโภค

ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการประเมิน
1	ด้านสินค้าและบริการ	4.30	0.82	มาก
2	ด้านราคา	4.40	0.71	มากที่สุด
3	ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.45	0.68	มากที่สุด
4	ด้านการส่งเสริมการขาย	4.50	0.55	มากที่สุด
5	ภาพรวม	4.50	0.64	มากที่สุด

อภิปรายผล

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวดอกหัวโขนกล้วยไข่ของกลุ่มโอท็อปวิเลจบ้านวังพระธาตุ ตำบลไทรตึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ได้ทำการปรับปรุงรสชาติโดยใช้กล้วยไข่เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ช่วยเพิ่มความหวานตามธรรมชาติและเพิ่มกลิ่นหอมของผลิตภัณฑ์ ทั้งยังช่วยปรับปรุงเนื้อสัมผัสให้มีความนุ่มและกลมกล่อมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารที่เน้นการใช้วัตถุดิบท้องถิ่น เพื่อเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการและเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ การตรวจสอบความปลอดภัยของอาหารผ่านมาตรฐาน โดยพบว่ามีจุลินทรีย์ทั้งหมด (Total Viable Count) ต่ำกว่า 1×10^5 โคโลนี ต่อตัวอย่าง 1 กรัม ผลการตรวจสอบพบว่า มีจุลินทรีย์ทั้งหมดอยู่ที่ 2.4×10^3 โคโลนี ยีสต์และราทั้งหมด (Total Yeast and Mold Count) ต่ำกว่า 100 โคโลนี ต่อตัวอย่าง 1 กรัม ผลการตรวจสอบพบว่า มียีสต์และราอยู่ที่ 2.0×10^1 โคโลนี ผ่านการตรวจสอบทั้งสองรายการ สอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำฝน ชูพล, รุ่งทิพย์ รัตนพล และจินตนา เจริญเนตรกุล (2567) ทำการศึกษาเรื่อง ผลการใช้แป้งสาकुทดแทนแป้งมันสำปะหลัง

ต่อคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ขนมผิง พบว่า สูตรพื้นฐานขนมผิงสูตรที่ 1 ได้คะแนนความชอบในด้านรสชาติและความชอบสูงสุด อยู่ในระดับชอบมาก (ค่าเฉลี่ย 8.28 และ 8.38) เนื่องจากขนมผิงคงรูปได้ดีมีเนื้อสัมผัสที่กรอบร่วน มีกลิ่นหอม และผ่านเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยทางอาหาร (มผช.745/2548) ตลอดการเก็บรักษา 28 วัน โดยมีจุลินทรีย์ทั้งหมดประมาณ 66 โคโลนี/กรัม แต่ไม่ถึงเกินเกณฑ์ 1×10^5 ยีสต์และราทั้งหมดเริ่มที่ 2 โคโลนี/กรัม และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยไม่เกินมาตรฐาน (<100) และสอดคล้องกับงานวิจัยของดารารัตน์ จันทรอินทร์ และคณะ (2567) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกมะแขว่นของกลุ่มสตรีไทยทรงดำ หมู่บ้านท่าช้าง ตำบลคลองน้ำไหล อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การตรวจสอบความปลอดภัยผ่านมาตรฐาน มผช.321/2556 โดยมีจุลินทรีย์ 5.3×10^3 โคโลนี, มียีสต์และรา 9.0×10^1 โคโลนี และ Water Activity 0.083@25.00C

2. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่จากเดิมเป็นกล่องมีฝาพลาสติกใสครอบ ปัญหาคือฝาครอบปิดไม่สนิททำให้มดเข้ามากินอาหาร ทำการแก้ปัญหาโดยทำเป็นถุงซิปล็อคด้านหน้าสีใส ด้านหลังเป็นสีเงิน เพื่อยืดอายุการเก็บรักษา รักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์และมีภาพลักษณ์ที่น่าดึงดูดใจผู้บริโภค ช่วยเพิ่มการรับรู้ของผู้บริโภคและเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านการสร้างแบรนด์และการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริพร คลังพระศรี, กุลธิดา ภูมิเหล่าแจ้ง และปัญญาภรณ์ พงศ์ศาสตร์ (2568) ทำการศึกษาเรื่อง การออกแบบตราสินค้า บรรจุภัณฑ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกเห็ดนรกบ้านแว่นาง เพื่อยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจแบบฐานราก พบว่า ในส่วนของบรรจุภัณฑ์จะเป็นแบบกระปุกพลาสติกฝาสีด้า ถุงซิปล็อคสีเงิน และกระดาษกราฟ ทั้งนี้เมื่อติดโลโก้สีแดงจะให้เห็นเด่นชัด และเพื่อให้คงคุณภาพความกรอบของน้ำพริกนรกให้นานยิ่งขึ้นเมื่อเปิดรับประทาน รวมถึงการเลือกใช้กระดาษกราฟเพื่อสะท้อนถึงความรักชาติสิ่งแวดล้อม

3. การพัฒนาตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่ ปัญหาคือ ตราสินค้าเดิมชื่อ “ข้าวตอกหัวโชน” มีช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นแบบออฟไลน์เพียงอย่างเดียว ทำการแก้ปัญหาโดยการทำตราสินค้าใหม่ชื่อ “ข้าวตอกหัวโชนกล้วยไข่” ทำการเพิ่มช่องทางการติดต่อผ่านเพจเฟซบุ๊ก และคิวอาร์โค้ดเพื่อเพิ่มการจัดจำหน่ายออนไลน์ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 สอดคล้องกับงานวิจัยของดารารัตน์ จันทรอินทร์ และคณะ (2567) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกมะแขว่นของกลุ่มสตรีไทยทรงดำ หมู่บ้านท่าช้าง ตำบลคลองน้ำไหล อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า มีการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายโดยได้มีการเพิ่มช่องทางการขายผ่านช่องทางออนไลน์ ผ่านเพจ Facebook “น้ำพริก มะแขว่น ชินชินจริง ๆ” และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนันธิตรา ดอนบันเทา และคณะ (2568) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้กวาดดอกหญ้า กลุ่มวิสาหกิจจักสานบ้านดอนพัฒนา ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ทางกลุ่มได้มีการพัฒนาตราสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และทำการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายซึ่งได้เพิ่มช่องทางในรูปแบบออนไลน์โดยจัดทำ Live สดผ่านเพจเฟซบุ๊ก ทำให้ทางกลุ่มมีรายได้จากหน้าร้านเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 และทางออนไลน์เพิ่มขึ้นร้อยละ 50

4. การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคจำนวน 333 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 - 40 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพ

ค้าขาย รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.50$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) ด้านสินค้าและบริการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.30$) 2) ด้านราคา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.40$) 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.45$) และ 4) ด้านการส่งเสริมการขาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.50$) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันต์ภัสสรณ์ เรือนเดื่อ, ปวินท์ เทพคุณหิมนิตต์, ชลลดา เจียมจิตวานิชย์ และสุภัฏรา บุญเรือง (2565) ทำการศึกษาเรื่อง ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อกล้วยกรอบของผู้บริโภคในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา พบว่า ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อกล้วยกรอบของผู้บริโภคในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีด้านผลิตภัณฑ์มากที่สุด รองลงมา ด้านสถานที่จัดจำหน่าย ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านกระบวนการในการให้บริการ ด้านบุคคล ด้านราคา อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และด้านส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง

กล่าวโดยสรุปการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาตราสินค้าข้าวตอกหัวโขนกล้วยไข่ได้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักและนิยมมากยิ่งขึ้น ได้ผ่านการรับรองตามมาตรฐานอาหารปลอดภัยซึ่งใช้วิธีการทดสอบอ้างอิง FDA BAM online, 2011 (Chapter 3) และ FDA BAM online, 2011 (Chapter 18) และผู้บริโภคมีความพึงพอใจในภาพรวมของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางกลุ่มโอท็อปวิลเลจต้องการมีหน่วยงานหรือแหล่งเงินทุนเข้ามาให้การสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ลดต้นทุน และเพิ่มยอดขายให้กับกลุ่ม

2. ทางกลุ่มโอท็อปวิลเลจต้องการให้มีการแนะนำในการดำเนินการของวิสาหกิจจากสถานศึกษา พัฒนาชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นต้นแบบในการทำงานของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องการขยายช่องทางการตลาด ช่องทางการขายให้มีช่องทางที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น และการส่งจำหน่ายออกต่างจังหวัด เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มชุมชน

เอกสารอ้างอิง

จุฑารัตน์ ขาญเศรษฐิกุล. (2565). *การออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ชุมชน*.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดรรรัตน์ จันท์อินทร์ และคณะ. (2567). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกมะแขว่นของกลุ่มสตรีไทย*

ทรงดำ หมู่บ้านท่าช้าง ตำบลคลองน้ำไหล อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร.

วารสารการจัดการและการพัฒนาท้องถิ่น, 7(2), 1-16.

นันต์ภัสสรณ์ เรือนเต๋อ, ปวินท์ เทพคุณหิมนิตต์, ชลลดา เจียมจิตวานิชย์ และสุภัตรา บุญเรือง.

(2565). ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อกล้วยกรอบของผู้บริโภคในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา. สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก.

น้ำฝน ชูพูล, รุ่งทิพย์รัตนพล และจินตนา เจริญเนตรกุล. (2567). ผลการใช้แบ่งสาकुทดแทนแป้งมันสำปะหลังต่อคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ขนมฝัอง. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. สงขลา.

พัชรภรณ์ ชนวงค์. (2565). การตลาดกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์: การเชื่อมโยงเพื่อความสำเร็จของธุรกิจ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุริพร คลังพระศรี กุลธิดา, ภูมิเหล่าแจ้ง และปัญญาภรณ์ พงศ์ศาสตร์. (2568). การออกแบบตราสินค้าบรรจุภัณฑ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกให้दनรบ้านแว่นาง เพื่อยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจแบบฐานราก. *Journal of Social Science for Local Development Rajabhat Mahasarakham University*, 9(2), 291-302.

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). รายงานการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน. กรุงเทพฯ: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร. (2566). ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร: ขนมข้าวตอกในประเพณีไทย. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.

อนันธิตรา ดอนบรรเทา, เพ็ญศรี ยวงแก้ว, พัชรภรณ์ อาร์เอื้อ, คุณัญญา เบญจวรรณ และมัทรี ขาวจ้อย. (2568). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้วาดดอกหญ้า กลุ่มวิสาหกิจจักสานบ้านดอนพัฒนา ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 14(1), 1-16.

Feng, P., Weagant, S. D., & Grant, M. A. (1998). *Detection of Escherichia coli and the coliform bacteria. In Bacteriological analytical manual (8th ed., Rev. A)*. U.S. Food and Drug Administration. Retrieved from <https://www.fda.gov/food/laboratory-methods-food/bacteriological-analytical-manual-bam>

Kotler, P., & Keller, K. L. (2021). *Marketing management*. (16th ed.). Pearson Education. U.S. Food and Drug Administration. (2011). *Bacteriological Analytical Manual*. U.S. Food and Drug Administration. <https://www.fda.gov/food/laboratory-methods-food/bacteriological-analytical-manual-bam>

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis (3rd ed.)*. New York, NY: Harper & Row.

ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวไปปฏิบัติ ของเทศบาลนครอุดรธานี

Organizational Factors Affecting Green Public Procurement Policy Implementation in Udon Thani Municipality

ภุริทัต ลีลาศน์^{1*} และธนวิทย์ บุตรอุดม²

(Phuritatt Leelas^{1*} and Thanawit Butrudom²)

^{1*,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

^{1*,2}Master of Public Administration Program, Udon Thani Rajabhat University

อีเมลผู้แต่งหลัก: phuritattleelas@gmail.com โทร: 09 2780 9515

วันที่รับบทความ 29 เมษายน 2569

Received: Apr. 29, 2026

วันที่รับแก้ไขบทความ 18 มิถุนายน 2569

Revised: Jun. 18, 2026

วันที่ตอบรับบทความ 22 มิถุนายน 2569

Accepted: Jun. 22, 2026

บทคัดย่อ

การนำนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยยังคงเผชิญกับข้อจำกัดด้านปัจจัยองค์การ ทั้งด้านทรัพยากร ภาวะผู้นำ และกลไกการสื่อสารภายในองค์กร อันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวของภาครัฐตามแผนปฏิบัติการ พ.ศ. 2565 – 2570 การวิจัยนี้มุ่ง 1) ศึกษาปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวไปปฏิบัติของเทศบาลนครอุดรธานี และ 2) เสนอแนวทางเชิงปฏิบัติในการขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กร วิจัยดำเนินการวิจัย: ใช้รูปแบบการวิจัยผสมผสานแบบอธิบายเชิงลำดับ (Explanatory Sequential Mixed Methods) โดยการวิจัยเชิงปริมาณสำรวจข้าราชการ พนักงานจ้าง และลูกจ้างของเทศบาลนครอุดรธานี จำนวน 287 คน จากประชากร 1,009 คน โดยใช้สูตร Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างผู้บริหารระดับสูงและหัวหน้าส่วนราชการ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยหลักพบว่า ปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ วัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ทศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ วิธีการบริหาร การสื่อสาร ทรัพยากร และภาวะผู้นำ ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีอำนาจในการพยากรณ์ร่วมกันร้อยละ 93.30 ($R^2 = .933$, $F = 647.233$) ข้อค้นพบใหม่ พบว่าด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบายมีอิทธิพลสูงสุดในโมเดลแรก ($\beta = .897$) แต่ลดลงเมื่อควบคุมตัวแปรอื่น สะท้อนว่าปัจจัยองค์การมีลักษณะเชิงระบบที่เสริมซึ่งกันและกัน ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบองค์รวมที่บูรณาการทั้งมิติโครงสร้าง วัฒนธรรมองค์กร และภาวะผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิด Top-down Implementation

คำสำคัญ: การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวภาครัฐ; การนำนโยบายไปปฏิบัติ; ปัจจัยองค์การ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น; ความยั่งยืน

Abstract

Green public procurement (GPP) policy implementation in Thai local government organizations continues to face organizational constraints, particularly regarding resource allocation, leadership commitment, and internal communication mechanisms—key barriers to achieving the national GPP targets under the 2022–2027 Action Plan. Objectives: This study aimed to (1) examine organizational factors affecting GPP policy implementation at Udon Thani Municipality and (2) propose practical guidelines for driving GPP implementation appropriate to the organizational context. Methodology: An Explanatory Sequential Mixed Methods design was employed. The quantitative phase surveyed 287 civil servants, contracted, and permanent employees ($N = 1,009$; Yamane formula, $e = 0.05$), using Pearson's correlation coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis. The qualitative phase conducted structured interviews with five senior executives and department heads, analyzed through content analysis. Key Findings: Six organizational factors—policy objectives and standards, attitudes of policy implementers, administrative methods, communication, resources, and leadership—significantly predicted GPP implementation at $p < .001$, collectively explaining 93.30% of the variance ($R^2 = .933$, $F = 647.233$). Novel Contribution: Policy objectives and standards demonstrated the highest initial influence ($\beta = .897$), which diminished when controlling for other factors, revealing the systemic and mutually reinforcing nature of organizational determinants. These findings support a holistic implementation approach integrating structural, cultural, and leadership dimensions, consistent with the Top-down Implementation.

Keywords: Green Public Procurement; Policy Implementation; Organizational Factors; Local Government; Sustainability

บทนำ

ในยุคที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมกลายเป็นวาระระดับโลก การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว (Green Public Procurement: GPP) ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศในฐานะเครื่องมือเชิงนโยบายที่มีประสิทธิภาพในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้จ่ายภาครัฐ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนสำคัญของ GDP ในประเทศส่วนใหญ่ (European Commission, 2020) แนวคิดนี้มุ่งให้ภาครัฐเลือกใช้สินค้าและบริการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ โดยไม่ลดทอนคุณภาพหรือประสิทธิภาพของการบริการสาธารณะ

รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว โดยพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 กำหนดมาตรฐานกลางในการดำเนินงานให้เกิดความโปร่งใสและการแข่งขันอย่างเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม กฎหมายดังกล่าวยังไม่ได้มุ่งเน้นการจัดซื้อ

จัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน กรมควบคุมมลพิษจึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2570 เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับของภาครัฐ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนนำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติ ซึ่งมุ่งเน้นถึงการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุดเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม (กรมควบคุมมลพิษ, 2565)

เทศบาลนครอุดรธานีในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากร และการให้บริการสาธารณะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีศักยภาพสูงในการเป็นต้นแบบการขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวในระดับท้องถิ่น แต่การดำเนินการดังกล่าวยังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ เช่น ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การจัดซื้อสีเขียว ขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน และขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอ

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวในประเทศไทยมุ่งศึกษาในระดับส่วนราชการส่วนกลางและมหาวิทยาลัย ยังขาดการศึกษาที่เน้นปัจจัยองค์การเชิงระบบในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Research Gap) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติมาอธิบายพฤติกรรมขององค์กร ทั้งแนวทาง Top-down ที่เน้นโครงสร้างและมาตรฐานนโยบาย (Mazmanian & Sabatier, 1983) และแนวทาง Bottom-up ที่เน้นบทบาทของผู้ปฏิบัติ (Lipsky, 1980) จึงยังขาดการบูรณาการในระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ การศึกษายังขาดการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสัมพัทธ์ (Relative Influence) ของปัจจัยองค์การหลายด้านพร้อมกัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบายและจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากร

การศึกษานี้จึงมุ่งบูรณาการกรอบทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติของ Mazmanian และ Sabatier (1983) ซึ่งระบุปัจจัยหลักที่กำหนดความสำเร็จของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์และมาตรฐาน ทรัพยากร ภาวะผู้นำ วิธีการบริหาร การสื่อสาร และทัศนคติของผู้ปฏิบัติ มาเป็นกรอบวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวของเทศบาลนครอุดรธานี โดยผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และเป็นต้นแบบสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการบริหารภาครัฐที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม นำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวไปปฏิบัติของเทศบาลนครอุดรธานี
2. เพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวที่เหมาะสมสำหรับเทศบาลนครอุดรธานี

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา : ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว และวิเคราะห์ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายของเทศบาลนครอุดรธานี

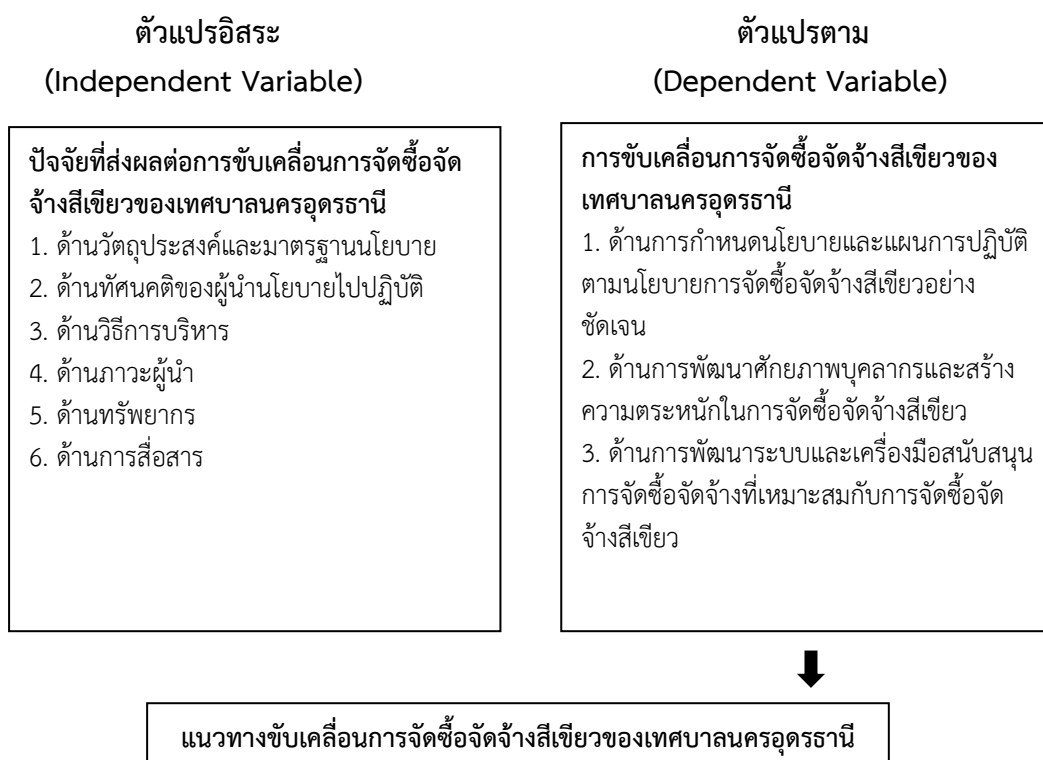
ขอบเขตด้านประชากร : ข้าราชการ พนักงานจ้าง และลูกจ้างประจำของสำนักงานเทศบาลนครอุดรธานี 13 หน่วยงาน รวม 1,009 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่: สำนักงานเทศบาลนครอุดรธานี

ขอบเขตด้านระยะเวลา : เมษายน-พฤศจิกายน พ.ศ. 2568

กรอบแนวคิดและโมเดลเชิงทฤษฎี

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ได้กรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยผสมผสานแบบอธิบายเชิงลำดับ (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) โดยเริ่มจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณก่อน แล้วจึงใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายและขยายความผลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงสถิติ การใช้ Mixed Methods มีความสำคัญเนื่องจากการวิจัยเชิงปริมาณจะช่วยระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย ขณะที่การวิจัย

เชิงคุณภาพช่วยอธิบาย "ทำไม" และ "อย่างไร" ที่ปัจจัยเหล่านั้นส่งผลในบริบทเฉพาะขององค์กร ทั้งสองแนวทางจึงเสริมกันในการสร้างความเข้าใจที่ครอบคลุมและลึกซึ้งกว่าการใช้วิธีเดียว

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานจ้าง และลูกจ้างประจำของสำนักงานเทศบาลนครอุตรธานี 13 หน่วยงาน รวม 1,009 คน กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดตามสูตร Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวน 287 คน

1.2 เครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC = 0.97) และความเชื่อมั่น (Cronbach's α = 0.990)

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เหตุผลที่ใช้ Stepwise Regression: เนื่องจากตัวแปรอิสระทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์สูงกันเอง (multicollinearity) วิธี Stepwise ช่วยคัดเลือกตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์จริงตามลำดับ ทำให้ระบุได้ว่าปัจจัยใดมีผลที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน (unique contribution) และสามารถสร้างโมเดลที่กระชับและมีนัยยะเชิงนโยบายที่ชัดเจน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน ได้แก่ รองนายกเทศมนตรี รองปลัดเทศบาล หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และงบประมาณ และหัวหน้าฝ่ายจัดหาพัสดุ เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวไปปฏิบัติ ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนแสดงในตารางที่ 1 โดย Model 6 (โมเดลสมบูรณ์) มีค่า $R = .966$, $R^2 = .933$, $Adj.R^2 = .931$, $SEE = .19235$, $F = 647.233$, $p < .001$ แสดงว่าปัจจัยทั้ง 6 ด้านสามารถร่วมกันพยากรณ์การขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวของเทศบาลนครอุตรธานีได้ร้อยละ 93.30

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้าง
สีเขียวของเทศบาลนครอุดรธานี

ตัวแปร	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6
วัตถุประสงค์และ มาตรฐานของนโยบาย ทัศนคติของผู้นำ นโยบายไปปฏิบัติ วิธีการบริหาร การสื่อสาร ทรัพยากร ภาวะผู้นำ	.897***	.535*** .383***	.375*** .358*** .249***	.267*** .276*** .207*** .229***	.222*** .234*** .184*** .222*** .117***	.198*** .227*** .164*** .186*** .109*** .091***
ค่าคงที่	.402***	.308***	.075***	.093***	.092***	.100***
R	.937	.954	.960	.964	.965	.966
R ²	.878	.910	.922	.930	.931	.933
Adj.R ²	.878	.909	.921	.929	.930	.931
SEE	.25677	.22149	.20646	.19594	.19389	.19235
F	2051.393 ***	1427.955 ***	1110.237 ***	932.529 ***	763.280 ***	647.233* **

*P < .05, **P < .01, ***P < .001

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดที่ส่งผลให้ค่า R² สูง ดังนี้ ประการแรก การเก็บข้อมูลตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจากแบบสอบถามชุดเดียวกันในเวลาเดียวกัน อาจเกิด Common Method Variance ซึ่งส่งผลให้ค่า R² สูงกว่าความเป็นจริง ประการที่สอง ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ด้าน มาจากกรอบทฤษฎีเดียวกัน จึงมีความสัมพันธ์กัน ประการที่สาม การศึกษาเฉพาะเทศบาลนครอุดรธานีแห่งเดียว ทำให้ความแปรปรวนระหว่างหน่วยมีจำกัด

สรุปผลและอภิปรายผล

1. ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย

ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบายมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานสูงที่สุดในโมเดลแรก ($\beta = .897$) ก่อนการควบคุมตัวแปรอื่น สะท้อนว่านโยบายที่กำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจน มีตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้ เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่สำคัญที่สุดสำหรับการขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติมา ศรีสิงห์ (2561) ที่พบว่าปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบายส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญ ผลนี้สนับสนุนกรอบ Top-down Implementation ของ Mazmanian และ Sabatier (1983) ที่เน้นว่าความชัดเจนของนโยบายเป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญที่สุด อย่างไรก็ตาม การที่ค่า β ลดลง

อย่างมีนัยสำคัญเมื่อเพิ่มตัวแปรอื่น (จาก .897 เป็น .198) บ่งชี้ว่านโยบายที่ชัดเจนเพียงอย่างเดียว ไม่เพียงพอหากขาดปัจจัยองค์การอื่น ข้อค้นพบนี้เสนอการปรับปรุงแนวคิดเดิมโดยระบุว่าปัจจัย ทั้ง 6 ด้านทำหน้าที่เป็นระบบเชิงบูรณาการ (Integrated System) มากกว่าที่จะแยกอิสระจากกัน ในการนำนโยบายปฏิบัติเทศบาลควรจัดทำ "แผนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว" ที่มีเป้าหมาย ตัวชี้วัดเฉพาะ และกรอบเวลาที่ชัดเจน บูรณาการเข้ากับแผนพัฒนาท้องถิ่นและงบประมาณประจำปี เพื่อให้เกิด ความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

2. ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์ระดับสูงทางบวกกับการ ขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่า $\beta = .227$ ในโมเดลสมบูรณ สอดคล้องกับบทบาที่สำคัญของความตระหนักและการยอมรับนโยบายของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิกุล อินเฒ่า และสมชัย วงษ์นายะ (2566) ที่พบว่าทัศนคติเชิงบวก ของผู้ปฏิบัติเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปสู่การปฏิบัติจริง ผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงแนวทาง Bottom-up ของ Lipsky (1980) ที่เน้นบทบาทของ "Street-level Bureaucrats" เข้ากับกรอบ Top-down โดยชี้ให้เห็นว่าแม้โครงสร้างนโยบายจากบนลงล่าง จะกำหนดทิศทาง แต่ความสำเร็จสุดท้ายขึ้นอยู่กับทัศนคติและการยอมรับของผู้ปฏิบัติในระดับล่าง ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะ สำหรับการพัฒนาทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติในบริบทองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นไทยในเชิงปฏิบัติ เทศบาลควรมุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมองค์การที่ตระหนักถึง ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ผ่านโครงการอบรม การสร้างแรงจูงใจ และระบบยกย่องชมเชยบุคลากร จะช่วยเปลี่ยนทัศนคติให้เอื้อต่อการดำเนินนโยบาย

3. ปัจจัยด้านวิธีการบริหาร

ปัจจัยด้านวิธีการบริหารมีค่า $\beta = .164$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ บ่งชี้ว่าระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การกำหนดขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน และการติดตามประเมินผล อย่างต่อเนื่อง ช่วยให้การปฏิบัติงานตอบสนองต่อนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผล การศึกษาของ กิตติมา ศรีสิงห์ (2561) ผลการวิจัยสนับสนุนแนวคิด New Public Management (NPM) ที่เน้นการบริหารจัดการภาครัฐด้วยหลักประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่วัดได้ในเชิงปฏิบัติ คือ การพัฒนา คู่มือขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวและระบบ e-GP ที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลพัสดุสีเขียว

4. ปัจจัยด้านการสื่อสาร

การสื่อสารภายในองค์กร ($\beta = .186$) มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์และขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว สอดคล้องกับ พิกุล อินเฒ่า และสมชัย วงษ์นายะ (2566) ที่พบว่าช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจนช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงาน ในเชิงทฤษฎี และปฏิบัติ ผลการวิจัยนี้เน้นย้ำบทบาทของการสื่อสารเป็น "ตัวเชื่อม" ระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติ สอดคล้องกับ Goggin et al. (1990) ที่ระบุว่าการสื่อสารเป็นหนึ่งในปัจจัยกำหนดการนำนโยบาย ไปปฏิบัติที่สำคัญที่สุด เทศบาลควรพัฒนาแผนการสื่อสารภายในที่หลากหลายช่องทาง เช่น Line Official เอกสารเวียน และการประชุมประจำเดือน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในทุกระดับชั้น

5. ปัจจัยด้านทรัพยากร

ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และเทคโนโลยี ($\beta = .109$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการขับเคลื่อนนโยบาย สอดคล้องกับ กิตติมา ศรีสิงห์ (2561) ที่พบว่าทรัพยากรที่เพียงพอเป็นองค์ประกอบสำคัญของการดำเนินนโยบาย นัยยะเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ แม้ทรัพยากรจะมีค่า β น้อยที่สุดในโมเดลสมบูรณ แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่สำคัญในทางตรงกันข้ามกับแสดงให้เห็นว่าปัจจัยอื่นสามารถชดเชยข้อจำกัดด้านทรัพยากรได้บ้าง แต่ทรัพยากรยังคงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ขาดไม่ได้ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่ การบรรจุงบประมาณการจัดซื้อสีเขียวในแผนพัฒนาท้องถิ่น และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

6. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ ($\beta = .091$) แม้มีค่าต่ำสุดในโมเดลสมบูรณ แต่ยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 บ่งชี้ว่าผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และแสดงความมุ่งมั่นต่อนโยบายสิ่งแวดล้อมสามารถสร้างแรงจูงใจและกำหนดทิศทางองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นัยยะเชิงทฤษฎีและปฏิบัติผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำส่งผลบางส่วนผ่านการกำหนดนโยบาย การจัดสรรทรัพยากร และการสร้างบรรยากาศองค์การ (Mediation Effect) ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่สอดคล้องกับ Transformational Leadership Theory ข้อเสนอแนะ คือ การสร้าง "ต้นแบบผู้นำสีเขียว" (Green Champion) ในระดับผู้บริหารกลาง เพื่อเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนนโยบายลงสู่การปฏิบัติ

7. แนวทางการขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวของเทศบาลนครอุตรธานี

จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าแนวทางที่เหมาะสมประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ดังนี้

ด้านที่ 1 การกำหนดนโยบายและแผน : จัดทำ "แผนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวของเทศบาลนครอุตรธานี" ที่มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และกรอบเวลาที่ชัดเจน บูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและงบประมาณประจำปี พร้อมระบบติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ด้านที่ 2 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร : จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้ระบบ e-GP สำหรับค้นหาและเลือกผลิตภัณฑ์หลากหลายเขียว พร้อมจัดทำคู่มือปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวที่เข้าถึงง่ายสำหรับบุคลากรทุกระดับ

ด้านที่ 3 การพัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุน : สร้างฐานข้อมูลพัสดุสีเขียวแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงกับระบบ e-GP เพื่อให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงข้อมูลสินค้าที่ผ่านเกณฑ์หลากหลายเขียวได้สะดวกและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 จัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวของเทศบาลนครอุตรธานีอย่างเป็นระบบ เทศบาลควรกำหนดแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ครอบคลุมทุก โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดและกรอบระยะเวลาในการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างต่อเนื่อง

1.2 จัดทำคู่มือแนวทางการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวสำหรับเจ้าหน้าที่ทุกระดับ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเข้าใจง่าย สินค้าและผู้ประกอบการที่ได้รับหลากหลายเขียวตลอดจนแนวปฏิบัติในการบูรณาการระบบ e-GP กับการคัดเลือกสินค้าสีเขียวอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง

1.4 พัฒนาระบบฐานข้อมูลพัสดุสีเขียวแบบบูรณาการเชื่อมโยงกับระบบ e-GP ควรจัดทำฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งได้รับการรับรองฉลากเขียวและเชื่อมโยงกับระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับ การสร้างระบบบริหารจัดการและกลไกการติดตามประเมินผลการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว

2.2 ควรศึกษาการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จ

2.3 ควรทำการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมและทัศนคติของบุคลากรต่อการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว รวมถึงการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

2.4 ควรขยายการวิจัยไปสู่การศึกษา การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบสารสนเทศในการสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2565). แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565–2570. กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. <https://www.pcd.go.th>

กิตติมา ศรีสิงห์. (2561). การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานพัสดุของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท], มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ธนวัฒน์ อุดมเจริญไมตรี และธนวิทย์ บุตรอุดม. (2567). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานพัสดุของเทศบาลในเขตอำเภอเมืองอุดรธานี. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 19(69), 101–109.

พิกุล อินไผ่ และสมชัย วงษ์นายะ. (2566). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2565). ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณกับความเป็นสากล (ที่ยังไม่เป็นสากล?). วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570). สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297–334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>

European Commission. (2020). *Public procurement for a circular economy: Good practice and guidance*. Publications Office of the European Union.
<https://doi.org/10.2779/472792>

Goggin, M. L., Bowman, A. O., Lester, J. P., & O'Toole, L. J. (1990). *Implementation theory and practice: Toward a third generation*. Scott, Foresman.

Likert, R. (1961). *New patterns of management*. McGraw-Hill.

Lipsky, M. (1980). *Street-level bureaucracy: Dilemmas of the individual in public services*. Russell Sage Foundation.

Mazmanian, D. A., & Sabatier, P. A. (1983). *Implementation and public policy*. Scott, Foresman.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.

**แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์**
**Guidelines for Developing the Research Ability of Undergraduate Students
in the Bachelor of Education Program, Faculty of Education,
Uttaradit Rajabhat University**

สุรเชษฐ์ บุญยรักษ์^{1*}
(Surachet Boonyarug^{1*})

^{1*}สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

^{1*} Mathematics Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University

อีเมลผู้แต่งหลัก : edboonyarug7@gmail.com เบอร์โทร : 08 6934 6049

วันที่รับบทความ 25 ตุลาคม 2568

Received: Oct. 25, 2025

วันที่รับแก้ไขบทความ 10 มิถุนายน 2569

Revised: Jun. 10, 2026

วันที่ตอบรับบทความ 15 มิถุนายน 2569

Accepted: Jun. 15, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ วิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 211 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แนวทางการพัฒนาความสามารถ ด้านการวิจัยของนักศึกษา ระยะที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมทดลองใช้แนวทาง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 23 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้แนวทางฯ แบบทดสอบความสามารถด้านการวิจัยก่อนและหลังการใช้แนวทางฯ แบบประเมินความพึงพอใจต่อแนวทางฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็น (PNI) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติและการทดสอบแบบทีกรณีก่อนการทดลอง 2 กลุ่มสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล มีค่าความต้องการจำเป็น สูงที่สุด 2) ผลการประเมินคุณภาพของแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย พบว่า ความสามารถด้านการวิจัยหลังเข้าร่วมการทดลองใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลองใช้แนวทางฯ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ทดลองใช้แนวทางมีความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินคุณภาพของแนวทางฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย; สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น; แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย

Abstract

The objectives of this study were 1) to investigate the current problems and the needs for developing the research ability of undergraduate students enrolled in the Bachelor of Education program, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, 2) to develop guidelines for enhancing the research ability and 3) to examine the results of implementing these guidelines for developing the research ability. The methodology in this research was conducted in three phases. Phase 1 involved the sample group comprising 211 third-year undergraduate students in the Faculty of Education at Uttaradit Rajabhat University in the academic year 2024. The samples were selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire designed to assess the current problems and needs for developing the research ability. Phase 2 involved the sample group comprising seven experts. The research instrument was the guidelines for developing the research ability of undergraduate students in the Bachelor of Education program, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. Phase 3 involved the sample group for the trial implementation of the guidelines comprising twenty-three third-year undergraduate students in the Faculty of Education at Uttaradit Rajabhat University in the academic year 2024, selected through cluster random sampling. The research instruments included 1) a questionnaire on participants' opinions regarding the guidelines, 2) a pre-test and post-test of research ability, and 3) a satisfaction assessment form for the guidelines. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, the Priority Needs Index (PNI), enter multiple regression analysis and paired-sample t-test. The results of the study can be summarized as follows:

1. Regarding the needs for developing the research ability of undergraduate students in the Bachelor of Education program, data analysis and interpretation exhibited the highest priority need.
2. The overall evaluation of quality of the guidelines for developing the research ability was found to be at a high level.
- and 3. The results of implementing guidelines for developing the research ability revealed that undergraduate students' research ability after participating in the trial was significantly higher than before the trial, with statistical significance at 0.05 level. Participants

expressed high overall satisfaction with the workshop. The overall evaluation of quality of the guidelines for developing the research ability was found to be at a high level.

Keywords: Developing the Research Ability; The Current Problems and the Needs; Guidelines for Developing the Research Ability

บทนำ

ปัจจุบันการวิจัยมีบทบาทที่สำคัญยิ่งของกระบวนการทางการศึกษา ที่มุ่งสร้างองค์ความรู้ พัฒนาคนและสังคมอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาที่ กล่าวว่า การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ความจริงมีจุดมุ่งหมายชัดเจน เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยวิธีที่มีระบบระเบียบเชื่อถือได้ (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552) สอดคล้องกับ สุวิมล ร่องวางนิช (2562); ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2555) และประสาธน์ เถืองเฉลิม (2556) ได้ให้ทัศนะว่า การวิจัยเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีระบบแบบแผนแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริง ความรู้ ข้อมูลใหม่ๆที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาในด้านต่าง ๆ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2562) เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการวิจัย การวิจัยเป็นกระบวนการที่ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ ในมาตรา 24 (5) ระบุว่า การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถใช้วิจัยเพื่อศึกษาเรื่องที่สนใจหรือต้องการแสวงหาความรู้ใหม่ รวมถึงต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและในมาตราที่ 30 ระบุให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูสามารถทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ดังนั้น การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญยิ่งในการผลิตและพัฒนาครู

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มุ่งผลิตบัณฑิตและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูด้านการศึกษ การวิจัยและพัฒนาการศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการวิจัย โดยกำหนดการวิจัยนวัตกรรมทางการศึกษาเป็น 1 ใน 17 สมรรถนะหลักของโมเดลการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏและกำหนดวิชาการศึกษาวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เป็นหมวดวิชาชีพครู กลุ่มวิชาชีพเฉพาะด้านสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 3 (คณะครุศาสตร์, 2567) นอกจากนี้นักศึกษาต้องส่งงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน หลังการออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเต็มรูป (ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2567) และจากผลการสัมมนาครูพี่เลี้ยงของศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ พบว่า นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย จำนวนร้อยละ 60 จากการประเมินชิ้นงานของนักศึกษาจำนวน 420 เรื่อง พบว่าร้อยละ 50 ของงานวิจัยขาดความชัดเจนวัตถุประสงค์ วิธีวิจัย ขาดการเชื่อมโยงการเขียนประเด็นและกรอบการวิจัย รวมถึงการวิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย และพัฒนาแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและผู้บริหารในการวางแผนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ได้มาตรฐานของครูสภาต่อไป จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาผลการใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา

รูปแบบการวิจัย (Research Design)

การวิจัยในครั้งนี้ได้ผ่านการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ตามผลการพิจารณาในเอกสารใบรับรองเลขที่ HE-015-2568 โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 445 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 211 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยสุตรการประมาณค่าด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สาขาวิชาเอกเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น

ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาจำนวน 3 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาทางการศึกษาหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการวิจัย การวัดและประเมินผลการศึกษา การบริหารการศึกษาและเชี่ยวชาญทางการศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี หรือมีผลงานวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

ระยะที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมทดลองใช้แนวทางฯ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 23 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยและมีลักษณะ เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา มีค่า ioc เท่ากับ 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.67 ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค เท่ากับ 0.85 แสดงว่า มีความเชื่อมั่นสูง (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552)

ระยะที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาคุณภาพของแนวทางมีค่า ioc เท่ากับ 0.67 - 1.00

ระยะที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้ต่อคุณภาพของแนวทางฯ 2. แบบทดสอบประเมินความสามารถด้านการวิจัยก่อนและหลังการใช้

แนวทางฯ แบบคู่ขนาน 3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ และ 4. แบบประเมินรายงานการวิจัยของกลุ่มทดลอง (งานวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้จำนวน 23 งานวิจัย) โดยแบบประเมินแต่ละฉบับมี ioc เท่ากับ 0.67- 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ 3 ระยะ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

นำแบบสอบถามสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 211 คน และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ฯ

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ฯ

ศึกษาข้อมูลเอกสาร งานวิจัย บทความ แนวคิดที่เกี่ยวข้องและจากผลที่ได้จากการศึกษา ระยะที่ 1 กับวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ฯ มาวิเคราะห์ (ร่าง) แนวทางฯ และประเมินคุณภาพของแนวทางฯจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ฯ

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการทดลองใช้แนวทางฯ โดยผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทดลองใช้แนวทางฯ เพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมทดลองได้ศึกษา ทำความเข้าใจและนัดหมายสัมภาษณ์ หลังทดลองใช้เพื่อให้ส่งผลต่อการทดลองใช้แนวทางฯ และทดลองใช้ระหว่างวันที่ 6 - 8 พฤษภาคม 2568

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากการใช้แนวทางฯ โดยให้ตอบสอบถามคุณภาพของแนวทางการฯ ทำแบบทดสอบประเมินความสามารถด้านการวิจัย ก่อนและหลังการใช้แนวทางฯ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ ฯ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย 3 ระยะดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาจากแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็นด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และนำค่าความต้องการจำเป็นมาเรียงลำดับ (Sort) ตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาความสำคัญน้อย (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

การวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์คุณภาพของแนวทางฯ 4 ด้าน คือ ความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ฯ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์คุณภาพของแนวทางฯ 4 ด้าน คือ ความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

2. วิเคราะห์คะแนนความสามารถด้านการวิจัย ก่อนและหลังการใช้แนวทางฯ โดยใช้การทดสอบแบบที กรณีกกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มสัมพันธ์กัน (t-test Dependent)

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นจากความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ของผู้ทดลองใช้แนวทางฯ

4. สรุปงานวิจัยและประเมินชิ้นงานวิจัยงานวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้จำนวน 23 เรื่อง โดยวิจัยในครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยแนวทางฯที่มีค่าเฉลี่ย มากกว่าเท่ากับ 3.40 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน น้อยกว่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่า แนวทางฯนั้นมีความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถ ด้านการวิจัยของนักศึกษา หลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลของสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยฯ

ความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา	สรุปผลความต้องการจำเป็นของนักศึกษาในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย
1. กำหนดโจทย์ปัญหาการวิจัย (PNI=0.1970)	เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา (0.2781) รองลงมา วิเคราะห์สภาพที่แท้จริงของปัญหา (0.2477) และหาวิธี การในการแก้ปัญหา (0.2462) ตามลำดับ
2. สืบค้นสารสนเทศและแหล่งความรู้ที่ช่วยในการวิจัย (PNI=0.2296)	วิเคราะห์/สังเคราะห์เนื้อหา (0.2630) บันทึกสรุปประเด็นเนื้อหา (0.2321) และออกแบบการบันทึกข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้า (0.2301) ตามลำดับ
3. ออกแบบการวิจัย (PNI=0.1606)	กำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (0.2741) กำหนดวิธีการวิเคราะห์ (0.2500) และกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัย (0.2331) ตามลำดับ
4. วิธีดำเนินการวิจัย (PNI=0.1851)	หาคุณภาพเครื่องมือ (0.2145) สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล (0.1976) และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล (0.1881) ตามลำดับ
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล (PNI=0.4725)	วิเคราะห์ข้อมูล(0.5199) สรุปและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล (0.4693) และตรวจสอบและจำแนกข้อมูลที่ได้มา(0.4259) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลของสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยฯ (ต่อ)

ความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา	สรุปผลความต้องการจำเป็นของนักศึกษาในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย
6. การเขียนรายงานการวิจัย (PNI=0.1970)	เขียนส่วนเนื้อหา บทที่ 1 - 5 (0.2752) นำเสนอด้วยตาราง แผนภูมิ แผนภาพ รูปภาพ (0.2440) และวิเคราะห์และระบุแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และพัฒนาต่อยอดได้ (0.2425) ตามลำดับ
7. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (PNI=0.2000)	เขียนระบุแนวทางการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง (0.2000)

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด (0.4725) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด (0.5199) รองลงมา คือ สรุปและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล (0.4693) และตรวจสอบและจำแนกข้อมูลที่ได้มา (0.4259) ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านวิจัย

2.1 จากการศึกษาในระยะ 1 ทำให้ทราบสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาฯ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาฯ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาฯ

ตัวแปรที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	R Square	F	Sig.
ความรู้และความเข้าใจในการทำวิจัย (K)	3.86	0.95	0.569	91.039	0.00*
ทักษะกระบวนการในการทำวิจัย (P)	3.82	0.91			
เจตคติต่อการทำวิจัย (A)	3.90	0.91			
ความสามารถด้านการวิจัย (Y)	3.96	0.99			

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความรู้และความเข้าใจในการทำวิจัย ทักษะกระบวนการในการทำวิจัยและเจตคติต่อการทำวิจัย ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ร้อยละ 56.90

2.2 จากผลที่ได้ในระยะที่ 1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาฯ สูงที่สุด ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล และความรู้และความเข้าใจ เจตคติและทักษะกระบวนการในการทำวิจัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาฯ

ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา 3 ด้าน คือ ความรู้และความเข้าใจเจตคติและทักษะกระบวนการในการทำวิจัย โดยกำหนดแนวทาง การพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ได้แก่ “แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์”

2.3 ผลการประเมินคุณภาพของแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยฯ ผลการประเมินคุณภาพของแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อคุณภาพ

คุณภาพของแนวทาง	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2		
	ค่าเฉลี่ย	Sd.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	Sd.	แปลผล
1) ด้านความเหมาะสม (Propriety)	4.25	0.23	มาก	4.38	0.24	มาก
2) ด้านความถูกต้อง (Accuracy)	4.09	0.12	มาก	4.43	0.18	มาก
3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)	4.02	0.35	มาก	4.45	0.30	มาก
4) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility)	4.17	0.19	มาก	4.55	0.21	มากที่สุด
รวม	4.13	0.21	มาก	4.45	0.23	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็น ครั้งที่ 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.13 ครั้งที่ 2 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.45 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงพัฒนาแนวทางฯ เพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป

ระยะที่ 3 ผลการใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา

3.1 ผลการประเมินคุณภาพแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้ต่อคุณภาพ

คุณภาพของแนวทางฯ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านความเหมาะสม (Propriety)	4.49	0.17	มาก
2) ด้านความถูกต้อง (Accuracy)	4.48	0.20	มาก
3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)	4.54	0.31	มากที่สุด
4) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility)	4.48	0.25	มาก
รวม	4.50	0.26	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นต่อคุณภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.50 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นด้านความเป็นไปได้ของแนวทางฯ ระดับมากที่สุด ความเหมาะสม ความถูกต้องและความเป็นประโยชน์ของแนวทางฯ อยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการวิจัยก่อนและหลัง แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการวิจัยก่อนและหลังใช้แนวทางฯ

การทดสอบ	$\bar{x}$	SD	$\bar{d}$	Df	T	P-Value
ก่อนเรียน (30)	9.00	2.75	10.65	22	26.27	0.00*
หลังเรียน (30)	19.65	2.48				

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 คะแนนความสามารถด้านการวิจัย ก่อนเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.00 และคะแนนความสามารถหลังเรียนค่าเฉลี่ย 19.65 และค่า $t=26.27$, $p= 0.00$ แสดงว่าคะแนนความสามารถด้าน การวิจัยหลังเข้าร่วมการทดลองสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ของผู้ทดลองใช้แนวทางฯ

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรมโดยรวม	4.29	0.50	มาก
2) ด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับในการเข้าร่วมโครงการ	4.42	0.51	มาก
3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	4.49	0.49	มาก
4) ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	4.39	0.52	มาก
5) ด้านบริหารจัดการ	4.29	0.62	มาก
รวม	4.38	0.44	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจต่อโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.38 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมสูงที่สุด

สรุปผลการวิจัย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความต้องการจำเป็นของนักศึกษาในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย รายด้าน พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลมีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุด รองลงมา คือ สรุปและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบและจำแนกข้อมูลที่ได้มาตามลำดับ

2. ผลการประเมินคุณภาพของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย พบว่า ความสามารถในการวิจัย หลังเข้าร่วมการทดลองใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลองใช้แนวทางฯ อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ทดลองใช้แนวทางมีความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินคุณภาพของแนวทางฯโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

แนวทางการพัฒนาความสามารถการวิจัยของนักศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และมีวิธีการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นของนักศึกษาในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยรายด้าน พบว่าการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลมีความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ การสรุปและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยโดยเฉพาะในเรื่องของการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ การสรุปผลและการแปลผล สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดสาย ศรีสัปดาห์ (2561) พบว่า สมรรถนะด้านการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นสมรรถนะหนึ่งของการวิจัยเช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ พรศิริ กองนวล (2557) พบว่า ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสมรรถนะที่สำคัญต่อการวิจัย และจากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา พบว่า ความรู้และความเข้าใจ ทักษะกระบวนการและเจตคติต่อการทำวิจัย ส่งผลต่อความสามารถการวิจัยของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยความรู้และความเข้าใจในการทำวิจัยมีอิทธิพลต่อความสามารถการวิจัยของนักศึกษาสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา แซ่ม้อย (2559) พบว่า ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิจัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในระดับบุคคล และสอดคล้องกับผลการสัมมนาครูพี่เลี้ยงของศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ (2567) พบว่า นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยจำนวนร้อยละ 60 ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาในเรื่อง การวิเคราะห์และสรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินโครงการมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (รัตน์ บัวสนธิ์, 2550) พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อคุณภาพของแนวทางภาพรวมของครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า แนวทางเป็นประโยชน์มีวิธีการที่ชัดเจน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องแนวทางมีความเหมาะสมตามผลที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ วิธีการ ตัวชี้วัด เครื่องมือในการประเมินและวิธีการประเมิน แนวทางมีความถูกต้อง มีการกำหนดวิธีการได้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ และมีการวิเคราะห์พัฒนามาอย่างชัดเจนและแนวทางมีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จในการนำแนวทางสู่การปฏิบัติ สามารถนำไปใช้ได้จริงสอดคล้องกับสภาพจริงเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สะดวกต่อการนำไปใช้และพัฒนาความรู้และความเข้าใจในการทำวิจัย ทักษะกระบวนการในการทำวิจัยและเจตคติของนักศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ Eisner (1976)

กล่าวว่า การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิเน้นการวิเคราะห์ วิจัยอย่างลึกซึ้งประเด็นที่พิจารณา ความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. ผลการทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแนวทาง พบว่า ผู้ทดลองใช้มีความคิดเห็นต่อคุณภาพของแนวทางอยู่ในระดับมาก แนวทางมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ความเหมาะสม ถูกต้อง และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งใกล้เคียงกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความคิดเห็นต่อคุณภาพของแนวทางอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยโดยนำแนวทางไปทดลองใช้ในบริบทที่เหมาะสม เพราะผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ตามแนวคิดของ Borg, Walter R. and Gall, Meredith D. (1983) โดยดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน มีการนำแนวทางที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้และพัฒนา เพื่อให้ได้แนวทางที่มีคุณภาพที่สุด วิธีการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดำเนินการเป็น 3 ระยะ โดยในทุกขั้นตอนการดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎี ในการหาคุณภาพ ได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพ นำไปทดลองใช้และระหว่างการทดลองใช้มีการหาคุณภาพ และปรับปรุงก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง ส่งผลให้แนวทางมีคุณภาพระดับมากถึง มากที่สุด และผลการทดลองใช้พบว่า คะแนนความสามารถด้านการวิจัยหลังเข้าร่วมการทดลองใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยปณณวิชญ์ ใบกุหลาบ (2558) พบว่า ความสามารถของนักศึกษาด้านความรู้ ความเข้าใจการวิจัย หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐนิรัตน์ ปอศิริ (2565) พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีความเข้าใจและมั่นใจในการปฏิบัติด้วยตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยมากกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย มีคุณภาพด้านความเป็นไปได้ ระดับมากที่สุด ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง เมื่อนำแนวทางฯ ไปใช้ควรศึกษารายละเอียด วิธีการใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแนวทางฯ โดยมีการวางแผนร่วมกันมีการติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ

2. ความรู้และความเข้าใจ ทักษะกระบวนการและเจตคติต่อการทำวิจัย ส่งผลต่อความสามารถวิจัยของนักศึกษา ดังนั้นการที่จะทำให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีการวิจัยทางการศึกษาเกิดทักษะในการดำเนินการวิจัย ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้สอนด้านการวิจัยของคณะ ควรนำแนวทางฯ ไปใช้อย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งต่อไป

การทำวิจัยควรศึกษาในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอาชีวศึกษา และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปศึกษาพัฒนาต่อยอดให้เป็นแนวทางฯ หรือการศึกษาอื่น ๆ เช่น รูปแบบการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการใช้นำทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย และศึกษาแนวทาง

ในการพัฒนาบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมระบบ และกลไกการพัฒนาการวิจัยทางการศึกษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562, ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 4). <http://www.moe.go.th/wp-content/uploads/2022/01/MOE-Authority.pdf>.
- เกียรติสุตา ศรีสุข. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). ครองช่างพิมพ์.
- คณะครุศาสตร์. (2567). หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ปรับปรุง พ.ศ. 2567). คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ณัฐนันตร์ ปอศิริ. (2565). การพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 17(2), 47-61.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2556). วิจัยการเรียนรู้การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปณณวิชญ์ ใบกุหลาบ. (2558). การศึกษาคะแนนพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 9(2), 29-50.
- พรศิริ กองนวล. (2557). การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะด้านการวิจัยของครูผู้สอน [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2555). เพื่อความเป็นเลิศของครุศึกษาไทย. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2550). ทิศทางและอาณาบริเวณการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์. (2567). คู่มือปฏิบัติการสอน. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์. (2567). รายงานสัมมนาครูพี่เลี้ยงโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูประจำปี 2567. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2559). กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 10(2), 84-96.
- สุดสาย ศรีศักดิ์. (2561). สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการวิจัยของครูอาชีวศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 12(3), 145-160.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2551). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 11). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Borg, Walter R. and Gall, Meredith D. (1983). *Educational research*. 4thed. New York:
Longman, Inc.
- Eisner, E. W. (1976). Educational of connoisseurship and Criticism: Their forms and
functions in educational evaluation. *Journal of Aesthetic Education*, 10(3/4),
135-150.

ภาคผนวก

นโยบายและคุณลักษณะการตีพิมพ์บทความวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เป็นวารสารวิชาการราย 6 เดือน (2 ฉบับต่อปี) ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย.) และ ฉบับที่ 2 (ก.ค.-ธ.ค.) ซึ่งสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการในสาขาต่าง ๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุน ให้คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา และนักวิชาการทั่วไป จากทั้งภายในและภายนอกได้มีโอกาสเสนอผลงานทางวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยเผยแพร่ในลักษณะของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Journal)

1. การพิจารณาบทความ

1.1 การพิจารณาบทความ เลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากกองบรรณาธิการตรงตามสาขาวิชา ในพิจารณา 2 คน ต่อ 1 บทความ

1.2 กรณีบทความมาจากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง กองบรรณาธิการพิจารณาส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก 3 คน

1.3 กรณีบทความมาจากบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง กองบรรณาธิการพิจารณาส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิภายในและหรือภายนอก 3 คน

1.4 กรณีผู้ส่งบทความ แก้ไขไม่เป็นไปตามกำหนดเวลา ที่กองบรรณาธิการแจ้งกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์พิจารณา ยกเลิก กระบวนการเพื่อการตีพิมพ์

2. คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความเพื่อตีพิมพ์

2.1 วิธีส่งบทความ เจ้าของบทความสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม และส่งต้นฉบับบทความ ในรูปแบบไฟล์ word และรูปแบบไฟล์ PDF ได้ที่ระบบออนไลน์ของวารสารวิชาการ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JLPRU>

3. รูปแบบบทความที่ส่งกองบรรณาธิการเพื่อตีพิมพ์

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่อง (English)

ชื่อ นามสกุล^{1*}, ชื่อ นามสกุล² และ ชื่อ นามสกุล³ (ภาษาไทย)

(ชื่อ นามสกุล^{1*}, ชื่อ นามสกุล² และ ชื่อ นามสกุล³) (English)

^{1*} ชื่อของหน่วยงาน เลขที่อยู่ เขต/ตำบล แขวง/อำเภอ จังหวัด และรหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์ xxxxxx โทรสาร xxxxxx E-mail: YYYYYY

² ชื่อของหน่วยงาน เลขที่อยู่ เขต/ตำบล แขวง/อำเภอ จังหวัด และรหัสไปรษณีย์

³ ชื่อของหน่วยงาน เลขที่อยู่ เขต/ตำบล แขวง/อำเภอ จังหวัด และรหัสไปรษณีย์

วันที่รับบทความ xxxxxxxxxxxx

วันที่รับแก้ไขบทความ xxxxxxxxxxxx

วันที่ตอบรับบทความ xxxxxxxxxxxx

Received: xxxxxxxxxxxx

Revised: xxxxxxxxxxxx

Accepted: xxxxxxxxxxxx

บทคัดย่อ

บทความงานวิจัยต้องประกอบด้วยบทคัดย่อที่ระบุถึงความสำคัญของเรื่อง วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลการศึกษาและบทสรุป ในกรณีที่ต้นฉบับเป็นภาษาไทย ให้ผู้นิพนธ์เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 300 คำ ระบุคำสำคัญของเรื่อง (keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

คำสำคัญ: รูปแบบบทความ; ขนาดตัวอักษร; รูปแบบตัวอักษร

Abstract

An article of research to composes with abstract to specify importance of subject, object, method to study, result and summary. Both Thai and English abstracts are required. The length of each should not exceed 300 words. Also, the keywords should not be used more than 5 words.

Keywords: submission procedure; manuscript format; font size; font style; blank line

1. บทนำ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนบทความฉบับเต็มสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าตีพิมพ์ในวารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ที่ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบและแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

2. เนื้อหาบทความ

วารสารฉบับเต็มควรประกอบด้วย ชื่อบทความ ชื่อและที่อยู่ของผู้เขียนบทความ บทคัดย่อ คำสำคัญ วลีพิเศษ เนื้อหาโดยสมบูรณ์ของบทความ กิตติกรรมประกาศ และเอกสารอ้างอิง โดยในส่วนของเนื้อหาของบทความ สามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อหลัก หัวข้อย่อย และอาจแบ่งถึงหัวข้อย่อยลงมา ทั้งนี้ตัวอักษรทั้งหมดที่ใช้ในการพิมพ์ทุกส่วนให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarababunPSK ขนาด 16 ตัวหนาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) และแต่ละหน้าไม่ต้องมีการเติมหมายเลขหน้า

2.1 ขนาดและการตั้งค่าหน้ากระดาษ

ขนาดของกระดาษที่ใช้ในการพิมพ์กำหนดให้มีขนาดมาตรฐาน A4 (8¼ × 11¼ นิ้ว) โดยกำหนดการตั้งค่าหน้ากระดาษดังนี้

ริมขอบกระดาษด้านบน	1.5	นิ้ว
ริมขอบกระดาษด้านล่าง	1	นิ้ว
ริมขอบกระดาษด้านซ้าย	1.5	นิ้ว
ริมขอบกระดาษด้านขวา	1	นิ้ว

ความยาวโดยรวมของบทความไม่ควรเกิน 12 หน้ากระดาษ และบันทึกไฟล์ข้อมูลด้วย Microsoft Word 2010 ขึ้นไปเท่านั้น

2.2 ชื่อบทความและรายละเอียดของผู้เขียน

ในการพิมพ์ชื่อบทความให้พิมพ์ทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยใช้ตัวอักษรขนาด 18 พอยต์ พิมพ์เป็นตัวหนา โดยแต่ละคำในชื่อภาษาอังกฤษให้พิมพ์อักษรตัวแรกเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ (ยกเว้นคำนำหน้านาม: articles, คำสันธาน: coordinate conjunctions และคำบุพบท: prepositions นอกจากคำเหล่านี้จะถูกใช้ในชื่อเรื่อง) สำหรับชื่อผู้เขียนบทความให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 พอยต์ ในขณะที่ส่วนของที่อยู่ให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 พอยต์ โดยที่อยู่ควรประกอบไปด้วย

สำหรับบุคลากรภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

สาขาวิชาที่สังกัด เบอร์โทรศัพท์เคลื่อนที่ และ E-mail ที่สามารถติดต่อได้ กรณีผู้เขียนมากกว่าหนึ่ง สามารถระบุที่อยู่ของผู้เขียนแต่ละคนโดยอาศัยตัวเลขที่พิมพ์แบบยกสูง (Superscript) ไว้หลังชื่อของผู้เขียนนั้น นอกจากนั้นควรมีการระบุชื่อผู้ติดต่อ (Corresponding author) โดยการพิมพ์เครื่องหมายดอกจัน (*) ไว้หลังชื่อ เฉพาะบรรทัดสุดท้าย ของรายละเอียดผู้ติดต่อให้ระบุ เบอร์โทรศัพท์ และ e-mail ของผู้ติดต่อ ทั้งชื่อบทความและรายละเอียดของผู้เขียนให้พิมพ์ไว้กลางหน้ากระดาษ

สำหรับบุคลากร ภายนอก มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ชื่อของหน่วยงาน เลขที่อยู่ เขต/ตำบล แขวง/อำเภอ จังหวัด และรหัสไปรษณีย์ ซึ่งสามารถระบุที่อยู่ของผู้เขียนแต่ละคนโดยอาศัยตัวเลขที่พิมพ์แบบยกสูง (Superscript) ไว้หลังชื่อของผู้เขียนนั้น นอกจากนั้นควรมีการระบุชื่อผู้ติดต่อ (Corresponding author) โดยการพิมพ์เครื่องหมายดอกจัน (*) ไว้หลังชื่อ เฉพาะบรรทัดสุดท้ายของรายละเอียดผู้ติดต่อให้ระบุ เบอร์โทรศัพท์ เบอร์โทรสารและ e-mail ของผู้ติดต่อ ทั้งชื่อบทความและรายละเอียดของผู้เขียนให้พิมพ์ไว้กลางหน้ากระดาษ

3. บทคัดย่อและคำสำคัญ

การพิมพ์บทคัดย่อและคำสำคัญให้พิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้ตัวอักษรขนาด 16 พอยต์ และจัดรูปแบบอยู่ตรงกึ่งกลางของหน้ากระดาษ โดยให้พิมพ์ชื่อหัวข้อ “บทคัดย่อ” และ “Abstract” เป็นแบบตัวหนา

4. เนื้อหาของบทความ

บทความวิจัยควรประกอบด้วย บทนำ (Introduction) บอกความสำคัญหรือที่มาของปัญหา นำไปสู่การศึกษา วัตถุประสงค์ วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการวิจัย (Materials and Method) กล่าวถึงรายละเอียด การวิเคราะห์และการทดลองที่กระชับและชัดเจน ผลการทดลอง (Results) บอกผลที่พบอย่างชัดเจน สมบูรณ์ และมีรายละเอียดครบถ้วน สรุปและอภิปรายผล (Discussion and Conclusion) อาจเขียนรวมกับผลการทดลองได้ เป็นการประเมิน การตีความ และการวิเคราะห์ ในแง่มุมต่าง ๆ ของผลที่ได้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับผลงานผู้อื่นอย่างไร ต้องมีการอ้างหลักการหรือทฤษฎีมาสนับสนุนหรือการหักล้างอย่างเป็นเหตุเป็นผลและอาจมีข้อเสนอแนะที่จะนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

ส่วนของเนื้อหาบทความ กำหนดตัวอักษรที่ใช้ในเนื้อหาให้มีขนาด 16 พอยต์ รวมถึงไม่ต้องการเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่) สำหรับรูปแบบตัวอักษรที่ใช้ในการพิมพ์หัวข้อกำหนดดังนี้

4.1 หัวข้อหลัก

กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา ในการพิมพ์หัวข้อหลัก และให้พิมพ์ไว้ชิดริมซ้ายของคอลัมน์

4.2 หัวข้อย่อยและหัวข้อย่อยรองลงมา

กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา ในการพิมพ์หัวข้อย่อยและหัวข้อย่อยรองลงมา และให้พิมพ์ห่างจากริมซ้ายของคอลัมน์ 0.5 นิ้ว

5. รูปภาพ ตาราง และสมการ

5.1 รูปภาพและตาราง

การนำเสนอรูปภาพและตารางสามารถนำเสนอต่อจากข้อความที่กล่าวถึงหรืออาจนำเสนอภายหลังจากจบหัวข้อหรือนำเสนอในหน้าใหม่ ขนาดของรูปภาพและตารางไม่ควรเกินกรอบของการตั้งค่าน้ำกระดาษที่กำหนดไว้ในหัวข้อ 2.1

ทั้งรูปภาพและตารางจะต้องมีคำอธิบายโดยคำอธิบายของรูปภาพให้พิมพ์ไว้ใต้รูปภาพ และอยู่ชิดซ้ายของหน้ากระดาษ หากรูปภาพใดถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนให้มีการระบุคำอธิบายของแต่ละส่วนโดยอาศัยตัวอักษรภาษาไทยในวงเล็บเรียงตามลำดับเช่น (ก) และ (ข) ส่วนคำอธิบายตารางให้พิมพ์ไว้เหนือตารางและชิดริมซ้ายของกระดาษ โดยการเรียงลำดับรูปภาพและตารางให้แยกการเรียงลำดับออกจากกัน

ตารางข้อมูลที่นำลงตีพิมพ์ ต้องพิมพ์ด้วย word เพื่อความคมชัดของตาราง เช่น

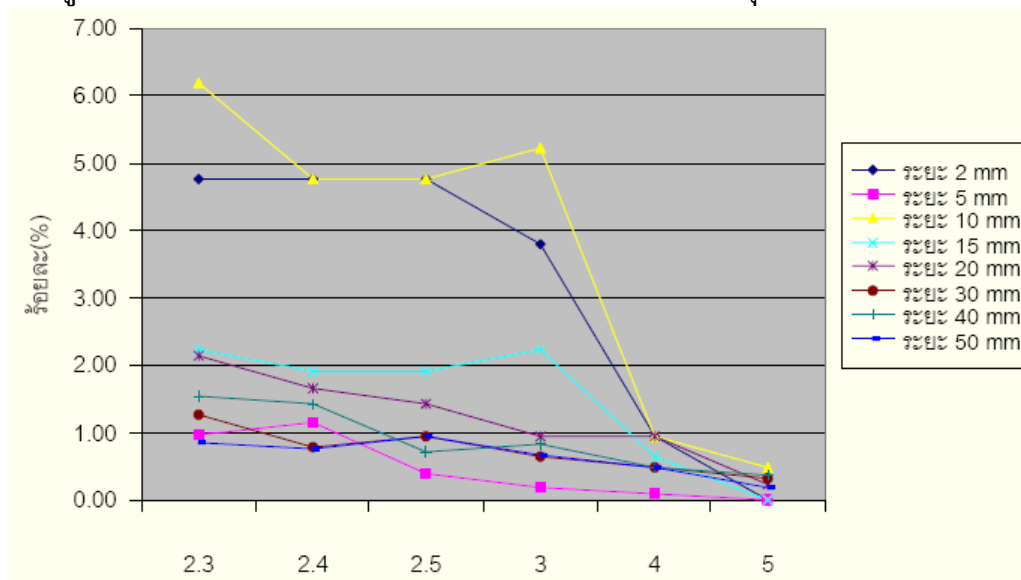
ตารางที่ 1 ตารางที่ไม่เหมาะสมในการนำลงตีพิมพ์

ผู้ออกแบบ	ผู้ใช้อาคาร
1) ระเบียงดินเผาที่มีคุณสมบัติในการใช้งานที่เหมาะสมสวยงาม	1) ระเบียงดินเผาที่มีขนาดที่ไม่เท่ากันตามลักษณะเฉพาะตัวของวัสดุ ผู้ใช้อาคารรู้สึกถึงความไม่เรียบร้อยไม่สม่ำเสมอของพื้นผิว
2) ข้อดีของระเบียงดินเผา คือ ติดตั้งยากเนื่องจากความไม่สม่ำเสมอของขนาดและความหนาของแผ่นระเบียงดินเผา	2) ระเบียงดินเผาที่ใช้ปูพื้นบันไดและลานพัก มีพื้นผิวที่ไม่สม่ำเสมอ ผู้ใช้อาคารอาจสะดุดเมื่อใช้งาน
	3) เนื่องจากความไม่แข็งแรงของระเบียงดินเผา เมื่อผ่านการใช้งาน หรือมีวัตถุตกกระทบ ทำให้ระเบียงดินเผาแตก กะเทาะ หรือบิ่น ซึ่งแสดงถึงความไม่คงทนแข็งแรง

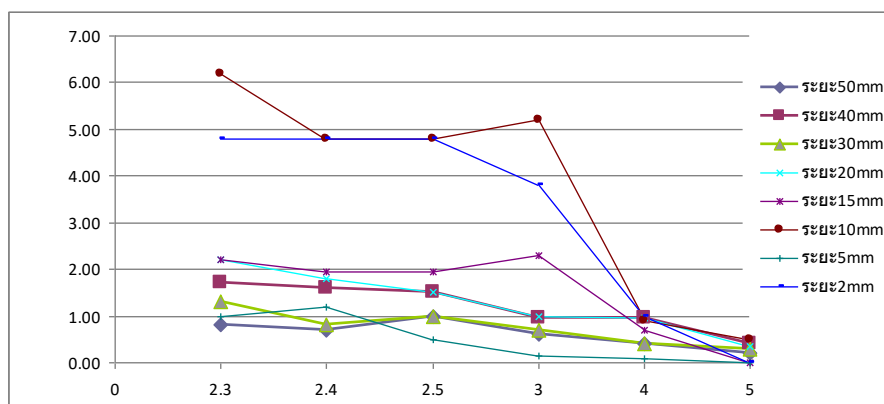
ตารางที่ 2 ตารางที่เหมาะสมในการนำลงตีพิมพ์

ผู้ออกแบบ	ผู้อ่าน
1) กระเบื้องดินเผาที่มีคุณสมบัติในการใช้งานที่เหมาะสมสวยงาม 2) ข้อดีของกระเบื้องดินเผา คือ ติดตั้งยากเนื่องจากความไม่สม่ำเสมอของขนาดและความหนาของแผ่นกระเบื้องดินเผา	1) กระเบื้องดินเผาที่มีขนาดที่ไม่เท่ากันตามลักษณะเฉพาะตัวของวัสดุ ผู้อ่านรู้สึกถึงความไม่เรียบร้อย ไม่สม่ำเสมอของพื้นผิว 2) กระเบื้องดินเผาที่ใช้ปูพื้นบันไดและซอกผนังที่มีพื้นผิวที่ไม่สม่ำเสมอ ผู้อ่านอาจสะดุด เมื่อใช้งาน

รูปภาพที่นำลงตีพิมพ์ ควรเลือกภาพที่เหมาะสมและคมชัดที่สุด

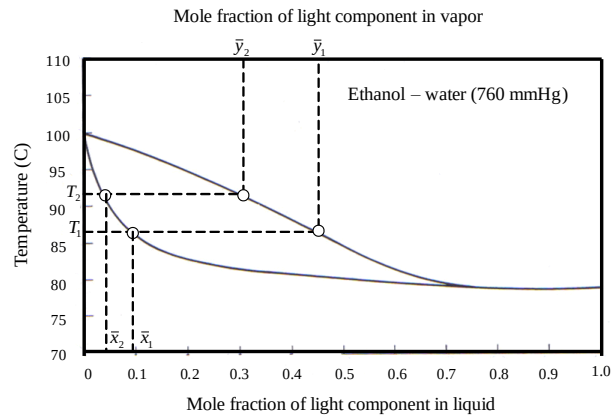

ภาพที่ 1 ภาพที่ไม่เหมาะสมในการนำลงตีพิมพ์

ภาพที่ 2 ภาพที่เหมาะสมในการนำลงตีพิมพ์

การระบุหมายเลขลำดับรูปภาพและตารางในบทความให้ระบุเป็นรูปที่และตารางที่ เช่น ภาพที่ 1, ภาพที่ 1 – 3, ตารางที่ 1, ตารางที่ 1 – 3 เป็นต้น

ภาพที่ 1 แผนภาพสมดุลของของผสมไอ – ของเหลวที่มี 2 องค์ประกอบภายใต้สภาวะความดันคงที่

ตารางที่ 1 ปริมาณการใช้น้ำมันปิโตรเลียมในแต่ละภาคเศรษฐกิจ ฯ ของประเทศไทย (หน่วย: ล้านลิตร)

ภาคเศรษฐกิจ	ปี	
	2545	2546
1. เกษตรกรรม	3,509	3,827
2. เหมืองแร่	19	26
3. อุตสาหกรรม	4,821	4,937
4. ไฟฟ้า	703	757
5. การก่อสร้าง	169	172
6. ที่พักอาศัยและการพาณิชย์	2,729	2,792
7. คมนาคมขนส่ง	23,980	25,475
Total	35,930	37,986

5.2 สมการ

การเขียนสมการให้เขียนไว้กลางคอลัมน์และมีการระบุลำดับของสมการโดยใช้ตัวเลขที่พิมพ์อยู่ในวงเล็บ เช่น (1), (2) เป็นต้น

6. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

หากต้องการเขียนกิตติกรรมประกาศเพื่อขอบคุณบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเขียนได้ โดยให้อยู่หลังเนื้อหาหลักของบทความและก่อนเอกสารอ้างอิง เช่น

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำปาง ที่ได้เอื้อเพื่อเอกสารและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิจัย

7. การอ้างอิง

ให้รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์และวัสดุความรู้ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นหลักฐานหรือเอกสารอ้างอิงในการศึกษาแทรกไว้ในเนื้อหาและท้ายบทความ

การอ้างอิงในเนื้อหา เป็นการวงเล็บระบุแหล่งที่มาอย่างกว้างๆแทรกอยู่ในเนื้อหาของบทความวิชาการ ส่วนรายละเอียดที่สมบูรณ์ของแหล่งข้อมูลจะแสดงใน “เอกสารอ้างอิง” ในส่วนท้ายของบทความวิชาการ โดยใช้รูปแบบ APA 7th เท่านั้น

7.1 การลงรายละเอียดของการอ้างอิงในเนื้อหา

(ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, หน้า เลขหน้าที่อ้างอิง)

(ผู้แต่งคนแรก และผู้แต่งคนที่สอง, ปีที่พิมพ์, หน้า เลขหน้าที่อ้างอิง)

(ผู้แต่งคนแรก และคณะ, ปีที่พิมพ์, หน้า เลขหน้าที่อ้างอิง)

(ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, ไม่มีเลขหน้า)

(หน่วยงาน, ปีที่พิมพ์, หน้า เลขหน้าที่อ้างอิง)

(นามแฝง, ปีที่พิมพ์, หน้า เลขหน้าที่อ้างอิง)

7.2 การลงรายละเอียดของการอ้างอิงท้ายบทความ

ให้อ้างอิงรายการลำดับตามอักษรตัวแรกของผู้แต่ง ตามการเรียงลำดับตัวอักษรของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน สำหรับรูปแบบการพิมพ์รายชื่อเอกสารอ้างอิงจากแหล่งต่าง ๆ กำหนดให้มีรูปแบบดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) บทความจากวารสาร (Journal)

Waszkiewics, S.D., Tierney, M.J. and Scott, H.S. (2009). Development of coated, annular fins for adsorption chillers, *Applied Thermal Engineering*, vol.29 (11-12), August 2009, pp. 2222 – 2227.

จักรกฤษณ์ นรมิตผดุงการ และ ทวี สอนมาลี. (2519). ความสามารถในการเงินของเทศบาลกรณีของเทศบาลนครกรุงเทพ ก่อนเปลี่ยนแปลงเป็นกรุงเทพมหานคร, *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 16, เมษายน 2519, หน้า 231 – 254.

(2) บทความจากเอกสารประกอบการประชุม (Proceedings)

Kato, S. and Widiyanto, A. (2001). Environmental Impact Assessment of Various Power Generation Systems, *paper presented in the Tri-University International Joint Seminar & Symposium 2001*, Chiang Mai, Thailand.

มารุต บุรพา, ณัฐนี วรยศ และทณงเกียรติ เกียรติศิริโรจน์. (2551). โมเดลอย่างง่ายของการทำน้ำร้อนแสงอาทิตย์ที่มีประสิทธิภาพเสริม, *การประชุมสัมมนาเชิงวิชาการรูปแบบพลังงานทดแทน สู่ชุมชนแห่งประเทศไทย*, มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

(3) รายงานทางวิชาการ / รายงานวิจัย

Division of Technical Services and Planning. (2003). *Chiang Mai City Municipality. Annual Report*.

จุฬาร ไซตช่วงนิรันดร์, นลินี ตันธุนิตย์ และปณิตดา เพ็ชรสิงห์. (2529). *รายงานการวิจัยเรื่องประวัติศาสตร์หมู่บ้านคำม่วง, โครงการวิจัยระบบการทำฟาร์ม มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.

ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. หน้า 54 – 57.

พรพิมล เกลิมพลาณภาพ. (3535). *พฤติกรรมแสวงหาข่าวสารและการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารของประชากรไทยที่มีอายุต่ำกว่า 50 ปีของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

(4) หนังสือ

Myers, R.H. and Montgomery, D.C. (1995). *Response Surface Methodology: Process and product optimization using designed experiments*, New York: John Wiley & Sons.

Goswami, Y.D., Kreith, F. and Kreider, J.F. (1999). *Principles of Solar Engineering*, 2nd edition. ISBN: 1-56032-714-6, Philadelphia: Taylor & Francis,

วิบูล วิจารณ์ และกนกนาถ ชูปัญญา. (2525). *เคมีคลินิก*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราศิริราช คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล.

(5) วิทยานิพนธ์

สุรจิตร ทิบัว. (2538). *การศึกษาสภาพการใช้แหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ของจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Herbert-Cheshire, L. (1997). *Living by the sea*. Unpublished honours thesis, Central Queensland University, Rockhampton, QLD, Australia.

(6) เว็บไซต์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2554). “คู่มือการศึกษาปีการศึกษา 2554”. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.psu.ac.th/handbook/> สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2554.

Brown, H. (1994). “Citing computer references”. [online], Available: <http://neal.ctstateu.edu/history/cite.html>. Retrieved April 3, 1995.

(7) การสัมภาษณ์

ดิolk บุญเรืองรอด. (2543, กรกฎาคม 14). อธิการบดี, สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา. สัมภาษณ์.

ตัวอย่างการอ้างอิงในเนื้อหา

(สุวิมล ตีรกานันท์, 2553) (Tirakanan, 2011)

ตัวอย่างการแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

1.1 ตัวอย่างเอกสารอ้างอิงที่เป็นหนังสือ

สุวิมล ตีรกานันท์. (2553). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Tirakanan, S. (2011). *Multivariate variables analysis in social science research*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. (in Thai)

1.2 ตัวอย่างเอกสารอ้างอิงที่เป็นบทความ

ปาน จินดาพล. (2557). การเป็นเจ้าของกิจการกับทัศนคติต่อความเสี่ยง.

วารสารนักบริหาร, 34(1), 130-135.

Jindapon, P. (2014). Entrepreneurship and risk attitudes. *Executive Journal*, 34(1), 130-135. (in Thai)

สุวรรณ ลัคนวณิช. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมการใช้ชีวิต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาที่ใช้ชีวิตในที่พักเอกชน ย่านรังสิต จังหวัดปทุมธานี. *BU Academic Review*, 13(1), 13-16.

Luckanavanich, S. (2014). Personal relationship, living behaviors, and academic achievement of university students in the private residence, rangsit area, Pathumthani. *BU Academic Review*, 13(1), 13-16. (in Thai).

1.3 ตัวอย่างเอกสารอ้างอิงข้อมูลจากเว็บไซต์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). สถานการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้าในปี 2555. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.2tat.or.th/stat/web/statistic_tst.php สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2557.

Tourism Authority of Thailand. (2013). *Inbound foreign tourists situation in 2012*. [online], Available: http://www.2tat.or.th/stat/web/statistic_tst.php. Retrieved February 9, 2014. (in Thai)

ท่านสามารถดาวโหลดรูปแบบบทความได้ที่ <https://goo.gl/y9WEje>

หรือ ติดต่อสอบถามที่ **ผู้ประสานงาน** : นายลิขิต ศิริ

โทร 054-237 399 ต่อ 3832 **Mobile**: 083-156-3928

E- mail: res_journal@hotmail.com

ปรับปรุงข้อมูลเมื่อ 4 มกราคม 2562